

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

สภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา
States and Guidelines for Instructional Supervision of
Islamic Private Schools in Songkhla Province

คอดีญะห์ แบจะ
Khadeejah Baecha

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Education in Islamic Educational Administration and Management
Prince of Songkla University

2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์   สถาป และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
 อิสลาม จังหวัดสงขลา
 ผู้เขียน   นางสาวคอดีฎะห์ แบจะ
 สาขาวิชา   การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮาكيم เฮ็งปียา)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซิมซู สาอุ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะห์มัด ยี่สุนทรง)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและ
 การจัดการการศึกษาอิสลาม

.....

(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคล
ที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุซัง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นางสาวคอดีฎะห์ แบจะ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน
และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวคอดีษฐ์ห์ แบจจะ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	สภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวคอดีญะห์ แบจจะ
สาขาวิชา	การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา 2) เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ครูผู้สอนจำนวน 339 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ทั้งหมดจำนวน 46 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานโดยใช้ F-test

ผลการวิจัย พบว่า

1) การดำเนินงานนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูโดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา คือควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการสอนให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอน ผู้นิเทศควรใช้วิธีการนิเทศการสอนที่หลากหลายและสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้นิเทศควรชี้แจงผลการประเมินการนิเทศการสอนเพื่อให้ครูผู้สอนนำผลการประเมินมาแก้ไขและปรับปรุงให้สามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Thesis Title	States and Guidelines for Instructional Supervision of Islamic Private Schools in Songkhla Province
Author	Miss Khadeejah Baecha
Major Program	Islamic Educational Administration and Management
Academic Year	2021

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to examine the instructional supervision conditions of Islamic private schools in Songkhla province, 2) to compare the instructional supervision conditions of Islamic private schools in Songkhla province by school sizes and 3) to propose guidelines for the development of the instructional supervision conditions of Islamic private schools in Songkhla province. The sample size used in this study was 339 respondents who were proportionally randomly selected from 46 Islamic private schools in Songkhla province. The data was analysed using descriptive statistics i.e., frequencies, percentages, means and standard deviation and inferential statistics based on F-test.

The results of the study reveal as follow:

1) Teachers' perceived level of instructional supervision implementation of Islamic private schools in Songkhla province in overall and each aspect is high.

2) There are no statistically significant differences found in the overall and each aspect of the perceived level of the comparison of instructional supervision of Islamic private schools in Songkhla province by school sizes.

3) The proposed guidelines are that hands-on training on instructional supervision should be organized for those concerned to help achieve its objectives effectively; variety and adaptability of instructional supervision approaches are to be applied accordingly within the present context; performance evaluation should be informed to the supervisees for better improvement.

عنوان الرسالة : شروط وضوابط الإشراف التدريسي في المدارس الإسلامية الخاصة في محافظة سونغكلا.

الباحث : خديجة بيجاء.

القسم : الإدارة التربوية ل لتعليم الإسلامي.

العام الجامعي : 1442 هـ.

مستخلص البحث

كانت أهداف هذا البحث (1) دراسة الإشراف التدريسي للمدارس الإسلامية الخاصة في محافظة سونغكلا ، (2) مقارنة الإشراف التدريسي للمدارس الإسلامية الخاصة في محافظة سونغكلا ، تصنف حسب حجم المدرسة ، و (3) اقتراح مبادئ توجيهية للإشراف التدريسي للمدارس الخاصة المدارس الإسلامية في محافظة سونغكلا ، تطوير الإشراف التدريسي للمدارس الإسلامية الخاصة في محافظة سونغكلا ، بلغت العينة المستخدمة لجمع البيانات 339 معلماً تم الحصول عليهم بأخذ عينات عشوائية بسيطة من 46 مدرسة إسلامية خاصة في محافظة سونغكلا تحليل البيانات باستخدام الإحصاء الوصفي كانت التردد والنسبة المئوية والمتوسط والانحراف المعياري ، والإحصاءات الاستنتاجية باستخدام اختبار (F-test) .

تكشف نتائج البحث على النحو التالي:

- (1) الإشراف التدريسي على المدارس الإسلامية الخاصة في محافظة سونغكلا وفقاً لآراء معلمي المدارس الإسلامية الخاصة في محافظة سونغكلا ، بشكل عام وكل جانب على مستوى عالٍ .
- (2) وجدت مقارنة عمليات الإشراف التدريسي للمدارس الإسلامية الخاصة في محافظة سونغكلا وفقاً لآراء المعلمين المصنفة حسب حجم المدرسة ، تجدد بشكل عام وكل جانب لم يكن مختلفاً.
- (3) التوصيات لتطوير الإشراف التدريسي للمدارس الإسلامية الخاصة في محافظة سونغكلا ينبغي أن توفر التدريب على الإشراف على التدريس للمشاركين من أجل تحقيق أهداف الإشراف على التدريس. يجب أن يستخدم المشرفون مجموعة متنوعة من طرق التدريس الإشرافية وأن يكونوا قادرين على تعديل أسلوب الإشراف بشكل مناسب للموقف. يجب على المشرفين توضيح نتائج تقييم الإشراف التدريسي حتى يتمكن المعلمون من استخدام نتائج التقييم لتعديلها وتحسينها لتكون فعالة وكفؤة .

กิตติกรรมประกาศ

การสรรเสริญทั้งหมดเป็นเอกสิทธิ์แห่งอัลลอฮ์ ผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลจักรวาล ผู้ทรงประทานความโปรดปรานให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอการประสพพร และความสันติจงประสบแด่ท่านศาสดามุฮัมมัด ผู้ซึ่งเป็นผู้ชี้แนะสู่แนวทางที่เที่ยงตรงและเป็นแบบฉบับอันดีงามแก่มวลมนุษยชาติ

อัลหัมดุลิลลาฮ์ ด้วยความช่วยเหลือและความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และเทคนิคต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

ขอขอบคุณ นายอุสมาน ยะโก๊ะ นางสาวคอดีเยาะ โตะทิล และนางสาวนุदार ระสะอะ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ผู้ให้คำแนะนำและพิจารณาการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮากิม เอ็งเปีย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซิมซู สาอุ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร ที่ได้ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คณาจารย์สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลามที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ตลอดหลักสูตรการศึกษา รวมทั้งเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาที่ได้อำนวยความสะดวกและให้การช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ที่ให้ความร่วมมือและอนุเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณ นายแวอุเซ็ง แบจะ (บิดา) นางลาตีปีะ แบจะ (มารดา) และนายมะซมีร์มันได้เจะ (สามี) บรรดาลูกๆ รวมถึงน้อง ๆ ของข้าพเจ้า ที่คอยเป็นกำลังใจทำให้วิทยานิพนธ์ สามารถเผชิญอุปสรรคและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูง และขอพระองค์อัลลอฮ์ ทรงตอบแทนความดีงามตลอดจนประทานความรักความเมตตา ความปลอดภัย และการอภัยโทษ ทั้งโลกนี้และโลกหน้า แก่บุคคลเหล่านี้ด้วยเทอญ อามีน

คอดีญะห์ แบจะ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(6)
مستخلص البحث	(7)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญ	(9)
รายการตาราง	(11)
รายการภาพประกอบ	(12)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย	(13)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-อังกฤษ	(15)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
1.3 คำถามการวิจัย	9
1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	9
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	10
1.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย	11
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
2.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา	14
2.1.1 ประวัติความเป็นมาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	14
2.1.2 ประเภทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	15
2.1.3 สภาพการณ์ปัจจุบันจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	17
2.1.4 การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	18
2.2 ความหมายและความสำคัญของการนิเทศการสอน	20
2.2.1 ความหมายการนิเทศการสอน	20
2.2.2 หลักการนิเทศการสอน	21

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
2.2.3 ความสำคัญของการนิเทศการสอน	23
2.2.4 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน	25
2.3 กระบวนการดำเนินการนิเทศการสอน	26
2.3.1 ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน	27
2.3.2 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน	35
2.3.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน	43
2.3.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข	48
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
3.1 แบบแผนการวิจัย	58
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66
บทที่ 4 ผลการวิจัย	68
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการนิเทศการสอน	69
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศการสอน	74
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการขอเสนอแนะการดำเนินการนิเทศการสอน	75
บทที่ 5 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	82
5.1 สรุปผลการวิจัย	83
5.2 การอภิปรายผล	88
5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย	97
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก	106
ประวัติผู้เขียน	120

รายการตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงจำนวนประชากรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาตามอำเภอ.....	58
ตารางที่ 2	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน.....	60
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	68
ตารางที่ 4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ในภาพรวม.....	69
ตารางที่ 5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน.....	70
ตารางที่ 6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน.....	71
ตารางที่ 7	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน.....	72
ตารางที่ 8	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข.....	73
ตารางที่ 9	การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	74
ตารางที่ 10	แสดงความถี่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ของสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา.....	75

รายการภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-ไทย

คณะวิทยาการอิสลาม

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ا	อลีฟ	อ
ب	บ๊า	บ
ء	ฮัมซะฮฺ	อ. (อ ในกรณีเป็นตัวสะกดสุดท้าย)
ت	ต๊า	ต
ث	ซ๊า	ซ
ج	ญีม	ญ (จัญ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ح	ห๊า	ห มีข้อยกเว้น เช่น มุฮัมมัด รอฮีม
خ	คอก์	ค
د	ดัล	ด
ذ	ซาล	ซ
ر	รอก์	ร
ز	ซาย	ซ
س	ซีน	ส มีข้อยกเว้น เช่น มูซา อีซา
ش	ชีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ
ط	ฏอก์	ฏ
ظ	ซอก์	ซ
ع	อัยน	อ
غ	ฆอยน	ฆ
ف	ฟ๊า	ฟ
ق	กอฟ	ก
ك	กาฟ	ก

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ل	ลาม	ล
م	มีม	ม
ن	นูน	น
هـ	ฮาอู	ฮ (ในกรณีเป็นตัวสะกดใช้ ฮ)
و	วาอ	ว
ي	ยาอ์	ย
(الفتحة)		ะ (ในกรณีมีตัวสะกด เช่น มัรวาน อาดัม ๗) ะ , -าะ (อี ในกรณีมีตัวสะกด) ละสระ ในบางกรณี เช่น อลี บนี ๗
(الكسرة)		ิ
(الضمة)		ุ
(الفتحة الممدودة)		า (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัลฟา ร็อบ ๗)
(الكسرة الممدودة)		ิ
(الضمة الممدودة)		ุ
ال-الشمسية		อั-ตามด้วยพยัญชนะตัวแรกของคำต่อไป เช่น อัตตีน อัจฉิน๗
ال-القمرية		อัล ตามด้วยคำต่อไป โดยไม่ต้องเว้นวรรค เช่น อัลกุรอาน อัลลอฮ อัลอิสลาม๗

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-อังกฤษ

คณะวิทยาการอิสลาม

พยัญชนะอาหรับ		คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ا		อลีฟ	A
ب		บ่า	B
ء		ฮัมซะฮ์	'a, 'i, 'u
ت		ต่า	T
ث		ซ่า	Th
ج		จีม	J
ح		ฮ่า	h
خ		คอ	Kh
د		ดัล	D
ذ		ซาล	Dh
ر		รอ	r
ز		ซาย	Z
س		ซีน	S
ش		ชีน	Sh
ص		ศอด	s
ض		ฎอด	d
ط		ฏอ	t
ظ		ซอ	z
ع		อัยน	'a, 'i, 'u
غ		ฆอยน	Gh
ف		ฟา	F
ق		กอ	Q
ك		กา	K

พยัญชนะอาหรับ		คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ل		ลาม	L
م		มีม	M
ن		นูน	N
هـ		ฮ่าฮ์	H
و		วาว	W
ي		ย่าฮ์	Y

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการทางเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วไร้ขีดจำกัด ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคบนโลก เกิดการแข่งขันกันในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและอื่น ๆ เพื่อพัฒนาตนให้เท่าเทียมกับนานาประเทศที่ได้มีการพัฒนา แล้ว หรือเป็นประเทศผู้นำด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อยกฐานะตนให้เป็นประเทศมหาอำนาจ จึงทำ ให้ต้องพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อเตรียมพลเมืองของตนให้มีพร้อม มีทักษะการใช้ชีวิตใน ศตวรรษที่ 12 สามารถยืนหยัดได้บนเวทีโลก การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขความสามารถของทุก คนให้นำไปพัฒนา ให้ความรู้ เข้าใจ ตนเอง และสภาพสังคมที่อยู่รอบ ๆ ตัว ปฏิบัติตนให้อยู่ใน หลักการ ยึดมั่นศรัทธาและปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงาม สามารถดำเนินชีวิตตามกรอบระเบียบของสังคม (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 1)

﴿ اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ *
اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ * الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ * عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴾

ความว่า “จงอ่านเถิด ในพระนามแห่งองค์อภิบาลของเจ้าผู้ทรงบันดาล สร้างมนุษย์มาจากก้อนเลือดหนึ่ง จงอ่านเถิด พระผู้อภิบาลของเจ้านั้นเป็นผู้ ทรงเกียรติยิ่ง ทรงสอนมนุษย์ด้วยปากกา ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้”

(อัล-อะลัก :1-5)

จากโองการข้างต้นนั้น สามารถรับรู้ได้ว่า พระองค์นั้นทรงใช้ให้มนุษย์ทุกคนนั้นเรียนรู้ และเข้าใจจากสิ่งต่างที่อยู่รอบๆ ตัวอันได้แก่ธรรมชาติต่าง ๆ ที่ที่พระองค์ทรงสร้าง และสิ่งที่มนุษย์ สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์เอง ซึ่งพระองค์ได้ให้มนุษย์คิดใคร่ครวญ จากสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ด้วยการใช้สติปัญญาอันชาญฉลาด นำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันในสังคม พหุวัฒนธรรม ได้อย่างมีระเบียบ แบบแผน คิดค้นสิ่งใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยสามารถสร้างประโยชน์แก่ ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่จิตใจที่สงบสุขเต็ม เปี่ยมด้วยหลักศรัทธาที่ถูกต้องและมั่นคงปฏิบัติศาสนกิจที่ครบถ้วน อันจะนำพาสู่ความสำเร็จทั้งโลกนี้ และโลกหน้า

การจัดการศึกษาของไทยได้กำหนดความสำคัญ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ให้แก่ชาวไทยทุกคนนั้น ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีใจหลักใจความว่า “การจัดการศึกษาของไทยทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัยของไไทยนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน คนไทยทุกคน ให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ จิตใจด้วยศรัทธาที่ถูกต้อง สติปัญญาที่สร้างสรรค์ ยึดมั่นศรัทธาในหลักคุณธรรม โดยสามารถปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวันให้สอดคล้องตามหลักจริยธรรม ค่านิยม และคำสอนของศาสนา รู้จักสิทธิเสรีภาพที่ทุกคนพึงได้รับ สร้างศรัทธาสามัคคี ไม่สร้างความแตกแยกในความแตกต่างของผู้อื่น ดังนั้นรัฐจึงเปิดโอกาส ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของประเทศไทย โดยให้คนไทยทุกคนที่มีอายุย่างเข้า 7 ปี มีหน้าที่และมีสิทธิในการเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณและจัดสรรค่าเรียนฟรี 15 ปี ให้แก่สถานศึกษา เพื่อดำเนินการให้แก่ผู้เรียน คือ ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าหนังสือเรียนและค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสและแบ่งเบาภาระให้ทุกคนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษที่เท่าเทียมกัน และเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนที่มีสุขภาพ พลานามัยที่สมบูรณ์ ร่างกายที่สมส่วนแข็งแรง ที่ปลอดจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด รอบรู้เท่าทันโลก และสามารถดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมตามหลักศรัทธา ปฏิบัติตามแนวทางจริยธรรมตามค่านิยม ตามหลักปฏิบัติตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างถูกต้อง ซึ่งเมื่อปัจเจกบุคคลมีปฏิบัติตนที่เพียบพร้อมสมบูรณ์ตามค่านิยม เป้าหมายดังข้างต้นแล้ว จะทำให้การดำรงชีวิตของตนร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีความหลากหลายด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ภาษาหรือที่เรียกว่าสังคมพหุวัฒนธรรมได้มีอย่างมีความสุข” ซึ่งบุคคล หรือหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญ และเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบ ขับเคลื่อนการศึกษานขั้นพื้นฐานของหลักปรัชญาการศึกษา โดยการกำหนดนโยบายของการศึกษาของประเทศชาติให้มีคุณภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ด้วยการพัฒนาหลักสูตร วิทยาการต่างๆ เพื่อสร้างผู้เรียนให้คนเป็นคนเก่ง ดี เท่าทันโลกได้นั้น ต้องกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุ๊คส์, 2556 : 19 ; มารุต พัฒพล, 2562 : 2)

ด้านบริหารการจัดการภายในของสถานศึกษาของทุกระดับ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพของบ้านเมืองปัจจุบัน เทคโนโลยีที่จะยังคงมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยการพัฒนาผู้เรียนนั้น คือการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถมีทักษะการคิดที่สร้างสรรค์ รู้จักการทำงานเป็นทีม มีสุขภาพร่างกาย แข็งแรง และสมบูรณ์ เข้าใจและสร้างสังคมที่เอื้ออาทรท่ามกลางพหุวัฒนธรรม และสามารถสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 มีใจความว่า “การ

จัดการศึกษาต้องยึดหลักการเน้นผู้เรียนมีความสำคัญ ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง ได้อย่างเต็มที่ โดยให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องได้รับการดูแล อบรมสั่งสอน ผ่านการจัดการ เรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ทุกคน สอดคล้อง กับ นโยบาย หลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งสถานศึกษา และ ระดับชาติ กล่าวโดยสรุปคือ การศึกษาต้องสร้างคนให้ออกไปอยู่กับโลกปัจจุบันและอนาคตให้ได้ การศึกษาต้องมุ่งสร้างทักษะพื้นฐานผู้เรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านตนเอง มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ มีความคิดวิเคราะห์ ริเริ่มสร้างสรรค์ ตามหลักวิชาการ กล้าคิด กล้าทำ และมองการณ์ไกล 2) ด้าน คุณธรรมและจริยธรรมอันสูงส่ง คือ มีคุณธรรม มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน อดทน อดทน มีเหตุผลและรับผิดชอบ 3) ด้านสังคม คือ มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง รู้จักและเข้าใจ ประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง และยอมรับสภาพสังคมพหุวัฒนธรรม โดยสามารถวางตัวในสังคมได้ อย่างเหมาะสม มีจิตใจที่งดงาม มีจิตสาธารณะโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ ต่อตนเองเป็นสำคัญ พัฒนาตนเองสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม 4) ด้านการจัดการ คือ ทำงานเป็นทีม รู้หลักบริหารจัดการ เป็นผู้ที่มีบทบาทภาวะผู้นำสูงอย่าง รับฟังและยอมรับความ คิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างได้ และตรงต่อเวลา 5) ด้านความเป็นสากล คือ พัฒนาตนเอง เรียนรู้อยู่ ตลอดเวลา มีความรอบรู้ เท่าทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, : 6 ; รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ, 2555 : 1)

ดังนั้นในการพัฒนาเด็ก และเยาวชนของประเทศ ให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน การศึกษานั้น หน่วยงานที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียน มหาวิทยาลัย ต้องจัดการศึกษาทุกระดับด้วยรูปแบบ หลากหลาย ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และนโยบายการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนที่ใน ระบบการศึกษา ซึ่งแนวทางในการปฏิบัติหรือขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายนั้น จึง ต้องอาศัยการขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นระบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และกระบวนการนิเทศติดตามและประเมินผลที่ต่อเนื่อง ร่วมมือ ร่วมใจกันเพื่อการการพัฒนา การศึกษาตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ซึ่ง สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการ ที่รับนโยบายการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ แล้ว ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนของตนบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา ภายใต้กฎระเบียบ และ นโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อม ด้วยบรรยากาศที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่บูรณา การ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้คุณภาพ ผู้เรียนด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งแนวทางการพัฒนาผู้เรียน ตาม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คือ

- 1) ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ใช้ภาษาสื่อสาร เพื่อนำความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดที่ดี แนวคิด หรือทัศนคติ ประสบการณ์ของตน ด้วยการใช้วิธีการสื่อสารที่มีสาระต่อตนเองและผู้อื่น โดยสามารถทำให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์จากสารที่ถ่ายทอด นำไปเป็นข้อมูล ข่าวสาร แล้วถอดบทเรียนได้อย่างสร้างสรรค์ และมีทักษะสื่อสารในการเจรจา เพื่อการต่อรองในการแก้ปัญหาต่างๆ
- 2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ หมายถึง มีความสามารถคิดวิเคราะห์โดยการนำข้อมูล ข่าวสารที่ได้รับทราบ หรือเรียนรู้จากประสบการณ์ที่พบเจอ วิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่แก่ตนเองและสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ โดยการนำข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ มาจัดประมวลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยมีระบบความคิดที่เป็นระบบ เริ่มจากการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลอย่างสร้างสรรค์
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หมายถึง เข้าใจปัญหา และในมุมมองที่มีความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในแต่ละวัน นำไปถอดบทเรียนเพื่อการตัดสินใจที่ผ่านจากการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาที่ซ้ำ ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีแนวคิดที่วางอยู่บนพื้นฐานของหลักคุณภาพชีวิต ที่สอดคล้องกับหลักศีลธรรมอันดีงามสังคม โดยให้คำนึงถึงผลกระทบ ที่อาจก่อให้เกิดภัยหรือทำลายคุณภาพชีวิตของตนเอง คนรอบข้างที่ใกล้ชิด มิตรภาพที่ดีร่วมสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ีรอบตัวมากที่สุด
- 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตที่จำเป็น หมายถึง การเรียนรู้ด้วยรูปแบบแนวใหม่ ๆ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้จักปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสังคม โดยการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีงามในการทำงานและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น พยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่จะส่งผลกระทบที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายต่าง ๆ ต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น
- 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง มีทักษะในการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ใช้ในสืบค้น หาข้อมูลรอบด้าน เพื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อที่สามารถสร้างวิทยาการใหม่ ๆ ที่ส่งผลประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตของตนเองและสังคมได้ สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่ การงาน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสามารถแก้ไขสภาพปัญหาของสังคม ด้วยการนำข้อมูลสื่อ นำไปกระบวนคิดที่สร้างสรรค์ บนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมของหลักการศึกษา สอดคล้องกับบริบทสังคมและตรงต่อความต้องการของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 9 ; ดวงมล สีนเพ็ง, 2553 : 130 – 132)

ครูผู้มีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้ อิสลามได้ยกย่องและให้เกียรติแก่นักปราชญ์ ผู้ให้ความรู้หรือครูผู้สอน ดังหลักฐานจากอัลกุรอานต่อไปนี้

﴿ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴾

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) บรรดาผู้รู้และบรรดาผู้ไม่รู้จะเท่าเทียมกัน หรือ แท้จริงบรรดาผู้มีสติปัญญาเท่านั้นที่จะใคร่ครวญ”

(อัล-ซูมฺร :9)

ครูมีหน้าที่จัดการศึกษาที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการพัฒนาสุขภาพร่างกาย อารมณ์และจิตใจที่มั่นคง สติปัญญาชาญฉลาด และสังคมคุณธรรม โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการ และจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ผ่านวิธีการ เทคนิคที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียน รู้และเข้าใจ บทเรียนอย่างลึกซึ้ง สนุกสนาน และเรียนรู้ด้วยความสุข เห็นคุณค่าของตัวเองและผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิด วางแผน เพื่อแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และเท่าทันของเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันได้ ซึ่งสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันให้มีความสุขได้อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นครูเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน เพราะบทบาทของครูนั้น มีหน้าที่คอยช่วยเหลือ กำกับ ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อม ความสามารถให้เหมาะสมกับวัย ดังนั้นครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่จะต้องรวบรวมพลังเพื่อการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน (พนมนคร มีราคา,2560)

การที่จะได้มาซึ่งครูดี ครูผู้มีความชำนาญ รักในวิชาชีพตนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาตนเองหรือปรับเปลี่ยนวิธีการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพราะหากครูผู้สอนไม่ยอมปรับเปลี่ยน หรือยังคงยึดติดอยู่กับวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ไม่เปิดใจยอมรับเทคนิคการสอนที่แนวใหม่ที่สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ก็ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้ สิ่งสำคัญที่สามารถให้ครูผู้สอนพัฒนาตนในอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร การนิเทศการสอนเป็นกิจกรรมที่สามารถให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยน แก้ไข พัฒนาตนในด้านการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ด้วยรูปแบบ หรือเทคนิคการสอนแนวใหม่ ๆ มาจัดการเรียนรู้ของครูควบคู่กันดังนั้นการเรียนรู้ของครูผู้สอนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียน ให้รู้ และเข้าใจ สามารถดำรงชีวิตให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีปัจจุบันและอนาคตได้ ครูจึงต้องเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลง ตระหนักถึงการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ เพื่อนำไปใช้ในงานสอนในชั้นเรียน ที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ให้มีความคล่อง มีประสิทธิภาพ

และประสิทธิผล กิจกรรมการนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่สถานศึกษาจัดขึ้น โดยมีการแต่งตั้งผู้นิเทศภายใน เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดมีจำนวนศึกษานิเทศก์ที่ไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถกำกับ ดูแล สถานศึกษาที่ได้สังกัดการดูแลได้ ดังนั้นโรงเรียนจึงได้จัดโครงการและกิจกรรมการนิเทศการสอนภายใน ซึ่งวางบนหลักการ แนวคิดและรูปแบบที่มาจากความร่วมมือเพื่อการแก้ไขอย่างมีระบบ แบบแผน สามารถพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการสอนได้ ที่หลากหลาย จะสามารถเสริมสร้างผู้เรียนให้มีทักษะที่สำคัญต่อตนเอง และนำไปต่อยอดและปรับใช้กับชีวิตประจำวันของตนได้ (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555 : 132)

การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มครูผู้สอนด้วยกัน เป็นขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศการสอนระหว่างเพื่อนครูด้วยกันในโรงเรียน โดยแบ่งกันดู พูดคุยกันพร้อมแนะนำ ตรวจสอบชั้นเรียน การสังเกตการณ์ในชั้นเรียน การดำเนินการนิเทศการสอนระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้วยการใช้รูปแบบหรือเทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มเติมในข้อที่ต้องพัฒนาและที่ต้องปรับปรุงทั้งในด้านของกระบวนการดำเนินการนิเทศการสอน และด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน บุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการนิเทศการสอนนั้นได้แก่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกระดับ มีหน้าที่ในการนำเสนอแนะแนวทาง กำกับดูแล และประเมินมาตรฐานการจัดการศึกษาร่วมกัน ดังนั้นเพื่อยกระดับด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ผู้บริหาร ครูผู้สอนจำเป็นต้องนำกระบวนการนิเทศการสอนที่มีหลักการ แนวคิดที่หลากหลาย ด้วยรูปแบบ สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย นำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนสถานศึกษา ซึ่งการนิเทศการสอนที่ผู้นิเทศได้ใช้ เครื่องมือการนิเทศที่เป็นนวัตกรรมใหม่ และหลากหลายนั้น สามารถพัฒนากระบวนการจัดการนิเทศการสอนได้ และพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนของครู การนิเทศการสอนของสถานศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูผู้สอน เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติทางวิชาชีพ ประพฤติตนในทางที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พยายามสร้างตนเองให้มีศักยภาพความพร้อมด้านร่างกาย แรงใจเต็มเต็มความรู้ด้วยวิทยาการใหม่ๆอยู่เสมอจะส่งผลสำเร็จในการทำการศึกษาให้มีคุณภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 48 ; พิชยา ทอดทึง, 2559 : 71)

ดังนั้นบรรดาครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนต้องพยายามสร้างตนให้เป็น “มุอัลลิม ร็อบบानीยฺ” คือผู้ที่มีความรู้ ฉลาด ย้ำเกรงต่ออัลลอฮ์ใจกว้างต่อผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อลูกศิษย์ และมิตรร่วมอุดมการณ์เดียวกัน โดยที่ทำหน้าที่ อบรมบ่มเพาะอนุชน บนพื้นฐานของความยำเกรง และอิบาดะฮ์ภักดีต่ออัลลอฮ์เพียงผู้เดียว (อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา, 2555 : 15) ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจ

หลักของสถานศึกษาในการบริหารจัดการภายใน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาครูผู้สอนให้ ศักยภาพการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น มีจรรยาบรรณตามหลักมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งลักษณะของ การดำเนินงานนิเทศการสอนผ่านการดำเนินงานหรือกิจกรรม ต่าง ๆ ที่หลากหลาย เน้นการ พัฒนาการทำงานประจำ และพัฒนาร่วมกัน ผ่านขั้นตอนเน้นการร่วมมือ มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อ ร่วมพัฒนา ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาต่าง ๆ อันได้แก่ ด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านงานสอนของ ครูผู้สอนและด้านบริหารจัดการของสถานศึกษา เพราะการดำเนินงานที่ได้รับการสนับสนุนจาก ผู้บริหาร ครูผู้สอน และชุมชนโดยการเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะแนวทาง และเป้าหมายเดียวกันนั้น ทำให้สถานศึกษาเข้าใจ และรับรู้ แนวทางการดูแล และดำเนินการพัฒนา ลูกหลานๆของชุมชนให้ได้รับการดำเนินดูแลให้สำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายมากที่สุด ซึ่งการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้น จะส่งผลให้การจัดการนิเทศ การสอนของสถานศึกษาเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และมีทักษะที่จำเป็นใน การดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัย กระบวนการนิเทศการสอน ที่เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดง ความ คิดเห็น และตัดสินใจเดินทางสู่เป้าหมายอันเดียวกันด้วยระเบียบ แบบแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน มี ลักษณะการดำเนินที่มีการกำหนดรูปแบบการดำเนินการนิเทศที่เป็นขั้นเป็นตอนตรงกับความต้องการ ของสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา แนวทางการประเมินผลการดำเนินการนิเทศที่ชัดเจน และมีผู้ ที่ชำนาญการในการดำเนินการนิเทศการสอน จะได้ทำให้เป็นระบบการนิเทศการสอนเข้มแข็งอย่าง ต่อเนื่อง ซึ่งได้แก่ การดำเนินการนิเทศการสอน การประเมินผลการนิเทศการสอน และการนำผลการ ประเมินมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิ (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 324-326 ; พูนสุข อุดม, 2556 :125; กระทรวงศึกษาธิการ ,2554 : 40)

ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ภายใต้สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา ได้ดำเนินการจัดโครงการการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน เพราะพระราชบัญญัติ การศึกษาเอกชนได้กำหนดว่า “สถานศึกษาต้องมีการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่จึงต้องกำหนดโครงการการนิเทศการสอนเพราะหน่วยงานต้นสังกัด มี จำนวนนิเทศที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศที่ไม่เพียงพอ ไม่สามารถกำกับดูแลโรงเรียนได้สังกัดทั้งหมดได้ จึงเปิดโอกาสให้โรงเรียนดำเนินการนิเทศการสอนเอง สามารถนำรูปแบบการนิเทศการสอนที่ หลากหลาย เพื่อนำมาปรับมาวิธีการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้เท่าทันวิทยาการและ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในโรงเรียนได้ตามสภาพ มีความยืดหยุ่นในการประเมิน ซึ่งโรงเรียนแต่ละโรงเรียน

จัดโครงการการนิเทศการสอน โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ ทำหน้าที่ดำเนินงานการนิเทศการสอน เพื่อกำกับ ดูแลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนทั้งวิชาศาสนา และสามัญบรรลุดตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด โรงเรียนส่วนใหญ่แต่งตั้งครูผู้สอนในโรงเรียนเป็นผู้นิเทศการสอน

แต่สภาพปัญหาที่พบในระบบการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาปัจจุบันนั้นยังไม่เข้มข้นในทุกระดับ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศ อันเนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนขาดการเอาใจใส่ต่อการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้สอน ในการวิเคราะห์ สภาพปัญหา และความต้องการของรูปแบบการนิเทศจากครูผู้สอนโดยตรง แนวคิด รูปแบบการดำเนินการนิเทศการสอนโรงเรียนจะมาจากผู้บริหาร และผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการนิเทศการสอนโดยตรง จึงทำให้ครูผู้สอน หรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ไม่เปิดใจยอมรับการดำเนินการนิเทศการสอน และยังส่งผลให้ครูผู้สอนยึดติดกับวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ครูขาดแคลนและขาดคุณภาพ ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน จึงไม่ให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงาน ประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศการสอนที่ต่อเนื่อง และส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศการสอนยังไม่บรรลุผล ส่งผลให้การนิเทศการสอนของโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและส่งผลกระทบต่อผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และยังส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ (หะมะฮุดดีน มามะ, 2556 ; สุภาพร แซ่ลี, 2562)

จากสภาพดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา พร้อมเสนอแนวทางอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนให้แก่ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ด้วยการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลในการพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนให้มีแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

1.2.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

1.3 คำถามการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางของการหาคำตอบของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1.3.1 สภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา เป็นอย่างไร

1.3.2 สภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

1.3.3 แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีอะไรบ้าง

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ความสำคัญและประโยชน์มีดังต่อไปนี้

1.4.1 ผลจากการวิจัยนี้จะได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาระบบการนิเทศการสอนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

1.4.2 โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศการสอน หรือรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหา และตัวแปรดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาระดับการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ตามขอบเขตเนื้อหา 4 ด้านดังนี้

1.5.1.1 ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ประกอบด้วย

- 1) ปรีกษาหารือ
- 2) กำหนดแผนงาน ภาระงาน และขอบข่ายงานนิเทศการสอน
- 3) ภาระงานของผู้นิเทศการสอน
- 4) เครื่องมือการนิเทศการสอน

1.5.1.2 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมการนิเทศการสอน
- 2) ทักษะสำหรับการนิเทศการสอน

1.5.1.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน ประกอบด้วย

- 1) การตรวจสอบ
- 2) ขั้นตอนการประเมินผล
- 3) การประเมินผลแบบยืดหยุ่น

1.5.1.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

- 1) การตรวจสอบและการพัฒนา

1.5.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.5.2.1 ตัวแปรอิสระ (ตัวแปรต้น)

ขนาดโรงเรียน

- ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน 1- 500 คน
- ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 501 – 1,500 คน
- ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 1,501 คนขึ้นไป

1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.6.1 ประชากรที่ใช้การวิจัย

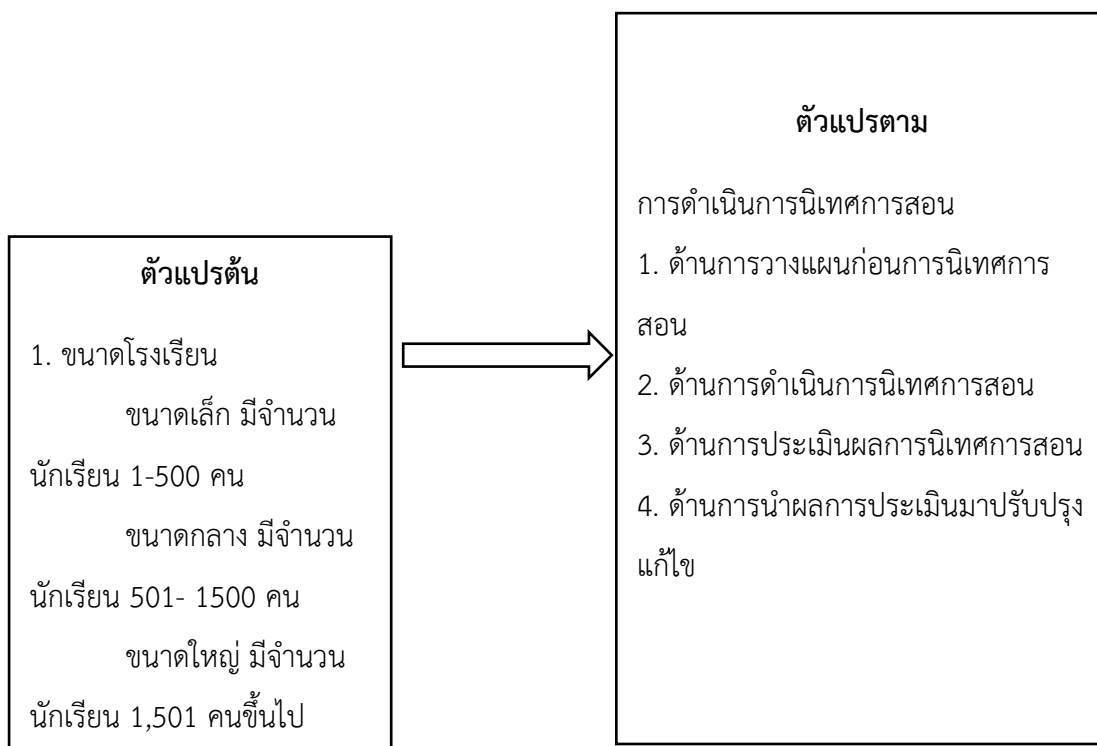
ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 ทั้ง 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวนทั้งสิ้น 46 โรง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,216 คน

1.6.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพ และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลาจำนวน 339 คน

1.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากตัวแปรอิสระและตัวแปรตามข้างต้นผู้วิจัยนำมาเขียนเป็นกรอบการวิจัยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดข้างต้นเป็นได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรต้นซึ่งตัวแปรต้นได้แก่ ขนาดโรงเรียน 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน 1- 500 คน ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 501- 1500 คน และขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 1501 คนขึ้นไป และตัวแปรตามคือ การดำเนินการนิเทศการสอน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน และด้านการนำผลการประเมินมา

ปรับปรุงแก้ไข เพื่อศึกษาว่าเมื่อนำตัวแปรต้นและตัวแปรตามมาเปรียบเทียบว่าการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนจะมีความแตกต่างกันหรือไม่

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรศึกษา ดังต่อไปนี้

1.8.1 การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในสถานศึกษาที่หลากหลายของการนิเทศการสอน ที่มาจากการมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้สอนที่มีบทบาทเป็นผู้นิเทศ กับอีกฝ่ายคือ ครูผู้สอนที่มีบทบาทเป็นผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ พร้อมกับแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม ให้เป็นหัวหน้างานที่รับผิดชอบงาน มีหน้าที่ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานนิเทศการสอนของโรงเรียน ตั้งแต่ขั้นการวางแผนการก่อนดำเนิน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นประเมินผล และขั้นการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กระบวนการนิเทศการสอนมีการปรับปรุง พัฒนาระบบการนิเทศการสอนได้อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ สร้างระบบให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสามารถส่งเสริมครูผู้สอนพัฒนาปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนให้มีพลังและศักยภาพยิ่งขึ้น บรรลุผลตามแผน และเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1.8.2 ด้านการวางแผนการนิเทศการสอน หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายการนิเทศการสอน เกณฑ์การประเมินผลการนิเทศ กำหนดแผนปฏิบัติการนิเทศการสอน การให้ความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เกณฑ์การนิเทศการสอน และพฤติกรรมที่จะสังเกตในการนิเทศการสอน การจัดอบรมเทคนิคก่อนการสังเกตการสอนแก่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ แต่งตั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

1.8.3 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการนิเทศการสอน ผู้นิเทศสังเกตการสอน ของครูผู้สอนตามเกณฑ์การประเมิน

1.8.4 ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันประเมินผลการนิเทศการสอน รายงานปัญหา อุปสรรค สะท้อนผลในการดำเนินการนิเทศ และข้อบกพร่องในด้านการจัดการเรียนการสอนที่ดีของครูผู้สอน เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนด แจ้งผลการประเมินการสอนแก่ผู้รับการนิเทศ รายงานผลการประเมินแก่ผู้บริหาร

1.8.5 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันประชุม ปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องที่ส่งผลให้การดำเนินการนิเทศการสอนที่ต้อง

แก้ไขโดยเร็ว พร้อมร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.8.6 ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 ที่แบ่งได้ขนาด 3 ขนาด คือ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1 – 500 คน 2) โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 501 –1500 คน และ3) โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป

1.8.7 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอิสลามที่จัดตั้งขึ้นและดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่จัดตั้งและจัดการเรียนการสอนควบคู่ทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและเสนอแนะแนวทางของดำเนินการนิเทศการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานด้านการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย และได้กำหนดเนื้อหาในการทบทวนตามหัวข้อ ต่อไปนี้

- 2.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา
- 2.2 การดำเนินการนิเทศการสอน
  - 2.2.1 ความหมาย
  - 2.2.2 ความสำคัญ
- 2.3 ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการสอน
  - 2.3.1 ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน
  - 2.3.2 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน
  - 2.3.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน
  - 2.3.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

สภาพ และความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในประเทศไทยนั้น มีชื่อเรียกที่เล่าขานว่าของคนในพื้นที่และคนทั่วไป คือ “ปอเนาะดั้งเดิม” ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์ การแหล่งเรียนรู้ของหลักคำสอนต่าง ๆ ของศาสนาอิสลาม ตามหลักการของเจตนารมณ์และ เป้าหมายของอิสลาม ที่ผู้รู้ทุกคนต้องรับผิดชอบและเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ประชาชาติทุกคน โดยมีปราชญ์ที่มากด้วยความรู้และเชี่ยวชาญด้านศาสนา มีชื่อเรียกว่า “โต๊ะครู หรือ บาบอ” ทำหน้าที่ รับผิดชอบ ดูแลนักเรียนและจัดการเรียนและมีหน้าที่ในการสร้างเยาวชนให้เป็นที่คนที่มีความรู้ เป็น คนดี และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามค่านิยมของอิสลาม จัดการสอนจัดการเรียนการสอนวิชา ศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ เนื่องจากปอเนาะเดิมในสมัยนั้นยังไม่ได้มีการจัดตั้งสถาบันที่ถูกต้อง เพราะที่ สถานที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นส่วนใหญ่จะทำการสอนที่บ้านของโต๊ะครู รัฐบาลใน สมัยนั้นได้ส่งเสริมให้สถาบันปอเนาะจดทะเบียนเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ภายใต้ หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล และติดตามโดยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2528 : 3)

ต่อมา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ สถาบันปอเนาะที่มีความประสงค์ต้องแปรสภาพจากสถาบันปอเนาะมาเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม อยู่ภายใต้กรอบกำหนดของรัฐ ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช 2497 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุนโรงเรียน ราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พุทธศักราช 2513 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะมีวิชาศาสนาและวิชาสามัญควบคู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ต่อมาในปี พุทธศักราช 2525 และมีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนขึ้นในปี พุทธศักราช 2525 โดยมีหลักใจความว่า กำหนดให้โรงเรียนราษฎร์ที่จัดตั้งตามประมวลกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม จึงเปลี่ยนมาเป็น “โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม” (อับราฮิม ณรงค์รักษาเขต, 2551 : 198-200) และได้มีพระราชบัญญัติที่ว่าด้วยโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 ในปีพุทธศักราช 2525 กำหนดโรงเรียนเอกชนทุกประเภทแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ มีหน้าที่บริหารและจัดการงานวิชาการ งานบริหารการเงิน งานทั่วไปในโรงเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบและข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้บริหารสูงสุดเป็นผู้ที่มีอำนาจลงนามเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ผู้จัดการมีหน้าที่ดูแลฐานะการเงินและครูใหญ่นั้นมีหน้าที่บริหาร แต่งตั้ง ถอดถอนและพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน และบุคคลเป็นอำนวยการความสะดวกแก่ครูผู้สอน ผู้เรียน เพื่อให้มีการพัฒนาของกระบวนการสอนของครู ที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2528 : 1) ในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งราชการครูให้มาปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ซึ่งมีครูมีหน้าที่รับผิดชอบการสอนในโรงเรียนประกอบด้วยครูสอนวิชาศาสนา ครูผู้สอนวิชาสามัญซึ่งเป็นบุคลากรที่ทางโรงเรียนจ้างและบุคลากรครูที่เป็นข้าราชการที่ได้รับมอบหมายให้ไปช่วยสอนภาควิชาสามัญจากทางภาครัฐ (ศิริบุญ สุวรรณศิริ และคณะ, 2532 :12-13)

2.1.2 สภาพการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาเอกชนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ปัจจุบันการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางและหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแต่ละระดับชั้นเรียน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 โดยได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ดังนี้

อับดุลชอมาะ โต๊ะอาลิม (2550 : 15-16) ได้อธิบายเกี่ยวกับการแบ่งช่วงชั้นในระดับการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้น ได้แบ่งออก เป็น 4 ระดับ 1. ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮฺ) 2 ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮฺ) 3. ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตวัชชีฎฎาะ) และ 4 ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวียะฮฺ) โดยในปี พ.ศ. 2546 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ รู้คุณค่าของชีวิต เข้าใจบทบาท

หน้าที่ของตน ปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม จนเกิดการพัฒนาและทักษะและนำไปใช้ในการจัดการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นคนดีและมีความรู้ ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของศาสนาของตน ซึ่งโรงเรียนมีการจัดวิชาการเรียนหลักสูตรองค์ความรู้ที่สำคัญสามารถนำไปพัฒนาทักษะของผู้เรียน คุณลักษณะ ค่านิยม คุณธรรม ความมีจริยธรรมบรรลุปเป้าหมายและวัตถุประสงค์

นอกจากนี้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังมีการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน เป็นหน่วยงานราชการที่ กำกับ การดูแลติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ที่เปิดการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2554 มาตรา 1 ได้จำแนกลักษณะของโรงเรียนเอกชนเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. โรงเรียนที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งให้จัดรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน ให้จัดรูปแบบการศึกษาตามกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสามัญ (ก่อนประถมศึกษา - มัธยมศึกษา) และอาชีวศึกษา (ปวช. ปวท.และ ปวส.)

2. โรงเรียนที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งจัดรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแบ่งเป็น 7 ประเภท ดังนี้

2.1 ประถมศึกษานอกโรงเรียน

2.2 ประเภทเฉพาะกาล

2.3 ประเภทสอนศาสนา

2.4 ประเภทส่งคำสอน

2.5 ประเภททกวติวิชา

2.6 ประเภทภาคศิลปศึกษา

2.7 ประเภทอาชีวศึกษาใน

ทางโรงเรียนเอกชนจะได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียน ซึ่งต้องนำเงินอุดหนุนที่ได้รับจัดสรร ไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้งในส่วนการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน การจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่ครูผู้สอน และการบริหารจัดการภายในทั่วไปของโรงเรียน ให้เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาเอกชน เพื่อให้มีการปรับหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนการศึกษาแห่งชาติ และทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม ปรับตามสภาพความคล่องของเศรษฐกิจ นโยบายการศึกษา ไปในทิศทางการพัฒนาการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษาภายใต้ข้อบังคับระเบียบการต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้เปิดชั้นเรียนได้หลากหลาย โดยต้องคำนึงถึง ความสภาพความพร้อม และข้อจำกัดของสถานที่ บุคลากร ความพร้อมของผู้บริหาร และบุคลากร เป็นหลัก เช่น บางโรงเรียนเปิดสอนเฉพาะมัธยมศึกษา หรือบางโรงเรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษา ในการศึกษาประเภทนี้ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปัจจุบันได้เครือข่ายสมาคม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประจำจังหวัด และมีเครือข่ายสมาพันธ์โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม 14 จังหวัดภาคใต้ จัดตั้งขึ้นเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดรูปแบบการศึกษาระหว่าง ผู้บริหาร พัฒนาศักยภาพการสอนของครู และเสริมสร้างบุคคลที่มีความรู้ เชี่ยวชาญสามารถนำไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเหลือโรงเรียนสมาชิกผ่านระบบเครือข่าย อย่างต่อเนื่อง และพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย มีความสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า

2.1.3 การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ความหมายการศึกษาเอกชน คือ กิจกรรมการศึกษาเพื่อให้บริการด้านการศึกษา จัดตั้งโดยเอกชนได้แก่ บุคคลธรรมดา หรือคณะบุคคล ซึ่งใช้ทุนทรัพย์ ทรัพย์สิน วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพยากรคนเป็นของภาคเอกชน และจัดซื้อด้วยวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคล เฉพาะกลุ่มเท่านั้น โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544 : 5)

1. ผู้จัดตั้งโรงเรียนเป็นลักษณะนิติบุคคล หรือบุคคลธรรมดาจะต้องจัดดำเนินการใน ฐานะของภาคเอกชน ผู้จัดกิจกรรมมีชื่อเรียกต่าง ๆ ได้แก่ ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการหรือเจ้าของ
2. ทรัพยากรที่ใช้บริการด้านจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครูผู้สอน บุคลากร ทางการศึกษา ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง ห้องเรียน ห้องประกอบ วัสดุครุภัณฑ์ และสื่ออุปกรณ์การเรียน และเงินทุน จะต้องมาจากการลงทุนจากภาคเอกชนเป็นหลัก
3. วัตถุประสงค์ เป็นจัดตั้งขึ้นเพื่อการให้บริการด้านจัดการศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้น
4. ผู้เรียน โดยปกติผู้เรียนจะมีพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจในระดับเดียวกัน ใน การนี้หากมีจำนวนผู้เรียนรวมกันทั้งโรงเรียนทุกผลัดมากกว่า 7 คนขึ้นไป สถานที่นั้นสามารถขอจัดตั้ง ให้เป็นสถานศึกษาเอกชน ตามกฎหมายการศึกษาเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2554 : 5) และสามารถยื่นขออนุญาตจัดตั้งสถานศึกษาทุกระดับการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้ข้อบังคับ กฎระเบียบต่างที่กำหนดในกฎหมายโรงเรียนเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 9) ได้กำหนดเป้าหมายหลักการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. สถานศึกษาต้องจัดทำรายละเอียดกิจการของโรงเรียน ตราสาร และหลักสูตรของ โรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของชุมชนและสังคม

2. กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการ โดยคำนึงถึงความพร้อม ความแตกต่างของสภาพบุคคลเป็นหลัก

3. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็น เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

4. การวัดประเมินผลเพื่อปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

5. บริหารจัดการ ดำเนินการเป้าหมายหลักอื่น ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อโดยเฉพาะ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา และนับวันการศึกษาของเอกชนจะมีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากบทบัญญัติทางกฎหมายได้เอื้อต่อการให้เอกชนมีความเป็นอิสระในการบริการด้านการจัดการศึกษาให้ มีมาตรฐานทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษาโดยสามารถพึ่งตนเองได้

2.1.4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ภายใต้อำนาจสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา มีจำนวน 46 โรงเรียน ครูผู้สอน 2,216 คน และมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 27,203 คน มีดังนี้ (สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา, 2563 : ออนไลน์)

1. โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยมูลนิธิ
2. โรงเรียนธรรมศิริ
3. โรงเรียนสมบูรณ์ศาสตร์
4. โรงเรียนอิสลามวิทยานูเคราะห์
5. โรงเรียนสรรเสริญอิสลาม
6. โรงเรียนส่งเสริมอิสลาม
7. โรงเรียนลำไพลศานติวิทย์
8. โรงเรียนธรรมวิทยาลัยมูลนิธิสงขลา
9. โรงเรียนมูลนิธิอิตีซอม
10. โรงเรียนแสงธรรมวิทยาลัยมูลนิธิ
11. โรงเรียนศาสนบำรุง
12. โรงเรียนเร้าะห์มานียะห์
13. โรงเรียนศาสน์มุสลิม
14. โรงเรียนท่าใหญ่วิทยา

15. โรงเรียนรุ่งโรจน์วิทยา
16. โรงเรียนตัสติกียะห์
17. โรงเรียนดินลูอิสลาม
18. โรงเรียนพัฒนาศาสตร์มูลนิธิ
19. โรงเรียนอามานะศึกษา
20. โรงเรียนมุสลิมีนศึกษา
21. โรงเรียนบุสถานุดดิน
22. โรงเรียนอันซอริยะวิทยา
23. โรงเรียนดาร์ุสسالาม
24. โรงเรียนกัญามุดดิน
25. โรงเรียนดรุณวิทยา
26. โรงเรียนดำรงศาสนวิทยา
27. โรงเรียนมุสลิมจะนะศึกษา
28. โรงเรียนจริยธรรมวิทยามูลนิธิ
29. โรงเรียนเจริญธรรมวิทยา
30. โรงเรียนบาโจยดูร์ยันอิสลามศึกษา
31. โรงเรียนอิรชาดอิสลามียะห์
32. โรงเรียนศาสนสันติธรรม
33. โรงเรียนดาร์ุลมะฮ์ดียะห์
34. โรงเรียนสายยิตวิทยามูลนิธิ
35. โรงเรียนศึกษาศาสน์
36. โรงเรียนดาร์ุลมุฮาญีรีน
37. โรงเรียนสามัคคีศาสนวิทยา
38. โรงเรียนสังคมอิสลามวิทยา
39. โรงเรียนธรรมศึกษามูลนิธิ
40. โรงเรียนเจริญศึกษา
41. โรงเรียนส่งเสริมวิทยามูลนิธิ
42. โรงเรียนส่งเสริมศาสนามูลนิธิ
43. โรงเรียนพัฒนามูลนิธิ
44. โรงเรียนมุสลิมีนศึกษา
45. โรงเรียนส่งเสริมศาสนา

46. โรงเรียนประทีปศาสตร์อิสลามวิทยามูลนิธิ

จากการศึกษาข้างต้น จึงสรุปได้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนเอกชนในระบบที่แปรสภาพมาจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม จัดการเรียนการสอนภาควิชาศาสนาโดยใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และภาควิชาสามัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาเยาวชนคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามให้มีความรู้ทางด้านศาสนาควบคู่วิชาการ สามารถนำความรู้ไปใช้ในดำรงชีวิตในโลกนี้ตามค่านิยมของอิสลาม

2.2 ความหมายและความสำคัญของการนิเทศการสอน

2.2.1 ความหมายของการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอน คือกระบวนการสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนิเทศภายในของสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เป็นส่วนย่อยของ การนิเทศการศึกษา ที่ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และการให้คำแนะนำจากผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง ให้เป็นผู้นิเทศ หรือบุคคลที่มีความสามารถ เชี่ยวชาญในการนิเทศ ศึกษา นิเทศของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดประสบการณ์ กิจกรรมของการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลจากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศการสอน ดังต่อไปนี้

กฤษฎา สิมมะโน (2552 : 10) การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ จากผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอน กับครูผู้สอนผู้รับการนิเทศการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยการนำรูปแบบการสอน หรือเทคนิคที่สำคัญในการนำไปใช้ในในห้องเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557, : 21) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอนนั้นเพื่อการปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มพูนความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนครูให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งจะส่งผลดีไปยังผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

ชาญชัย อาจิณสมาจาร (2557 : 50 - 51) ได้ให้ความว่า การนิเทศ เป็นกระบวนการ ในการให้คำแนะนำ ชี้แนะ ช่องทางให้กับครูผู้สอนอย่างสร้างสรรค์ โดยสร้างบรรยากาศ

ที่เป็นกันเองเพื่อการปรับปรุง นำคำแนะนำไปพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น และบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

กาญจนา ชิตสิน (2558 : 27) การนิเทศ คือ กระบวนการช่วยเหลือ ชี้แนะ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในทุกๆ ด้าน ให้บรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 48)ได้ให้แนวคิดเห็นว่า การนิเทศการสอนเป็นแนวคิดความเห็นที่แสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ในการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ด้วยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด

สงัด อุทรานันท์ (2550 : 5) ได้จำกัดความการนิเทศว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ให้ความร่วมมือ ร่วมแสดงความคิดเห็นและตกลงกันในเรื่องที่ต้องปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้เรียน ซึ่งเริ่มตั้งแต่กระบวนการดำเนินการนิเทศการสอนจนเสร็จสิ้นการดำเนินการ ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นด้วยระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

จากความหมายของนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการที่จำเป็นในสถานศึกษา เพราะเป็นกระบวนการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมวิชาชีพชี้แนะ ให้คำแนะนำ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้วยการนำเทคนิคการสอน สื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุด อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ บรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์

2.2.2 หลักการนิเทศการสอน

หลักการนิเทศการสอน กล่าวได้ว่า เป็นแนวทางการปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ นำหลักการไปปฏิบัติในการนิเทศการสอน สำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมีนักวิชาการ ได้นำเสนอดังต่อไปนี้

รุ่งรัชชดาพร เวหะชาติ (2557 : 25 - 28) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศการสอน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. หลักความถูกต้องของหลักวิชาการ (Thoyretical Principle) คือ การนิเทศมีกฎเกณฑ์ เป็นไปตามหลักการทฤษฎี ตามความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น มีเครื่องมือ กลวิธีที่สนองต่อวัตถุประสงค์ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการนั้นโดยเฉพาะ การนิเทศเป็นกิจกรรมร่วมกัน เป็นการปฏิบัติการตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ อย่างต่อเนื่อง สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในสถานศึกษา ระหว่างผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

2. หลักวิทยาศาสตร์ (Scientifit Principle) คือ การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานในชั้นเรียน การนิเทศการสอนนำมาซึ่งคุณภาพ ที่พัฒนาจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนให้ดีขึ้น ปรับปรุง เสริมสร้างเทคนิคการสอนที่จำเป็นในการถ่ายทอดความรู้ผ่านกระบวนการทดลองที่ต่อเนื่องอย่างเป็นลำดับ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือการวัดและประเมินผลการนิเทศ สรุปผลจนเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

3. หลักประชาธิปไตย (Democratic Principle) หมายถึง การยอมรับในการแสดงความคิดเห็นแต่ละบุคคล ที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้บริหารต้องใช้อำนาจให้น้อยที่สุด โดยผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการมากที่สุด การดำเนินการที่เปิดโอกาสให้ทุกคนในสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา และส่งเสริมทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ต้องยอมรับ ให้เกียรติต่อความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยการเปิดใจยอมรับ เพื่อการแก้ไขปัญหาการเพื่อบรรลุสู่เป้าหมายอันเดียวกันร่วมกัน จัดการเรียนการสอนให้สำเร็จยิ่งขึ้น

4. หลักการริเริ่มสร้างสรรค์ (Craetive Principle) กล่าวคือ จัดการอบรมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู แนะนำ ช่วยเหลือให้ครูนำเทคนิคการสอน เพิ่มทักษะด้านวิชาการ และทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญและเอื้อต่อกระบวนการสอน ผ่านการพัฒนาประสบการณ์ มีทัศนคติที่ดี อุทิศตน และเชื่อมั่นในการสอน ที่จะส่งเสริมภาวะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีการพัฒนาและมีคุณภาพ โดยอาศัยกระบวนการวางแผนที่ดีเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้จัดการเรียนการสอนตามความคิด ตัดสินใจ ให้ครูแสดงออกศักยภาพตนเองอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของจุดหมายเดียวกัน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมห้องเรียน ให้ครูจัดการสอนอย่างคล่องตัวมากที่สุด

5. หลักการภาวะผู้นำ (Leadership Principle) คือ ผู้นิเทศต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ เข้าใจทางวิชาการในทุกด้านอย่างรู้ลึกมีความเชี่ยวชาญ และชำนาญการในประสบการณ์การนิเทศการสอน เพื่อสร้างศรัทธาและการยอมรับเชื่อมั่นจนเกิดการไว้วางใจจากผู้รับการนิเทศการสอน

6. หลักมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Principle) หมายถึง การนิเทศสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือ เข้าใจกันและกัน โดยปราศจากการแข่งขัน ซึ่งดีชิงเด่นระหว่างคณะ

สังัด อุทรานันท์ (2550 : 64) สรุปหลักการนิเทศไว้ 3 ประการ

1. การนิเทศเป็นกิจกรรมร่วมกัน เป็นการปฏิบัติการตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้อย่างต่อเนื่อง สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ตรงกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศตั้งแต่เริ่มกระบวนการจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

2. การนิเทศมีเป้าหมายเพื่อคุณภาพผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการดำเนินการพัฒนาศักยภาพการสอนที่หลากหลายของครูบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ส่งผลให้ผู้เรียนดี มีคุณภาพ

3. การนิเทศเป็นการส่งเสริมการสร้างสัมพันธ์ที่ดี ด้วยการสร้างบรรยากาศที่ดีและเอื้อในการทำงานร่วมกัน ด้วยการสร้างระบอบประชาธิปไตยในสถานศึกษา ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนต้องมีความรับผิดชอบในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

สรุปได้ว่า หลักการนิเทศการสอนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู ภายใต้บรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยที่สร้างสรรค์ ยอมรับความแตกต่างระหว่างกัน สร้างความไว้วางใจระหว่างกัน จะสามารถส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความเจริญงอกงาม ที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

2.2.3 ความสำคัญของการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอน เป็นการดำเนินการที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก่ครูผู้สอน ด้วยการส่งเสริมครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของตนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตาม เป้าหมายของหลักสูตร นโยบายการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของการศึกษา เพราะสถานศึกษานั้น ถือเป็นหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาให้แก่เยาวชน จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการนิเทศการสอนที่เป็นระบบที่ชัดเจน มีการใช้นวัตกรรมการนิเทศใหม่ ๆ ที่มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือ

เสนอแนะ บุคลากร ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนขึ้นปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีปัจจุบัน มีความชำนาญในวิชาชีพ (อัญชลี ธรรมะวิสิฎกุล, 2552 : 2 ; สันติ บุญภิรมย์, 2552 : 204) ดังนั้นการนิเทศการสอนจึงมีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศการสอน เป็นการทำงานแบบร่วมมือกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเริ่มโครงการโดยการจัดเป็นคู่ หรือเป็นทีม โดยตลอดระยะเวลาที่เริ่มโครงการนั้น จะมีการออกแบบกิจกรรมการนิเทศการสอนที่แตกต่างกัน กระบวนการปฏิบัติที่ร่วมมือกัน โดยการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม แนะนำ ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในการถ่ายทอดความรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งการนิเทศการสอนเป็นแผนการนิเทศการสอน ที่จะคอยให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะ แนะนำ แนวทางการสอนที่ดี นำเสนอเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงาน มีทักษะใหม่ๆ สามารถนำไปใช้ในการจัดการสอนในชั้นเรียนให้ประสบผลสำเร็จ (วัชรภา เลาเรียนดี, 2556 : 5)

2. เป็นการส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามของครู โดยมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ของตน ไปสู่แนวจัดการเรียนรู้แบบใหม่ๆอย่างสร้างสรรค์ นำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้กับนักเรียน (รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ, 2557: 37)

3. เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ด้วยรูปแบบการให้ความร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษา ในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนทุกคน ให้ดียิ่งขึ้น และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้นระหว่างกันเพื่อนร่วมงาน มีความไว้วางใจกัน ยอมรับความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งทุกคนมีหน้าที่และแสดงบทบาทในการร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ในการปรับปรุง แก้ไข ที่นำไปสู่การพัฒนาตนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้ดีขึ้น (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555 :132)

4. เป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการจัดการศึกษา และจัดการศึกษาที่สนองนโยบายรัฐเพื่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรนวัตกรรมทางการศึกษาภายใต้สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลง (จริยา แดงอ่อน, 2559 : 14)

5. เป็นการยกระดับคุณภาพสังคม สภาพสังคม การเมือง และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพนั้น จึงต้องอาศัยการปรับเปลี่ยน ในด้านหลักสูตรการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงด้วยการจัดการนิเทศในสถานศึกษานั้น เป็นกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาศักยภาพจัดการ

เรียนรู้ ให้ครูผู้สอนมีเทคนิค วิธีการสอนใหม่ที่ทันสมัย โดยการให้ความช่วยเหลือในกระบวนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งมาจากการตกลงกันในการทำงานร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นคือการชี้แนะ หรือนิเทศการศึกษา จากที่มีความผู้ชำนาญเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (จรรยา แต่งอ่อน, 2559 : 14)

6. การจัดการศึกษามีกิจกรรมที่หลากหลาย มีความซับซ้อน จึงต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบอย่างละเอียด เพื่อให้การบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา จำเป็นต้องดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อให้การบริการแก่ครูแต่ละคนที่มีความสามารถ ไม่เหมือนกัน สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556 :16)

สรุปได้ว่าความสำคัญของการนิเทศการสอน คือ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการพัฒนา เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพตน และพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนของตน โดยอาศัยกระบวนการช่วยเหลือ เสนอแนะ แนะนำ แนวทางหรือเทคนิคการสอน การทำสื่อการสอน หรือนวัตกรรมการสอนจากผู้ที่มีความรู้ เชี่ยวชาญในด้านการจัดการเรียนการสอนให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทาง เทคนิค การทำสื่อ นวัตกรรมสอนที่หลากหลายเพื่อให้ครูนั้น นำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้น

2.2.4 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน คือ เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะ วิธีการ เทคนิค ผ่านกระบวนการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ แรงจูงใจ ที่ส่งผลให้ครูผู้สอนนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการดำเนินการนิเทศการสอนไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โดยการตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงานสอนของครูเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาวิชาชีพของตนอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุง แก้ไข ศักยภาพของจัดการเรียนการสอนของตนให้ดีขึ้น แล้วนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพให้แก่ผู้เรียน จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพ และโรงเรียนมีระบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (กาญจนา ชิตสิน, 2558 :39) นอกจากนี้ วัชรา เล่าเรียนดี (2556 : 17) ยังได้แบ่ง จุดมุ่งหมายการนิเทศ ออกเป็น 2 ประเภท คือ จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป คือ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการนิเทศและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการนิเทศ มีความรู้ ความใจและสามารถลงมือปฏิบัติการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถช่วยเหลือครูผู้สอนให้มีความเจริญ มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพและสามารถนำไปแก้ปัญหาคำถามการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ครูสามารถนำไปปรับปรุง พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนต่อไป ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อำนวยความสะดวกเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การปฐมนิเทศ ครู บุคลากรทั่วไปเข้าใหม่ การจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน และการสร้างสัมพันธ์อันดีกับชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน (วัชรวิภา เลาเรียนดี, 2556 : 17)

2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ คือ เพื่อให้ครูพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนที่สุด มีการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มาจากสภาพบริบทของโรงเรียนเป็นหลัก เพื่อให้การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้เป็นรูปธรรมขึ้น และเป็นการส่งเสริมพัฒนาเพื่อความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ที่ครูรับผิดชอบให้มีค่านิยมมากขึ้น โดยส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตัวเองสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการนิเทศ ได้แก่ การจัดอบรมพัฒนาศักยภาพการสอนครู การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการสอนของครู

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายการนิเทศการสอนนั้น เพื่อปรับปรุงพัฒนาศักยภาพการการจัดการประสพการณ์การเรียนรู้ของตนให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้ในจัดกระบวนการเรียนรู้กับนักเรียนเพื่อให้ นักเรียนของตนมีคุณภาพ โดยอาศัยการดำเนินการนิเทศการสอนจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระตุ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2.3 กระบวนการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนเป็นหนึ่งกิจกรรมที่สำคัญของสถานศึกษา ในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูให้ประสิทธิภาพ การดำเนินงานนิเทศมีกระบวนการดำเนินงานที่ละเอียดอ่อน ต้องอาศัยกระบวนการนิเทศที่มีแบบแผนเรียบร้อย ซึ่งบุคลากรที่มีส่วนสำคัญในกระบวนการนิเทศ นอกจากผู้บริหารแล้วครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ จัดโครงการนิเทศการสอนที่มีลำดับขั้นนำแผนสู่การปฏิบัติสู่เป้าหมายในการดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จที่เอื้อต่อการพัฒนาการสอนของครู ให้ครูมีศักยภาพการสอนที่ดีขึ้น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ที่สูงขึ้น และมีคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์นั้น ต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการสอน ซึ่งได้มีนักวิชาการ (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556; สันติ บุญภิรมย์, 2552; จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2554; สงัดอุทรานันท์, 2550) นำเสนอกระบวนการนิเทศการสอนด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้คือ

- 2.3.1 ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน
- 2.3.2 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน
- 2.3.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน
- 2.3.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

2.3.1 ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน

การวางแผนก่อนการนิเทศการสอน คือ การหาแนวทางที่สำคัญและตัดสินใจคัดเลือกแนวทางที่ดีที่สุดในการดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการสอนโดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ และในการคิด วิเคราะห์ อย่างมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินงานนิเทศการสอนในอนาคตสำเร็จเป็นไปตามแผนที่กำหนด อย่างราบรื่น เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพที่สุด (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556 : 20)

การวางแผน คือ กระบวนการของการพิจารณาและตัดสินใจในการกำหนดแนวทางล่วงหน้าว่าภารกิจที่ทำอะไร อย่างไร ตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์โครงการ และวิธีการปฏิบัติทุกขั้นตอนโดยกำหนดแนวทางอย่างชัดเจน ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้นั้น ต้องมีการวางแผน ในขณะเดียวกันอิสลามก็ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการวางแผนก่อนการดำเนินการใด ๆ และนับว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ต้องดำเนินการ อันเป็นกุญแจที่สามารถไขประตูความสำเร็จในการทำงาน ดังหลักฐาน ต่อไปนี้

﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ﴾

ความว่า “และพวกเจ้าจงเตรียมไว้สำหรับ(ป้องกัน) พวกเขา สิ่งที่พวกเจ้าสามารถอันได้แก่กำลังอย่างหนึ่งอย่างใด และการผูกม้าไว้”

(อัลอันฟาล : 60)

﴿فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾

ความว่า “ครั้งเมื่อเจ้าได้ตัดสินใจแล้ว ก็จงมอบหมายแต่อัลลอฮ์เถิดแท้จริงอัลลอฮ์ทรงรักใคร่ผู้มอบหมายทั้งหลาย”

(อาลี-อิมรอน : 159)

การวางแผนก่อนการนิเทศการสอน (P- Planning) คือ กระบวนการคิด คาดการณ์ ล่วงหน้า กำหนดปฏิทินดำเนินโครงการ โดยการเตรียมกำลังคนที่มีอยู่อย่างจำกัด มากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ในการตัดสินใจเลือก แล้วสร้างเครื่องมือต่าง ๆ นำมาใช้ในการปฏิบัติ ให้เกิดโยชน์มากที่สุด

จากโองการข้างต้น สรุปได้ว่า การวางแผนก่อนการนิเทศการสอนนั้นมีความสำคัญ เพราะอิสลามส่งเสริมและให้ทุกคนเตรียมพร้อมก่อนการดำเนินงานต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการดำเนินงานนิเทศ หรือกำจัดความเสี่ยงให้น้อยลง ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งเป็นขั้นเตรียมความพร้อมจากผู้บริหาร นิเทศ ครูผู้สอน ที่จะต้องร่วมคิด และตัดสินใจกำหนดแนวทาง ปฏิบัติการที่ชัดเจน และสามารถทำให้กระบวนการดำเนินงานนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีกระบวนการวางแผนก่อนการนิเทศดังนี้

2.3.1.1 ปรีกษาหารือ

ปรีกษาหารือ มาจากภาษาอาหรับที่เรียกว่า الشورى หมายถึงการนำเสนอสิ่งนั้นๆ และทำให้ความสวยงามของสิ่งนั้นๆ ปรากฏชัด การปรีกษาหารือ หรือชुरอ เป็นการค้นหาข้อแนะนำ ข้อคิดเห็นที่เหมาะสมจากผู้ที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ หลังจากนั้นนำมาพิจารณาตัดสินใจคัดเลือกข้อสรุปที่ใกล้เคียง กับความจริงมากที่สุด (นิเลาะ แวกูเซ็ง, 2559: 201) การปรีกษาหารือเป็นขั้นตอนสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงานนิเทศการสอน ดังที่อัลลอฮ์ พระองค์ทรงตรัสไว้ว่า

﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾

ความว่า “และ (คือ) บรรดาผู้ซึ่งพวกเขาตอบรับโดยศุภกษีต่อพระผู้อภิบาลของพวกเขา และพวกเขาดำรงการนมาสการ และกิจการของพวกเขามีการปรีกษาหารือในระหว่างพวกเขา”

(อิซ-ชुरอ 38)

﴿ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ﴾

ความว่า “ดั่งนั้น ท่าน (นบี) จงอภัยแก่พวกเขาและจงขอลุแก่โทษให้แก่พวกเขา และท่านจงปรึกษารื้อกับพวกเขาในเรื่องกิจการ (ที่สำคัญ)”

(อาลี-อิมรอน 159)

จากโองการข้างต้น อัลลอฮ์ ทรงบ่งบอกถึงหลักการขอหรือการปรึกษารื้อในอิสลามถือเป็นรูปแบบของวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ต้องตระหนักในการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น ถกเถียงเพื่อการแก้ปัญหา ดั่งนั้นผู้บริหาร ผู้นิเทศควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน มีบทบาทในหรือในกระบวนการดำเนินงานนิเทศการสอน เพราะการปรึกษารื้อในทุก ๆ กิจกรรมนั้นเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลทำให้การนิเทศการสอนดำเนินได้อย่างสำเร็จ ดั่งนั้นการปรึกษารื้อในขั้นวางแผนก่อนนิเทศการสอน จึงได้มีนักวิชาการแสดงความคิดเห็น กระบวนการที่สำคัญในขั้นตอนนี้ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สภาพ ปัญหาของการนิเทศการสอน

การวิเคราะห์สภาพ ปัญหาของการนิเทศการสอน คือการค้นหา วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานนิเทศการสอนทุกขั้นตอนที่ผ่านมา ว่ามีอะไรบ้างที่ต้องปรับปรุง ลด เพิ่มในกระบวนการให้มีประสิทธิภาพ แล้วร่วมกันปรึกษารื้อ แล้วร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาตัดสินใจคัดเลือกแนวทางใหม่ อันเป็นแนวทางที่จะเริ่มการนิเทศการสอนต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมากขึ้น จะต้องอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะมาซึ่งข้อมูลในแต่ละด้าน โดยการสอบถามความคิดเห็นแบบสอบถาม แบบประเมิน แบบบันทึกรายการต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาแก้ปัญหาเป็นแผนการนิเทศการสอนต่อไป วัชรา เล่าเรียนดี (2556 : 20; สันติ บุญภิรมย์, 2552 : 314) ดังขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมก่อนสังเกตการสอน (Preobservation Conferenc) เป็นขั้นที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศ ที่ประกอบด้วยผู้นิเทศ ครูผู้สอนดำเนินการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนสังเกตการสอน เพื่อเปิดประเด็น วิเคราะห์ปัญหา หรือรายละเอียดต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอน ซึ่งมีขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้นิเทศและครู ประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้พูดคุย นำเสนอและปรึกษารื้อ ในประเด็นที่สำคัญที่มีปัญหา และต้องการแก้ไขปัญหาในการจัดการชั้นเรียน เพื่อให้เห็นภาพพฤติกรรมที่ชัดเจน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนั้นส่งผลให้มีปัญหา อุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

1.2 เป็นขั้นที่ผู้นิเทศกับครูร่วมกันกำหนดมาตรฐานประเด็นพฤติกรรมที่ต้องปรับปรุงและที่สิ่งจำเป็นที่จะใช้ได้ในจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสิ่งที่จะใช้ในการสังเกตการสอน โดยการกำหนดประเด็นดังกล่าวนั้น จะต้องมาจากการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในประชุม พูดคุย เพราะถ้าให้ผู้นิเทศเป็นฝ่ายที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานอาจได้แค่พฤติกรรมที่เป็นพื้นฐาน และไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของครูอย่างละเอียดได้ จึงต้องอาศัยกระบวนการนี้เพื่อจะได้แนวทางในการแก้ไขปัญหา นั้น เพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์

1.3 ขั้นที่ผู้นิเทศร่วมกันสร้างเครื่องมือ หรือเลือกเครื่องมือในการสังเกตการณ์สอนกับครู โดยผู้นิเทศสามารถนำเสนอเครื่องมือที่จะสังเกตการสอนให้ครูได้ อันได้แก่แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน แบบบันทึกข้อมูลพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวต้องสอดคล้องกับประเด็นที่มาจากกรณีวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 การให้ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ทำตามแผน (I - Information) เป็นขั้นการให้ความรู้ ให้เกิดความเข้าใจถึงเป้าหมายการนิเทศระหว่างผู้นิเทศ กับผู้รับการนิเทศ ชี้แจงให้ผู้นิเทศรับรู้ เข้าใจ ความสำคัญ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของการดำเนินนิเทศการสอน โดยการประชุมชี้แจง จัดอบรมทักษะการนิเทศแก่ผู้นิเทศการสอน (วิชรา เล่าเรียนดี, 2556 : 25)

2. กำหนดแผนการดำเนินงานนิเทศการสอน

การกำหนดแผนการดำเนินงานนิเทศการสอนจะสำเร็จมากน้อยเพียงใด ผู้ที่มีความสำคัญในขับเคลื่อนความสำเร็จของการดำเนินการนิเทศการสอน คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ซึ่งต้องร่วมกันกำหนดแผนการปฏิบัติ เป้าหมายความสำเร็จ กำหนดวิธีการประเมินสภาพปัญหาอุปสรรคข้อบกพร่องที่ผ่านมา แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็น แล้วออกแบบ แผนการดำเนินงานนิเทศการสอน การประเมินผลความสำเร็จ และการนำผลไปปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานนิเทศการสอนให้ดีกว่าเดิมที่ส่งผลให้ครูผู้สอนมีการปรับปรุง แก้ไขได้เร่งด่วน ผ่านกิจกรรมการนิเทศที่สำคัญ ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน การปรึกษาหารือร่วมกัน ศึกษาจากบุคคลภายนอก ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมที่สุด(จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2554 : 144)

3. กำหนดกิจกรรมการนิเทศการสอน เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมเยียนชั้นเรียนชมการสอน และสะท้อนผลเป็นแนวทางการพัฒนาการสอน จัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติ เช่น การอบรมจัดทำสื่อ เทคนิคการสอนแนวใหม่ การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการแลกเปลี่ยนเพื่อปรับปรุงปัญหาการจัดการเรียนการสอน จัดให้ครูมีเอกสาร และผลงานทางวิชาการ จัดปฐมนิเทศครูใหม่ให้เข้าใจกระบวนการจัดการเรียนสอนตามบริบทโรงเรียน เพื่อนำไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดให้

มีทีมพี่เลี้ยงภายในกลุ่มสาระที่คอยให้คำปรึกษา สนับสนุนแนะนำ ปัญหาการจัดการเรียนการสอน (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2553 : 160)

สรุปได้ว่า การวางแผนก่อนการนิเทศการสอนนั้น เป็นขั้นตอนแรกที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทในที่ประชุม เพราะการปรึกษาหารือ เพื่อแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ในการวิเคราะห์สภาพปัญหา แนวทางการดำเนินงานนิเทศการสอนในอนาคต โดยร่วมกันตัดสินใจคัดเลือก รูปแบบการนิเทศที่เหมาะสม แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศการสอน พร้อมกำหนดภารกิจ ขอบข่ายงาน บทบาท หน้าที่ที่ชัดเจน ระบุแผนการดำเนินงานนิเทศการสอนที่ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายการจัดการนิเทศการสอน ร่วมกันออกแบบ สื่อและเครื่องมือเพื่อวัดความสำเร็จในอนาคต

2.3.1.2 กำหนดภาระงาน และขอบข่ายงานนิเทศการสอน

การกำหนดภาระงาน และการจัดลักษณะงานของการนิเทศเป็นกลุ่มงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการได้กำหนดภาระของการนิเทศการสอน ดังนี้ (กิติมา ปริดีดีลล, 2553 : 308 ; เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2555 : 3 ; ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์, 2553 : 226)

1. งานพัฒนาหลักสูตร (Developing Curriculum) ได้แก่ การจัดทำและปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างหลักสูตรทุกสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ เป้าหมายของรายวิชา พัฒนาคู่มือการใช้หลักสูตร กำหนดมาตรฐานของหลักสูตร การวัดและประเมินผลรายวิชา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วางแผนหน่วยการสอน และการจัดรายวิชาใหม่ อื่น ๆ เป็นต้น

2. งานจัดการสอน (Organizing for Instruction) ได้แก่ การจัดครูผู้สอนรายวิชา บุคลากรการศึกษา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความพร้อมตามบริบทของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนตามสาระวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดการห้องเรียนให้เพียงพอ จัดตารางสอนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตร จัดอาคารสถานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ กำหนดตารางเวลาในการทำการสอน วางแผนบริหารความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และการจัดทีมการสอนที่มีคุณภาพ

3. งานจัดหาบุคลากร (Providing Staff) ได้แก่ การคัดเลือก สรรหาครูผู้สอนและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ มีจำนวนครูที่เพียงพอ พร้อมกับงานที่มอบหมายหน้าที่การงานอย่างชัดเจน

4. งานจัดสิ่งอำนวยความสะดวก (Providing Facilities) ได้แก่ จัดหา จัดทำ และปรับปรุง เครื่องไม้เครื่องมือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ภายใน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

5. งานจัดอบรม (Arranging for in Service Education) ได้แก่ การปรับปรุง แก้ไขการจัดการเรียนการสอนของครู โดยการสนับสนุนจัดอบรมเทคนิคการสอนให้แก่ครูผู้สอนในหัวข้อที่สำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว เพราะการอบรมทำให้ครูผู้สอนสามารถนำ เทคนิคต่าง ๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ครูสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรม มาพัฒนาการสอนของตนให้ดีขึ้นได้อย่างทันที เช่น การจัดอบรมระยะสั้น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการให้คำแนะนำปรึกษา

6. งานปฐมนิเทศบุคลากร (Orienting Staff Members) ได้แก่ การให้ข้อมูล ขอบเขตการทำงาน การสอนงานก่อนการทำงาน หรือการให้คำแนะนำแนวทางปฏิบัติที่เป็นข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ หลักเกณฑ์ที่ได้ปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ก่อนการปฏิบัติงาน เพราะการสอนงาน และการสนับสนุนงานก่อนเริ่มทำงาน จะทำให้ครูผู้สอนมีแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อนำไปปฏิบัติงานสอนได้อย่างถูกต้อง มีความรู้ทางวิชาชีพ ปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานตนให้ดียิ่งขึ้น

7. งานบริการนักเรียน (Relating Special Pupil Services) ได้แก่ การจัดกิจกรรม เพื่อการพัฒนาผู้เรียน การให้บริการนักเรียน พัฒนานโยบาย เพื่อสนับสนุนกระบวนการสอนอย่างจริงจัง สู่เป้าหมายของโรงเรียน

8. งานพัฒนาการประชาสัมพันธ์ (Developing Public Relation) ได้แก่ การจัดการข้อมูลสารสนเทศ นำไปเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ทราบการดำเนินการบริหารจัดการของโรงเรียนรูปแบบการดำเนินการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมนอกหลักสูตรที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานของโรงเรียนการให้ความรู้แก่ชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

9. งานประเมินผลการสอน (Evaluation Instruction) ได้แก่ การวางแผน การจัดการ สร้างเครื่องมือ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแนวทางการวัดระดับและประเมินผลสำเร็จ

2.3.1.3 คุณสมบัติของผู้นิเทศการสอน

คุณลักษณะของผู้นิเทศที่มีคุณลักษณะที่ดี โดยผ่านกระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครูมีกระบวนการสอนที่หลากหลาย นำนวัตกรรมการสอนมาใช้ในชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงได้มีนักวิชาการได้เสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นิเทศที่ดีมีประสิทธิผล มีความรู้ (Knowledge) ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานจัดการเรียนการสอนที่ดี และรู้และเข้าใจกระบวนการนิเทศ แนวทาง ลักษณะการดำเนินการนิเทศการสอนที่ดีที่ เข้าใจสภาพบริบทของ และเข้าใจสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้สำเร็จลุล่วง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีนักการศึกษาหลายท่านที่ได้เสนอถึงคุณลักษณะสำคัญของผู้นิเทศ ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2550 : 44 - 45) ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้นิเทศ คือ

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ผู้นิเทศควรจะเป็นผู้ที่มีความอดทน ใจเย็น กระฉับกระเฉง มีความคิดริเริ่มที่สร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง ไม่เย่อหยิ่ง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
2. ด้านความรู้ความสามารถ ผู้นิเทศต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ เข้าใจหลักการ แนวคิด และเป้าหมายของงานการสอน โดยสามารถสาธิต แนะนำถ่ายทอดวิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ และนวัตกรรมต่าง ๆ และมีความสามารถด้านงานวัดและประเมินผลการสังเกตการสอนของและงานวิจัย
3. ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ผู้นิเทศต้องเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ สุจริต ตรงต่อเวลามีความรับผิดชอบต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมายและไว้วางใจ มีความตั้งใจในการทำงานสูงเพื่อส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยความจริงใจ
4. ด้านการแสดงออกทางพฤติกรรม ผู้นิเทศต้องเป็นคนที่ให้ความรักแก่ผู้ร่วมงาน มีความเห็นอกเห็นใจอื่น เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น รับฟังปัญหาเคารพในความคิดเห็นของผู้ตามอย่างจริงใจ รู้จักยกย่องชมเชยผู้อื่นที่ทำได้และทุกครั้งเมื่อทำงานบรรลุผลสำเร็จ เพื่อเสริมแรงจูงใจ เต็มพลังกาย เสริมพลังใจในการทำงานให้มากขึ้น

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2555 : 19) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นิเทศ คือ

1. มีความรู้ เข้าใจหลักการนิเทศตามทฤษฎีการนิเทศ และสามารถนำไปปฏิบัติในงานนิเทศการสอน ด้วยการแสดงบทบาทผู้นิเทศการสอนที่มีคุณลักษณะที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นผู้ที่ใจกว้าง เปิดใจยอมรับความคิดเห็นและความเห็นต่างของผู้ตาม พร้อมยึดมั่นตามหลักประชาธิปไตย

3. เป็นผู้ที่มีความไว้วางใจ สามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษา เพื่อเสนอแนวคิด ข้อเสนอใจ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

4. เป็นผู้ประสานงานที่ดี ทั้งในและนอกหน่วยงาน

สรุป ได้ว่า คุณสมบัติของผู้นิเทศที่ดีควรมีเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับหลักคุณธรรม และจริยธรรมที่งดงาม ซึ่งพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้นิเทศต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ เท่าทันต่อวิทยาการใหม่ๆที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นบุคคลที่เข้าแนวคิด หลักการของกระบวนการนิเทศการสอนที่ลึกซึ้ง มีความคิดสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน มีความเชี่ยวชาญในงานสอนและงานนิเทศการสอน พร้อมเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำอย่างจริงใจ เพราะการเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศร่วมแสดง ปฏิบัติการดำเนินงานนิเทศการสอนบนวิถีหลักประชาธิปไตย สร้างสายใยกระชับความสัมพันธ์ให้มั่นคง ในและนอกหน่วยงาน ซึ่งการที่ผู้นิเทศมีคุณสมบัติที่เหมาะสม จะทำให้การดำเนินการนิเทศการสอนบรรลุเป้าหมายอย่างราบรื่น

2.3.1.4 อุปกรณ์การนิเทศการสอน

เครื่องมือในการนิเทศการสอน (Observation Instruments) เป็นเครื่องมือที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดออกแบบเพื่อนำใช้ในการบันทึกข้อมูลการสังเกตการสอน บันทึกผลการจัดเรียนรู้ แบบฟอร์มการบันทึกผลการสังเกตการสอน ได้แก่สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการสังเกตการสอน เช่น สมุดบันทึก ดินสอ ปากกา กระดาษ เครื่องบันทึกเสียง โทรศัพท์มือถือ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกวิดีโอ กล้องถ่ายรูป คอมพิวเตอร์โน้ตบุค อื่น ๆ เป็นต้น การที่มีเครื่องมือประเภทต่าง ๆ ที่มีคุณภาพนำมาใช้ประกอบในการนิเทศการสอนนั้น สามารถส่งผลให้การปฏิบัติงานนิเทศการสอนมีความคล่องตัว ราบรื่นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

กลีคแมน และคณะ (Glickman and others 2001, 2004, อ้างในวัชรวิภา เลาเรียนดี 2556 : 186) ได้แบ่งการสังเกตการสอนเป็น 2 ประเภทคือ

1.การสังเกตการสอนเชิงปริมาณ (Quantitative Observation) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการวัดจำนวน ความถี่ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ อันได้แก่ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมต่างที่ปฏิบัติ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในชั้นเรียน โดยอาศัยการมองเห็น การสังเกตและนับจำนวนครั้งที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งต้องใช้เครื่องมือการสังเกตการสอนดังต่อไปนี้

1.1 เครื่องมือสังเกตการสอนแบบนับจำนวนความถี่ของพฤติกรรมและเหตุการณ์ในชั้นเรียน

1.2 เครื่องมือสังเกตการสอนแบบระบุพฤติกรรมบ่งชี้ตามบ่งชี้ตามกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบต่าง ๆ

1.3 เครื่องมือสังเกตการสอนโดยใช้แผนที่นั่ง (Seating Chart Observation)

1.4 เครื่องมือสังเกตการสอนแบบตรวจสอบรายการแบบมาตราส่วน (Checklist) และประมาณค่า (Rating Scale)

1.5 เครื่องมือสังเกตการสอนปฏิสัมพันธ์ทางวาจาระหว่างครูกับนักเรียนของแฟลนเดอร์ (Flander's Interaction Analysis Instrument)

2. การสังเกตการสอนเชิงคุณภาพ (Qualitative Observation) คือ การสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ได้แก่ บรรยากาศการจัดการเรียนการสอน สภาพทั่วไปในชั้นเรียน เช่น การจัดโต๊ะนักเรียน การจัดบอร์ดความรู้ต่าง ๆ สื่อ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะบันทึกผลการสังเกตการณ์โดยการพรรณนาความตามหลักการ แนวคิดต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยปราศการใช้อารมณ์จากความคิดของตนในพรรณนาความ ซึ่งเครื่องมือในการสังเกตการสอนเชิงคุณภาพมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตการสอนและบันทึกโดยการพรรณนาความแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม

2.2 การสังเกตและการจดบันทึกคำพูดทั่วไปและคำพูดเฉพาะ

2.3 การสังเกตและจดบันทึกแบบสั้น ตามประเด็นคำถาม

2.4 การสังเกตและบันทึกโดยการวิจารณ์การศึกษา

สรุป การร่วมกันตัดสินใจเลือก และกำหนดประเด็นที่สำคัญที่ต้องพัฒนาศักยภาพของครู ด้วยกิจกรรมการสังเกตการสอน โดยการนำผลสรุปที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องร่วมกัน แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการสอนครั้งต่อไปให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.3.2 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน

การดำเนินการนิเทศการสอน (D- Doing) คือ ชั้นปฏิบัติการนิเทศตามแผนที่ได้วางไว้ เป็นการลงมือปฏิบัติงาน ตามแผนที่เรวางไว้ การลงมือปฏิบัติหรือการดำเนินการตามแผนการดำเนินงานต้องประกอบด้วย แผนการดำเนินงานที่กำหนด รูปแบบ วิธีการดำเนินการ ระบุผู้รับผิดชอบงานในชั้นการดำเนินการนิเทศการสอน (Observation) ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศได้ตกลง

ลงนัดวันเวลาที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของครูผู้สอนในด้านการสอน หรือด้านอื่น ๆ (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2554 : 144) ซึ่งสอดคล้องกับฮะดีษของท่านนบี (ﷺ) ที่ท่านทรงวางนะไว้ว่า

مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ أَوْ قَالَ عَامِلِهِ

ความว่า “ใครชี้แนะในการทำความดี เขาจะได้รับความดีเท่ากับคนที่ทำความดีนั้น”

(บันทึกโดยมุสลิม : 1677)

ในขณะที่เดียวกันผู้นิเทศจะทำการบันทึกข้อมูลจากการสังเกตการสอน โดยจะใช้เครื่องมือที่ได้มาจากการสร้างเครื่องมือร่วมกัน เรียบเรียงข้อมูลที่เข้าใจง่าย เพื่อจะได้ปรับปรุง แก้ไขการสอน บรรยากาศชั้นเรียนขณะทำการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้วางไว้ร่วมกัน ดังอายะฮ์ถูรอราน

﴿ وَقُلْ اَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ اِلٰى عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾

ความว่า “จงกล่าวเถิด(มุฮัมมัด) ว่า “พวกท่านจงทำงานเถิด แล้วอัลลอฮ์จะทรงเห็นการทำงานของพวกท่านและร่อซูลของพระองค์และบรรดามุอ์มินก็จะเห็นด้วย”

(อัต-เตาบะฮ:105)

จากโองการข้างต้นนั้น ชี้ให้เห็นว่าอิสลามได้สร้างความตระหนัก และความสำคัญที่แก่ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ในงานดำเนินปฏิบัติงานนั้น ต้องมีความรับผิดชอบงาน ทำหน้าที่ให้เต็มความสามารถและพยายามปฏิบัติงานให้ไปตามแผนการดำเนินการนิเทศการสอนร่วมกันไว้ ด้วยใจที่บริสุทธิ์ด้วยการมอบหมายความสำเร็จให้แก่พระองค์ผู้เดียว

สรุปได้ว่า การดำเนินการนิเทศการสอน ชั้นที่ผู้นิเทศ และผู้รับนิเทศร่วมกันลงมือปฏิบัติงานตามบทบาทของแต่ละฝ่ายให้เป็นไปตามขั้นวางแผนที่วางไว้ โดยผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ที่จะใช้ในการปฏิบัติงานคล่องตัว และมี

ประสิทธิภาพ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศการสอน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี ต่างฝ่ายมีการเปิดใจยอมรับ ตลอดระยะเวลาการปฏิบัติการและจนสิ้นสุด

2.3.2.1 การสังเกตการสอน

การนิเทศการสอนเป็นลักษณะการดำเนินงานที่มีความมุ่งหมาย เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพขึ้น ดังนั้นเพื่อให้สภาพการดำเนินงานนิเทศ ทุกขั้นตอนสามารถบรรลุเป้าประสงค์ ตามประเด็นปัญหาที่ได้ระบุไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนกลับ นำมาวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนการสอนของแต่ละคน นำสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาแนวทาง พัฒนาในการจัดกระบวนการเรียนการสอนของตนไปในทางที่ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการสอน ระหว่างในสถานศึกษา การสังเกตการสอนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในนิเทศเพื่อประสิทธิภาพการสอนของครู รูปแบบกิจกรรมนั้นมีหลากหลายรูปแบบที่ใช้ในการนิเทศการสอนที่สำคัญและเป็น เครื่องมือการนิเทศสำหรับผู้ทำหน้าที่นิเทศ เครื่องมือสำหรับผู้รับการนิเทศ วัชรา เล่าเรียนดี (2556: 234)

1. โครงการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. แผนการนิเทศการสอน และปฏิทินกำหนดวันและเวลาการดำเนินงานที่เป็นรายภาคเรียน หรือรายปีการศึกษาชัดเจน
3. เครื่องมือสังเกตการสอน อันได้แก่ แบบบันทึกสังเกตการสอน
4. แบบประเมินการนิเทศการสอนที่เป็นรายบุคคล และแบบประเมินโครงการนิเทศการสอน
5. แบบประเมินความพึงพอใจโครงการนิเทศการสอนของครู
6. รายงานผลประเมินโครงการนิเทศการสอน

2.3.2.2 กิจกรรมการดำเนินการนิเทศการสอน

กิจกรรมการนิเทศการสอน คือกิจกรรมที่ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันตัดสินใจคัดเลือกกิจกรรม ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ช่วงเวลา วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมนิเทศการสอนสำเร็จลุล่วง จากกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ได้นางานเสนอรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายมาใช้ในกระบวนการดำเนินการนิเทศการสอน ดังต่อไปนี้(ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 229)

1. การให้ศึกษาข้อมูล เอกสารทางวิชาการแก่ผู้รับการนิเทศ (Study Educational Document) เพิ่มโอกาสให้ผู้รับการนิเทศ ได้ไปศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูล เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เพิ่มเติมด้วยตนเอง โดยสามารถนำพื้นฐานความรู้ หรือประสบการณ์อันเก่าปรับให้เป็นแนวทางปฏิบัติ ในครั้งต่อไปความได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อเพิ่มทักษะที่จำเป็นในการไปถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นต่อไป

2. การสาธิตการสอน (Demonstration) เป็นการปฏิบัติการสาธิตการสอน ให้ครูผู้สอนดู โดยการสาธิตสอนระหว่างครูผู้สอนหรือวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญด้านนั้น เพื่อให้ครูผู้สอน มีแนวคิด มุมมอง และยอมรับการจัดการการสอนที่มีวิธีการ เทคนิคใหม่ๆ เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาการจัดการสอนในชั้นเรียนให้ดีขึ้น

3. การเยี่ยมชั้นเรียน (Classroom visit) เป็นการเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อทราบ รับฟัง สภาพปัญหา ที่เป็นอุปสรรคในชั้นเรียนของครู โดยการให้ความช่วยเหลือ แก้ปัญหา เสนอแนะ แนวทาง เพื่อกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูผู้สอนด้วยกัน เพิ่มไว้นื้อเชื่อใจกัน และเติมพลังการทำงานของครูให้มากขึ้น ครูยอมรับและรับฟังข้อที่ต้องปรับปรุง และนำไปแก้ไขต่อไป

4. การสังเกตการณ์สอน (Observation) การสะท้อนที่ได้หลังจากสังเกตการสอน ของครูในชั้นเรียน เพื่อให้ครูได้ทราบผลการปฏิบัติการสอนกับนักเรียนนั้นผลเป็นอย่างไร มี ประสิทธิภาพระดับไหน ควรปรับปรุง แก้ไขและส่งเสริมในด้านไหนบ้าง

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เปิดโอกาสให้ครูศึกษาสภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรค โดยการค้นคว้าหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้น

6. การจัดนิทรรศการ (Exhibition) การจัดงานกิจกรรมนิทรรศการที่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนรวบรวม นำเสนอสื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย ที่ใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้นำเสนองานที่ตนเองได้ทำแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกัน

7. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Operational Training) เป็นงานประชุมที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำความรู้ความเข้าใจทักษะต่าง ๆ อันเป็นแนวทาง และหลักการที่ถูกต้อง มีแนวคิดทางทฤษฎี หลักการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนางานให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

8. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจด้วย กระบวนการพูดและฟัง ซึ่งผู้นิเทศมีหน้าที่ให้การบรรยาย ผู้รับการนิเทศมีหน้าที่รับฟังการบรรยาย โดยจะมีการใช้สื่อประกอบการบรรยาย อันได้แก่ แผนภูมิ สไลด์ ภาพยนตร์ คลิปวิดีโอ วิดิทัศน์ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศเห็นภาพชัดเจน เข้าใจลึกซึ้ง และสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง

9. การสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structured Interviewing) เป็นการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อคำถามจะกำหนดหัวข้อ วัตถุประสงค์ และประเด็นให้ตรงกับหัวข้อมากที่สุด เพื่อให้ได้ข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้รับการนิเทศ ที่ตรงกับความต้องการ

10. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (focused Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้ที่สัมภาษณ์จะต้องเลือกบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ มีความเชี่ยวชาญในงานด้านนั้น ๆ และสามารถตอบคำถามในเรื่องนั้นได้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน

11. การสัมภาษณ์แบบไม่ชี้แนะ (Nondirective interview) เป็นการสอบถามครูผู้สอน พูดคุย แสดงความคิดเห็น ความสนใจตน เล่าสภาพ ปัญหาทั่วไป หรือปัญหาเฉพาะที่เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งจุดเด่นของการสัมภาษณ์นี้ คือจะไม่มีการกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ แต่เป็นลักษณะให้ทราบข้อมูลทั่วจากผู้ถูกสัมภาษณ์เท่านั้น

12. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สอนทุกคน มีอิสระเสรีในการนำเสนอความคิดเห็น แนวทางปฏิบัติ และแนวทางแก้ปัญหาในทุกด้าน โดยไม่จำกัดบุคคลตำแหน่ง หน้าที่ ฝ่ายงานรับผิดชอบ แต่จะให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นในทุกเรื่องๆ อย่างเท่าเทียมกัน และจะไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น

13. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นมาเพื่อจำลองสถานการณ์ขึ้น ที่มีลักษณะ รูปแบบที่จำลองนั้นให้คล้ายกับสภาพจริงให้มากที่สุด บุคคลรับแสดงบทบาทสมมตินั้น ควรปฏิบัติตนให้เป็นไปตามธรรมชาติและสมจริง เพื่อสะท้อนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง สามารถให้ผู้รับชมเข้าใจง่ายขึ้น และนำไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนของตนให้ดีขึ้น

15. การเขียน (Writing) เป็นการเขียนโครงการ กิจกรรม เพื่อการบันทึกข้อมูลลงรายละเอียดต่าง ๆ ของกระบวนการการนิเทศการสอน ได้แก่ การเขียนรายงานต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมการนิเทศ

16. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice) เป็นลักษณะการปฏิบัติงานที่มีผู้กำกับ ดูแลให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ขณะที่กำลังดำเนินงานที่เป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม

17. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and calculating) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการควบคุมผลการดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อติดตามผล และวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาประเมินผลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อไป

18. การจัดทัศนศึกษา (Field trip) เป็นกิจกรรมที่นำคณะครู บุคลากร หรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ไปทัศนศึกษาเพื่อศึกษา ดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในงานที่ตนรับผิดชอบ

19. การอบรม (Training) เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครูเพิ่มเติม ให้ครูมีการตื่นตัวในการพัฒนาตน นำความรู้ ความเข้าใจในด้านเทคนิค กระบวนการ แนวทางต่าง ๆ ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

สรุปได้ว่า รูปแบบกิจกรรมการนิเทศการสอนมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งในแต่ละกิจกรรมเป็นรูปแบบ ลักษณะที่มีจุดเด่น จุดด้อยที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานนิเทศการสอนในสถานศึกษา ต้องมีรู้และเข้าใจ แนวทาง ลักษณะของการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างละเอียดและตัดสินใจคัดเลือกร่วมกัน โดยควรคำนึงถึงสภาพปัญหา และบริบทที่สอดคล้องกับสถานศึกษาเป็นหลัก

2.3.2.2 ทักษะที่จำเป็นสำหรับการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมระหว่าง 2 ฝ่าย ได้แก่ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ ตกลงกันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตร และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพนั้น ต้องมีการจัดระบบการนิเทศการสอนจากผู้นิเทศที่มีประสบการณ์ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงหลายครั้ง ๆ มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ และชำนาญการด้านการนิเทศ ดังนั้นจึงต้องมีทักษะที่หลากหลายประการที่จำเป็น ดังนั้นผู้นิเทศที่ดีและเหมาะสมที่คือมีทักษะในการปฏิบัติการนิเทศ ดังต่อไปนี้ (วัชราน เล่าเรียนดี, 2556 :16 – 19 ; อัญชลี ธรรมะวิธีกุล, 2552 : 14) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน

1. ทักษะด้านการเป็นผู้นำ (Supervision as Skill in Leadership)

ผู้นำ คือ บุคคลที่สามารถบริหารจัดการองค์การให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยผู้อื่นหน่วยงานหรือองค์ใดที่มีผู้นำ หรือผู้ที่รับผิดชอบเป็นคนที่มีความเชี่ยวชาญ และความรู้รอบด้าน มีความสามารถในการนิเทศ สามารถสร้างความศรัทธา ไว้วางใจและเชื่อถือ เมื่อมีการนำเสนอแนวคิด หลักการ และแผนการต่าง ๆ ย่อมมีการตอบรับ นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มใจ ทักษะการเป็นผู้นำมีแนวคิด ดังต่อไปนี้

1.1 ทักษะ มีความเข้าใจ ความต้องการ และความรู้สึกของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ ให้ผู้อื่นนำเสนอแนวคิด ฟังอย่างตั้งใจ หลีกเลี่ยงการวิจารณ์ เยาะเย้ย ความคิดเห็นของสมาชิก

1.2 ทักษะการสร้างงานบนความยืดหยุ่น ตามที่ท่านนบีมุฮัมมัด (ﷺ) ได้ปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่างแก่พวกเรา บ่งบอกให้เราเห็นว่า คุณลักษณะการยืดหยุ่นและเรียบง่ายของท่านนั้นเป็นต้นแบบในการปฏิบัติแก่บรรดามุสลิมชาติ ดังที่ท่านศาสดามุฮัมมัด (ﷺ) ได้กล่าวไว้ว่า

يَسِّرُوا وَلَا تَعَسِّرُوا، وَسَكِّنُوا وَلَا تُنْفِرُوا

ความว่า “พวกเจ้าจงทำให้ง่ายอย่าทำให้ยาก และจงทำให้สบายใจอย่าทำให้ตื่นตระหนก”

(บันทึกโดยอาบูดาูด : 4835)

จากคำกล่าวของท่านนบีมุฮัมมัด (ﷺ) ข้างต้นกล่าวได้ว่า อิสลามได้กำชับแก่มุสลิมและบรรดาผู้นำทั้งหลาย ควรสร้างการดำเนินงานบนพื้นฐานการให้ความยืดหยุ่นระหว่างกัน และร่วมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อสภาพของหลักการปฏิบัติในอิสลาม เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันที่เกิดจากความอ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อยหรือเบื่อหน่ายที่เกิดขึ้น ให้เสริมสร้างความสุข และเปิดโอกาสทางความคิดที่จะนำมาซึ่งความคิดที่สร้างสรรค์ สามารถเสริมสร้างพลังในการทำงานมีความเข้มแข็ง อดทนต่อผู้ทุกปัญหาที่พบเจอด้วยพลังศรัทธา ด้วยการสร้างโอกาสเห็นคุณค่าของการทำงาน ด้วยการสรรค์สร้างผลงานให้มีคุณภาพ

จากการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า อิสลามมุ่งเน้นการสร้างผลงานให้เกิดประสิทธิภาพให้มนุษย์เอื้อต่อกัน ให้ความสำคัญต่อความยืดหยุ่นและการริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี ต้องเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำ โดยสร้างบรรยากาศของการทำงานในสถานศึกษาเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความเป็นพี่น้อง มีความรัก และมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานร่วมกัน เพราะ การแสดงความยืดหยุ่นเป็นการเปิดโอกาส กระตุ้นครูผู้สอนได้แก้ไข และปรับปรุงพัฒนาตนเองตลอดเวลาเห็นคุณค่าของตัวเอง และสามารถเสริมความพลังด้านความคิดริเริ่ม สิ่งใหม่ๆ ซึ่งสร้างสรรค์ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพขึ้นสม่ำเสมอ

1.3 ทักษะในการยอมรับ มีความสามารถในการมอบงาน และมั่นใจว่าผู้ร่วมงานเข้าใจกระบวนการทำงาน โดยสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จได้ ซึ่งผู้บังคับบัญชาต้องเข้าใจยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะแต่ละคนนั้นจะมีความสามารถที่หลากหลาย มีความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เท่ากัน และมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาการที่แตกต่างกัน จึงทำให้แต่ละคนมีสภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บังคับบัญชาต้องเข้าใจสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้วยการให้โอกาส ยอมรับความแตกต่าง ให้อภัยซึ่งกันและกัน เพื่อเปิด

โอกาสให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไปให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ ดังพระราชโองการของอัลลอฮฺ.ตรัสว่า

﴿ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴾

ความว่า “จงอภัยให้พวกเขาเถิด และจงละวาง (จากการถือโทษโกรธเคือง) พวกเขา แท้จริงอัลลอฮฺทรงรักบรรดาผู้ประพฤติดี”

(อัลมาอิดะฮ์ :13)

2. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills)

ผู้นิเทศต้องมีความรู้ เข้าใจรูปแบบการนิเทศแบบต่าง ๆ เช่น การนิเทศแบบพัฒนา การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการนิเทศแบบคลินิก โดยสามารถนำรูปแบบ แนวทาง และเทคนิคที่หลากหลายนำมาใช้ในการดำเนินการนิเทศการสอน ดังนั้นผู้นิเทศต้องรู้ และเข้าใจรูปแบบ หลักการ แนวทางวิธีการนิเทศการสอนอย่างลึกซึ้ง จึงสามารถนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนได้ เพราะผู้นิเทศที่มีความสามารถด้านเทคนิค สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับ สะท้อนผลการดำเนินการสอนของครู การให้คำแนะนำให้แก่ครูผู้รับการนิเทศการสอน ยอมรับเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนต่อไป

3. ทักษะด้านการจัดการ (Managerial skills)

3.1 ตระหนักต่อคำแนะนำต่าง ๆ จากครูผู้สอนด้วยกัน ตระหนักถึงสภาพ ปัญหา หรือความขัดแย้งในสถานศึกษาแล้วเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนร่วมหาทางแก้ไขให้สำเร็จ ลุ่่วงผ่านไปด้วยดี

3.2 ทักษะในการจัดการบริหารการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ได้ ทั้งที่แผนระยะสั้น แผนระยะยาว มีการแก้ปัญหาตามลำดับความเร่งด่วน สามารถแก้ปัญหาที่ยาก ซับซ้อนเป็นปัญหาที่ง่าย และแก้ปัญหาได้สำเร็จ มีการติดตาม และประเมินผลความสำเร็จของงาน

สรุปได้ว่า การพัฒนาผู้นิเทศการสอนและผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีเทคนิค มีความเชี่ยวชาญจนสามารถมีทักษะการนิเทศการสอนในสถานศึกษา และนำไปใช้ในการบริหารพัฒนากระบวนการปฏิบัติการดำเนินการนิเทศการสอน สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน

การประเมินผลการนิเทศการสอน คือกระบวนการประเมินเพื่อชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรมการนิเทศการสอนที่ได้ปฏิบัติ โดยผู้นิเทศเป็นผู้ประเมินผ่านเครื่องมือตัวชี้วัดความสำเร็จ เป็นตัวบ่งชี้ว่าการดำเนินงานนิเทศการสอนควร ปรับปรุง พัฒนาในด้านใดบ้าง และควรมีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง ดังนั้นการประเมินผลที่สามารถผลสรุปโดยข้อมูลที่ชัดเจนได้นั้น ทำให้มีนักวิชาการได้ให้ความสนใจ ดังนี้

การประเมินผลการนิเทศการสอน (E- Evaluating) คือ การตรวจสอบขั้นการประเมินผลการนิเทศการสอน เป็นขั้นที่ผู้ให้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ นำข้อมูลในขั้นดำเนินการนิเทศที่ผ่านมา เพื่อติดตาม สรุปผลปฏิบัติงานนิเทศการสอนหากพบว่า ผลการดำเนินงานดังกล่าว มีอุปสรรค ปัญหาที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ หรือบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ สถานศึกษาต้องนำผลสรุปไปปรับปรุง แก้ไข อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ในลำดับต่อไป ซึ่งด้านการประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการตัดสินผลการดำเนินงานว่าการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และบรรลุผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของกระบวนการนิเทศการสอน (สงัด อุทรานันท์, 2550 : 14)

ดังนั้นการประเมินผลการนิเทศการสอนที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่คุณภาพนั้น ต้องมีแผนการดำเนินการที่ละเอียด ระบุเกณฑ์การประเมินผลนิเทศการสอนที่ชัดเจน (outcome) เป็นตัวตั้ง เพื่อให้ประเมินระบบการนิเทศการสอนของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพนั้น ในด้านกระบวนการปฏิบัติ ผลผลิต และผลลัพธ์ประกอบกันนั้น มีลักษณะดังนี้

2.3.3.1 ขั้นตอนการตรวจสอบ

Al-Mawardi (1989) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบ คือกระบวนการคิดของมนุษย์ที่คิดใคร่ครวญ ไตร่ตรองในยามคำนึงถึงสิ่งที่ตนได้กระทำในเวลากลางวัน หากสิ่งที่ได้ดำเนินการดังกล่าว นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงามก็จะรักษาไว้ และกระทำให้ที่ดีดังกล่าวหรือกระทำให้ดีกว่าเดิม หากการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือยังไม่ดีพอก็จะแก้ไขหากยังมีเวลาพร้อมกับละเว้นสิ่งนั้นอีกในอนาคต ส่วนท่าน Ibn Qayyim (1973) กล่าวว่า การใคร่ครวญ เป็นการแยกแยะระหว่างสิ่งที่เป็นคุณ และสิ่งที่เป็นโทษ โดยที่เขานำสิ่งที่เป็คุณของตนเองติดตัวและคืนสิ่งที่เป็นบาปของตนไป เพราะเขา คือผู้เดินทางที่จะไม่กลับมาอีก

อัสรัน นิยมเดชา (2555 : 2) กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการตรวจสอบมี ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยสิ่งที่จำเป็น หากเห็นถึงความบกพร่องก็ควรปรับปรุงแก้ไข

2. พิจารณาใคร่ครวญถึงข้อห้าม เมื่อปรากฏพบว่าตนได้กระทำความผิดต้องห้ามลงไป ก็สำนึกตัว โดยจะขอภัยโทษต่ออัลลอฮ์ กลับตัวกลับใจโดยการปรับปรุง และทำความดีต่อไป
3. พิจารณาตนเองถึงความหลงลืมที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ด้วยการซิกรุลลอฮ์ (การรำลึก) จิตใจที่ผูกพันกับอัลลอฮ์อย่างสม่ำเสมอ
4. ทบทวนหรือตรึกตรองอยู่ตลอดเวลา ถึงการกระทำ ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของร่างกายนั้นว่าสิ่งที่ทำไปทั้งหมดมีจุดประสงค์ เป้าหมายทำเพื่ออะไร? ทำเพื่อใคร? และทำอย่างไร?

﴿ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبٌ ﴾

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ทรงสอดส่องดูพวกเจ้าอยู่เสมอ”

(อันนีสอาอ: 1)

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴾

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์นั้น ไม่มีสิ่งใดในพื้นที่ดินและใน พากฟ้าจะซ่อนเร้นแก่พระองค์ได้”

(อาละอิมรอน: 5)

ดังนั้นการตรวจสอบ จึงเป็นกระบวนการสำคัญของการดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อติดตาม ตรวจสอบ เพื่อชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานของขั้นตอนของการนิเทศการสอน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอนให้มากที่สุด จึงทำให้มีนักวิชาการ ได้เสนอกระบวนการประเมินดังนี้(สังัด อุทรานันท์, 2550 : 16)

1. การประเมินตนเอง (Self - Evaluation) เป็นกลไกสำคัญของการประเมิน เพื่อประเมินผลขั้นตอนของการดำเนินงานนิเทศการสอน ซึ่งการประเมินในระดับบุคคล ประเมินในระดับสถานศึกษา โดยการประเมินระดับบุคคล เป็นการประเมินสำหรับผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานนิเทศการสอน ร่วมกันประเมินเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน พัฒนาการบริหารและการจัดการตนเอง และเป็นส่วนการประเมินตนเองในระดับสถานศึกษา เพราะการประเมินที่มีการศึกษาวิเคราะห์บริบทและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินการนิเทศการสอน ร่วมกับวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสมรรถนะ

2. การประเมินผลแบบเน้นกระบวนการ (Process -base Assessment) เป็นการประเมินที่มีความชัดเจนสามารถวัดได้ทั้งกระบวนการนิเทศการสอน เป็นการประเมินแบบเน้นกระบวนการจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินโดยการรับฟังความคิดเห็น

3. การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม (Stakeholder Assessment) เป็นการประเมินที่เน้นคุณค่าของมนุษย์ โดยพิจารณาถึงความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน ร่วมรับฟังความคิดเห็น ตรวจสอบ เสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุง แก้ไขกระบวนการนิเทศการสอนร่วมกัน เพราะการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม การสร้างแรงจูงใจที่เป็นผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ส่งผลให้ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างมีความสุขไป(มหาวิทยาลัยหาดใหญ่,2560)

สัจด์ อุทรานันท์ (2550 : 88 – 91) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศการสอน เป็นขั้นที่ผู้ให้การนิเทศ ได้ติดตามเพื่อตรวจสอบ และทำการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ถ้าผลการนิเทศดังกล่าว มีปัญหา อุปสรรคที่ไม่สำเร็จ หรือบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ก็จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ได้วางไว้

วีชรา เล่าเรียนดี (2556 :)ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการนิเทศการสอนนั้น ต้องอาศัยการประเมินผล โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. เป็นขั้นที่ผู้นิเทศให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อสะท้อนผลหลังจากการเสร็จสิ้นการสังเกตการสอน ร่วมกันกับผู้รับการนิเทศการสอน ซึ่งข้อมูลดังกล่าว เป็นข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ แปรผลร่วมกันซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่ระบุตามแผนการดำเนินการนิเทศการสอนไว้ ลักษณะการสะท้อนผลหรือการให้ข้อมูลย้อนกลับนั้น ควรสร้างความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอน เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้วิเคราะห์ผลการนิเทศการสอนด้วยตนเอง ดังนั้น ข้อมูลที่ได้แปรผลที่ได้จากสังเกตการสอน ควรให้ในรูปแบบการแนะนำ เพื่อให้ผู้นิเทศและครูผู้สอนสามารถนำข้อมูลดังกล่าว มาสรุปเป็นประเด็นปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของตน ที่ต้องแก้ไขให้ได้

2. การประเมินผลร่วมกันด้วยวิธีการเชิงประจักษ์ ซึ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมการนิเทศการสอนร่วมกันประเมินผลการดำเนินงานนิเทศการสอน การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน โดยใช้เครื่องมือการประเมิน สื่อและเทคโนโลยีการประเมินที่หลากหลาย

3. ติดตามการประเมินผล ตรวจสอบและการจัดการข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการสอนของสถานศึกษา เพราะข้อมูลสารสนเทศ จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่สามารถติดตามตรวจสอบคุณภาพ ผลสำเร็จของกระบวนการนิเทศการสอน ซึ่งทำให้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการบริหารการงานดังกล่าว สามารถนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาในลำดับต่อไป

สรุปได้ว่า การประเมินผลการนิเทศการสอน คือ การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพของ การกระบวนการดำเนินงานนิเทศการสอนของสถานศึกษา โดยการนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการ สังเกต วิเคราะห์ กระบวนการทำงานของระบบการนิเทศการสอนตั้งแต่ขั้นวางแผน การปฏิบัติการตาม แผนการนิเทศการสอน แล้วนำมาสรุปผลไว้เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการ ปฏิบัติงานครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3.3.2 รูปแบบการประเมินผล

ผู้นิเทศที่ดีควรมีความสามารถในการวางแผน วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของ ครูผู้สอนที่มีบทบาทเป็นผู้รับการนิเทศ โดยมีความเชี่ยวชาญในการนำหลักฐานข้อมูลพฤติกรรมของ การสอนเป็นหลักในการวิเคราะห์ ดังนี้ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) คือการแปรผลการสอนของครู ระบุพฤติกรรมใน ชั้นเรียนที่ดีที่ต้องพัฒนา และที่ต้องแก้ไขปรับปรุงต่อไป ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อยดังนี้
2. ผู้นิเทศทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการบันทึก นำมาเรียบเรียงข้อมูลที่ได้ จากการสังเกตการสอน เพราะการประเมินผลการนิเทศการสอน ต้องแปรข้อมูลให้ชัดเจนสมบูรณ์ ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย พร้อมต่อการนำเสนอให้ครูทราบผลการสอนของตนเองที่ชัดเจน ไม่ควรให้ ความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์เชิงส่วนตัวต่อผลการปฏิบัติการสอนของครู แต่ควรเป็นลักษณะการ นำเสนอข้อมูลที่จดบันทึกโดยเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอน เพื่อเอื้อต่อการสะท้อนกลับ วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ทำให้ทุกคนสามารถนำเสนอแนวทางการปรับปรุง แก้ไขในจุดที่ต้อง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาจุดเด่นในการสอนของตนต่อไป (วีชรา เล่าเรียนดี, 2556 : 56)
3. ผู้นิเทศวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมที่ดีที่พึงประสงค์ และสามารถคงอยู่ได้ และ พฤติกรรมที่เป็นอุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนไม่ประสบผลตาม เป้าหมาย ต้องวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการสอนของครูให้ตรงประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไข เพราะ วิเคราะห์ที่ไม่ซับซ้อน อย่างตรงประเด็นทำให้ครูผู้สอนสามารถเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างคล่องและมีประสิทธิภาพที่สุด ดังนั้นผู้นิเทศควรวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับครูผู้สอน เพราะการ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีบทบาท ในการแสดงความคิดเห็น ในการหาข้อสรุป ที่เป็นแนวทาง ยุทธวิธีในการปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนก็ได้ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะนำมาสู่ การพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นมากที่สุด
4. การร่วมกันกำหนดยุทธวิธีในการแก้ปัญหา ระหว่างผู้นิเทศกับครู โดยผู้นิเทศ สามารถให้คำชี้แนะแนวทางที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา อาจกระทำโดยการร่วมกันวิเคราะห์แบ่ง

ตามลักษณะ คือ พฤติกรรมการสอนที่ดีมีความเหมาะสมที่ควรคงไว้ในการจัดการเรียนรู้ตลอดไป ระหว่างพฤติกรรมการสอนที่ไม่เหมาะสม และต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน ขจัดปัญหาที่อาจก่อความเสี่ยงเกิดซ้ำอีกครั้ง ดังนั้นเพื่อจะได้นำผลสังเกตการสอนหลังจากที่ครูได้ทำการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนแล้ว และหากปรากฏว่า ประเด็นปัญหาเดิมยังคงเดิมอยู่ จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการนิเทศซ้ำอีกรอบ เพราะการกระทำซ้ำเพื่อการแก้ปัญหาและเน้นประเด็นปัญหานั้น ผู้นิเทศ และครูต้องยอมรับร่วมกันเปิดใจ เห็นด้วยกับการนำเสนอแนวทางที่ต้องร่วมมือกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ระบุกำหนดเกณฑ์ให้เป็นไปตามเป้าหมายความสำเร็จของการนิเทศการสอน กำหนดลักษณะ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอนใหม่ให้ครอบคลุมขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศการสอน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมช่วยกันปรับปรุง แก้ไขประสิทธิภาพการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพขึ้น

ได้นำเสนอการติดตามตรวจสอบผลการสังเกตการสอน และวิเคราะห์ร่วมกัน นำแล้ววางแผนการประชุมร่วมกัน (Analysis Observation and conference with teacher) เพราะการร่วมกันติดตามผล ทำการผลการสะท้อนร่วมกันหลังจากเสร็จสิ้นการสังเกตการสอน (Post conference with teacher)

วัชร่า เล่าเรียนดี (2556 :) การวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันระหว่างครูผู้สอน ผู้นิเทศการสอนหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อให้ข้อมูล สภาพการจัดการเรียนการสอนแก่โดยการจัดประชุมกันทั้งสองฝ่าย เปิดโอกาสการประชุมร่วมกัน เพื่อรับรู้ รับฟังผลการดำเนินงาน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน จุดประเด็นสำคัญที่สมควร ปรับปรุง แก้ไขประเด็นที่จำเป็นต้องพัฒนา ปรับปรุงระบบการนิเทศการสอน และการจัดการเรียนการสอนที่ให้ประสิทธิภาพต่อไป

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการสอน เป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการนิเทศการสอน มีรูปแบบการดำเนินงานที่หลากหลาย โดยมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอน ผู้นิเทศได้ร่วมกันปฏิบัติการนิเทศการสอน ให้เป็นไปตามประเด็นปัญหา และวัตถุประสงค์ และพฤติกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพราะการพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สังเกตการสอนซึ่งกันและกัน ต้องอาศัยการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอนมากที่สุด

2.3.3.3 การประเมินแบบยืดหยุ่น

การประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อให้สรุปผลให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งวัดความสำเร็จของการดำเนินงานนิเทศการสอนนั้น ต้องอาศัยกระบวนการประเมินที่ยืดหยุ่น ดังที่ท่านศาสตราจารย์ปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่างแก่พวกเรา บ่งบอกให้พวกเราเห็นว่า คุณลักษณะการยืดหยุ่นและเรียบง่ายของท่านนั้นเป็นต้นแบบในการปฏิบัติแก่บรรดามุชยชาติ ตามหลักฐานดังต่อไปนี้ ท่านนบี มุฮัมมัด (ﷺ) ได้กล่าวไว้ว่า

يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا، وَسَكِّنُوا وَلَا تُنْفِرُوا

ความว่า “พวกเจ้าจงทำให้ง่ายอย่าทำให้ยาก และจงทำให้สบายใจอย่าทำให้ตื่นตระหนก”

(บันทึกโดยอาบูดาูด: 4835)

จากคำกล่าวของท่านนบี มุฮัมมัด (ﷺ) ข้างต้นกล่าวได้ว่า อิสลามได้กำชับแก่มุสลิมและบรรดาผู้นำทั้งหลาย ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างบรรยากาศการดำเนินงานที่เน้นการเปิดโอกาสให้มีความสำคัญระหว่างกันด้วยความยืดหยุ่นเต็มไปด้ด้วยความเป็นพี่น้อง ดูแลให้คำปรึกษา เพราะการแสดงความยืดหยุ่นต่อกัน ให้อภัยซึ่งกันและกัน จะเพิ่มความสัมพันธ์ให้กระชับขึ้น ทำให้ต่างฝ่ายต่างเปิดอก แสดงความในใจได้อย่างเต็ม ดังนั้นขั้นการประเมินการนิเทศการนิเทศการสอนที่ผู้นิเทศที่ส่งเสริมบรรยากาศการประเมินผลอย่างยืดหยุ่นแบบไม่แข็งกร้าว จะทำให้ครูผู้สอนรู้สึกเกิดผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อยหรือเบื่อหน่ายที่เกิดขึ้น พร้อมรับฟังสภาพการจัดการเรียนการสอน ที่ต้องปรับปรุง พัฒนาระบบการนิเทศการสอนต่อไป และเปิดโอกาสทางความคิด ให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์ในการทำงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของการนิเทศการสอน ตลอดจนสร้างโอกาสที่เอื้อต่อการสรรค์สร้างผลงานอย่างมีคุณภาพ

จากการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า อิสลามมุ่งเน้นการสร้างผลงานให้เกิดประสิทธิภาพให้มนุษย์เอื้อต่อกัน ให้ความสำคัญต่อความยืดหยุ่นและการริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควมสร้างควมยืดหยุ่นในระบบการทำงานและการริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น ในกระบวนการบริหารสถานศึกษา อันเป็นแนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จและส่งผลให้ระบบการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข คือ กระบวนการของการดำเนินการนิเทศการสอนที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศการสอน ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ถึงสภาพปัญหาและข้อบกพร่องในการดำเนินการนิเทศการสอนที่ผ่านมา และข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อร่วมสร้างการรับรู้และเข้าใจตัวชี้วัดความสำเร็จของผลการปฏิบัติการที่มาจากการจัดรูปแบบกิจกรรม หรือรูปแบบของการดำเนินการนิเทศการสอนด้วยกัน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน และร่วมกันกำหนดประเด็นที่สมควร ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา ซึ่งการนำผลสรุปของการนิเทศมาประชุม พูดคุยร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไข พัฒนาในส่วนที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายนั้น สามารถปรับปรุงให้ยกระดับระดับการดำเนินงานนิเทศการสอน ที่เอื้อต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนด้วยการวางแผนการดำเนินงานนิเทศการสอนที่ต่อเนื่องต่อไป (ชวนพิศ คาศสนิท 2554 น:48)

นิเลาะ แวอุเซ็ง (2559: 218) ได้อธิบายว่าการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ตรงกับคำว่า มูรอกอบะห์ และมุฮาสาบะฮฺ หมายถึง การนิเทศตรวจตรา คือการตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมิน เพื่อนำผลชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการนิเทศมาประเมินทั้งหมด มาตรวจสอบตามเครื่องมือที่ได้ ออกแบบไว้ แล้วนำมาสะท้อนผลร่วมกันว่าผลการดำเนินการนิเทศการสอนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร โดยร่วมมือกันแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่ต้องนำไปปรับปรุง คราวหน้าให้ดียิ่งขึ้น ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศว่า ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธานั้นเป็นพี่น้องกัน ดังนั้นพวกเจ้าจงไกล่เกลี่ยประนีประนอมกันระหว่างพี่น้องทั้งสองฝ่ายของพวกเขา และจงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด หวังว่าพวกเขาจะได้รับความเมตตา”

(อัล-หุญรอต :10)

จากโองการดังกล่าวข้างต้น อิสลามตระหนักหน้าที่ระหว่างพี่น้องร่วมศรัทธาทุกคน ให้สร้างสัมพันธ์อันดีงานอกต่อกัน โดยแสดงความรักความจริงใจ ชักชวนในการทำความดี ตักเตือนในสิ่งที่ชั่วร้าย รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน เมื่อประสบปัญหา เจออุปสรรคที่ไม่เห็นด้วยร่วมกัน ส่งเสริมการแก้ปัญหาโดยใช้หลักการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถดำเนินกิจการไปสู่ความสำเร็จอย่างราบรื่นได้ในที่สุด

2.3.4.1 การตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาผลงาน

นอกจากกระบวนการข้างต้นแล้ว ประการต่อมาที่จะเป็นตัวเสริมสร้างให้งานนั้นเกิดประสิทธิภาพ ก็คือการตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาผลงาน ซึ่งนับเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้งานเกิดคุณภาพ การตรวจสอบยังจัดเป็นกระบวนการขั้นตอนที่คอยเสาะหาความบกพร่องที่เกิดขึ้นจากงานเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และสามารถป้องกันการเกิดความบกพร่องเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาโดยที่ไม่สามารถรับรู้ล่วงหน้าได้ เมื่อการบริหารจัดการและกระบวนการต่างๆ พบว่ามีข้อบกพร่องเกิดขึ้น ดังนั้นจำเป็นต้องมีการพิจารณาถึงสาเหตุแล้ววินิจฉัยเพื่อนำปรับปรุงพัฒนา แม้ว่ายังไม่พบเจอปัญหา หรือสิ่งผิดปกติใดๆ แต่อิสลามก็ยังกำชับให้มีความสำคัญแก่มุสลิม ใช้หลักการตรวจสอบดูแลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ดังท่านนบี (ﷺ) ได้กล่าวกำชับให้มุสลิมทำการตรวจสอบ การงานต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งท่านนบี (ﷺ) ได้กล่าวดูอาบทขอพรให้แก่บรรดาประชาชาติของท่านอย่างสม่ำเสมอด้วย ดูอาทที่ว่า

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي, وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ
الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي, وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي إِلَيْهَا مَعَادِي, وَاجْعَلْ
الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ, وَاجْعَلْ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ

ความว่า “โอ้พระผู้อภิบาลแห่งข้า ขอทรงปรับปรุงแก้ไขศาสนา ของข้าซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวของข้าพระองค์ ขอทรงปรับปรุงโลกดุน ยาของข้าซึ่งเป็นที่แห่งการมีชีวิตของข้าพระองค์ และขอทรง ปรับปรุงโลกอาคิเราะฮ์ของข้า ซึ่งเป็นที่คืนกลับของข้าพระองค์ ขอพระองค์ทรงประทานให้ชีวิตของข้าเป็นการเพิ่มพูนความดีทุกประการแก่ข้าพระองค์ และขอทรงประทานให้ความตายนั้นเป็น การพักผ่อนแก่ข้าพระองค์จากสิ่งที่ชั่วร้ายทั้งหลาย”

(บันทึกโดยมุสลิม: 2720)

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาผลงานมีความจำเป็นในการบริหารจัดการการดำเนินการนิเทศการสอน เพราะเป็นการติดตามผลการปฏิบัติงานของอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่างๆ ที่เป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินการนิเทศการสอนเป็นไปตามเป้าหมาย โดยให้วิเคราะห์ผลสำเร็จที่ได้ นำไปพัฒนาขั้นตอนการดำเนินงานในกระบวนการต่าง ๆ ของการนิเทศการสอนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหาร ผู้นิเทศ และ

ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอน จำเป็นต้องดูแล และติดตามงานการนิเทศการสอน เพื่อนำไปพัฒนาสู่คุณภาพที่ดีกว่า

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนีย์ อัสตงพงพนา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนโยเซฟคอนแวนต์ สาขาการนิเทศการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนโยเซฟคอนแวนต์ ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนา มีจำนวน 50 และมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ หาค่าร้อยละ และการแจกแจงความถี่โดยการแจกแจงความถี่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเซนโยเซฟคอนแวนต์ มีการดำเนินงานการนิเทศการสอน 3 ขั้นตอน คือ การประชุมเพื่อการวางแผน การสังเกตการสอน และการประชุมเพื่อการประเมินให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนงานการนิเทศการสอน สังเกตการสอน และวิธีการประเมินผลการนิเทศการสอน คือ ให้ผู้นิเทศรายงานหลังการสังเกตการสอนแก่ คณะกรรมการเพื่อร่วมกันประชุมอภิปรายให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุง

กาญจนา ชิตสิน (2558) ได้ศึกษา “การจัดการงานนิเทศการสอนของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การจัดการการนิเทศการสอน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผนการจัดการนิเทศการสอน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด และด้านการประเมินผลมาปรับปรุงการจัดการนิเทศการสอน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนน้อยที่สุด หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานการจัดการงานนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน และพบปัญหาด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงมี ปัญหา คือ ไม่มีการนำผลการนิเทศมาชี้แจงในที่ประชุมร่วมกัน การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ขาดความชัดเจนในการนำผลไปแก้ไข ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหาร ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องมีการติดตามการประเมินผลที่ต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลายที่เอื้อต่อเวลาที่บุคคล

สุภาพร แซ่ลี(2562) ได้วิจัยหัวข้อเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนอำเภอสะเดา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ทำการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ได้

กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน เอกชนอำเภอสะเตา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน ซึ่งได้ กำหนดให้ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนอำเภอสะเตา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 186 คนเป็นกลุ่ม ตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายใน ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนอำเภอสะเตา สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ค่าเฉลี่ยในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบพบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มี ประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน และครูผู้สอนที่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จรรยา แต่งอ่อน (2559) ได้ศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนิเทศภายใน สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประ สทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือครู จำนวน 246 คน สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลของ งานวิจัยแล้ว ได้พบว่า 1) รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก มี ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการสอนในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน ในสังกัด โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยใน ครั้งนี้ คือ ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการนิเทศที่ หลากหลาย และ ควรศึกษาปัจจัยของการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูใน โรงเรียนในสังกัด และสังกัดอื่นในกรุงเทพมหานคร

สุรีย์รัตน์ หลิมเล็ก (2558) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง “ทักษะการนิเทศของผู้บริหาร สถานศึกษากับสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8” มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สมรรถนะของครู และเพื่อทราบความสัมพันธ์ ระหว่างทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู มีโรงเรียน 48 โรง สุ่มกลุ่ม ตัวอย่าง โรงละ 6 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร 3 คน ครู 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 288 คน ซึ่ง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะ ความสามารถในการ นิเทศการสอน โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมและค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐานจาก

มากไปน้อย คือ ทักษะด้านมนุษย ทักษะด้านด้านการจัดการ และทักษะด้านเทคนิค 2) สมรรถนะครู ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมจากมากไปน้อย คือ จรรยาบรรณของวิชาชีพครู การพัฒนาตนเอง การมีภาวะผู้นำครู การบริหารและการจัดการชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียน 3) ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู มีความสัมพันธ์แบบ คล้อยตามกัน ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์(2559) ได้ศึกษาหัวข้อ “การศึกษาสภาพและแนวทางการ ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย กลุ่มจังหวัด 5 ชุนศึก” โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยกลุ่มจังหวัด 5 ชุนศึก 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยกลุ่มจังหวัด 5 ชุนศึก ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในของศูนย์การ เรียนรู้ตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เชี่ยวชาญในการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา มี จำนวน 304 คน สร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการ ดำเนินการนิเทศภายในโดย ภาพรวม 4 ด้านอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านที่มีการดำเนินการสูงสุดเรียง จากมากไปน้อย คือ ด้านการสภาพปัจจุบันและความต้องการ ด้านการประเมินผลและรายงานผล และด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ส่วนแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอน พบว่าข้อเสนอแนะที่ มากที่สุด 1)เสริมสร้างความเข้าใจแก่ผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้เกี่ยวข้อง 2)จัดทำแผนการนิเทศภายใน เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน 3)ติดตาม กำกับ ตรวจสอบระดับความสำเร็จของการดำเนินการ นิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ณัฐธินิชา กอวิจิตร(2557) ได้ศึกษาหัวข้อ “การนิเทศการสอนของครูในโรงเรียน อนุบาลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ความต้องการรับการนิเทศการสอนของโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนตามความต้องการของครูโรงเรียน อนุบาลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จำนวน 17 คน ใช้ เครื่องมือ แบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ความต้องการของครูอนุบาลทับสะแก จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ แบบร่วมมือ แบบไม่ชี้แนะ และแบบชี้แนะให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินการนิเทศที่ต้องการมากที่สุด คือ มีความจริงใจ และยุติธรรมในการนิเทศการสอน

รัชณี ลาภรัตนทอง ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบและเสนอแนะทางการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ พบว่า การปฏิบัติงานการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเวียงฝางนั้น โรงเรียนได้จัดกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย ซึ่งได้จัดประชุมครูผู้สอนก่อนเปิดภาคเรียน กำหนดหัวข้อการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ สร้างความเข้าใจหลักการนิเทศการสอนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การเยี่ยมชั้นเรียน สร้างเครื่องมือนิเทศ กำหนดแผนการนิเทศชั้นเรียน ประเมินผลการสอน และให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ

วิษชุดา เขียวช่อม (2561) ได้ทำวิจัยหัวข้อเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงาม กำหนดวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารจำนวน 12 คน ครูผู้สอน จำนวน 12 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างภายใต้หลักการการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตามแนวคิดของกลิกแมน กอร์ดอนและรอส์กอน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงาม ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่ม ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการช่วยเหลือครู ด้านการพัฒนาการวิชาชีพ และด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และมีแนวทางข้อเสนอแนะในการพัฒนาดังนี้ คือ 1) โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย รูปแบบและแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในให้ชัดเจน 2) ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้รับผิดชอบเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงาน และ 4) ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นหาปัญหาที่ต้องพัฒนา นำไปทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยี เชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยี เชียงใหม่ 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ กลุ่มตัวอย่างที่

ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 63 คน ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด หัวหน้าสาขาวิชา และครูผู้สอน ในโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยี เชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และใช้สถิติความถี่ และค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการศึกษา สภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายใน ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางที่ควรพัฒนา คือ ควรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และควรจัดอบรม ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการนิเทศภายในแก่ครูผู้สอน

พรรณภา มหาวิชา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียน วัดศรีนวลธรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบกระบวนการและแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร ศึกษาข้อมูล 4 ด้าน คือ ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านประสานงาน ด้านการประเมินผลสภาพการทำงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน และด้านการจัดสรรทรัพยากร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาข้อมูล คือ ผู้บริหาร รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอน ได้สร้างแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลงานวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารวัดศรีนวลธรรม สังกัด กรุงเทพมหานคร ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศคือ ควรศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่างๆของการทำงาน ควรให้ความรู้และแนวทางการนิเทศที่หลากหลายและนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน

รัชฎาภรณ์ อันพลพ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งได้ศึกษา ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านประเมินผลการสอน และด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 317 คน ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้างงานประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพจริงให้มากที่สุด ควรมอบหมายงานรับผิดชอบแก่ครูผู้สอนตามความสามารถและถนัด ควรดำเนินกิจกรรมการนิเทศการสอนให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

พัชรินทร์ ช่วยศิริ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา สภาพการดำเนินงานนิเทศ และข้อเสนอแนะทางการพัฒนาพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี ใน 5 ด้าน คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีประชากรคือ ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอนจำนวน 19 คน ใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างเป็นเครื่องมือที่เก็บข้อมูลในการวิจัย และวิเคราะห์เนื้อหาในรูปแบบพรรณนาเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง โรงเรียนได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการสร้างสื่อ อุปกรณ์และเครื่องมือ เพื่อนำเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ส่งเสริมให้ครูรู้ และเข้าใจบทบาทตนเอง ด้วยการตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ 3) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ มีการพัฒนาทางวิชาชีพโดยการจัดอบรม และส่งเสริมให้ครูมีทัศนคติที่ดี 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร เปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีบทบาทแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูนำวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ยุทธนา เกื้อกุล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนใต้ ประชากรคือ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รวมทั้งสิ้น 370 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุดไปข้อที่น้อยที่สุด คือ การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา รองลงมา คือ การดำเนินการนิเทศการสอนของงานวิชาการและการจัดเรียนการสอนภายในสถานศึกษาด้วยการนำรูปแบบ เทคนิคต่างๆอย่างหลากหลายและเหมาะสม รองลงมาคือ การติดตามประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การประสานความร่วมมือ จัดเวทีการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับสถานศึกษาอื่น ปัญหาของการนิเทศการศึกษา พิจารณาในภาพรวมพบว่า ขาดการนิเทศที่ต่อเนื่อง ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศ ขาดการนิเทศอิสลามศึกษา การนิเทศยังไม่ครอบคลุมทุกระดับ และขาดงบประมาณในการนิเทศตลอดปี

ผลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเห็นได้ว่า การดำเนินการนิเทศการสอนที่มีระบบ การดำเนินอย่างต่อเนื่องของโรงเรียนนั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง และทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ของผู้เรียนได้ตามมาตรฐานของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการตามบริบทของสภาพ

ชุมชน สังคม ศาสนาที่ผู้เรียนนับถือ ดังนั้นโรงเรียนที่มีระบบการบริหารจัดการที่ดี คือโรงเรียน
ดำเนินการจัดกระบวนการนิเทศการสอนที่มีกระบวนการวางแผนก่อนการดำเนินการที่ชัดเจน มีการ
ดำเนินการที่ยืดหยุ่น ประเมินผลตามสภาพจริง และนำข้อมูลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาอย่าง
ต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพ และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 แบบแผนการวิจัย

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดของกระบวนการนิเทศการสอน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพการนิเทศการสอนและแนวทางการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนทั้งวิชาสามัญและศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 46 โรง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,216 คน (ดังปรากฏในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาจำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	ขนาดโรงเรียน			ครูผู้สอน(คน)
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	
1.เมืองสงขลา	3	0	0	94
2.นาทวี	0	2	0	56
3.เทพา	4	1	0	234
4.สะบ้าย้อย	2	2	0	248
5.จะนะ	9	6	1	793
6.รัตภูมิ	2	1	0	88

7.สะดวก	0	3	1	275
8.หาค่อนข้าง	1	3	1	318
9.บางกลุ่ม	3	0	0	85
10.สิ่งหนึ่ง	0	1	0	25
รวมทั้งจังหวัด	24	19	3	2,216

ที่มา : สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ข้อมูลปีการศึกษา 2563

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ในการสุ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 2,216 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

การแทนค่าในสูตร

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ระดับของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (0.05)

สามารถแทนค่าสูตรจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{2,216}{1 + 2,216(0.05^2)}$$

$$n = \frac{2,216}{6.54}$$

$$n = 339$$

ดังนั้นจึงได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 339 คน

2. สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน โดยการคำนวณหาอัตราส่วนของแต่ละขนาดโรงเรียน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนแต่ละขนาดตามสัดส่วน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวนประชากร	คำนวณหาอัตราส่วน	อัตราส่วน	กลุ่มตัวอย่าง
1. กัญญามุคติน	39	$\frac{339 \times 39}{2,216}$	5.96	6
2. ตรุณวิทยา	21	$\frac{339 \times 21}{2,216}$	3.21	3
3. ตีนุลอิสลาม	15	$\frac{339 \times 15}{2,216}$	2.29	3
4. ธรรมวิทยามูลนิธิ	13	$\frac{339 \times 13}{2,216}$	1.98	2
5. มุสลิมจะนะศึกษา	15	$\frac{339 \times 15}{2,216}$	2.29	3
6. อิสลามวิทยานุเคราะห์	40	$\frac{339 \times 40}{2,216}$	6.11	6
7. เจริญหามานียะห์	55	$\frac{339 \times 55}{2,216}$	8.41	8
8. จริยธรรมศึกษามูลนิธิ	152	$\frac{339 \times 152}{2,216}$	23.25	23
9. ตำรังศาสนวิทยา	30	$\frac{339 \times 30}{2,216}$	4.58	5
10. ตัสดีกียะห์	76	$\frac{339 \times 76}{2,216}$	12.62	13
11. บุศตานุดดิน	30	$\frac{339 \times 30}{2,216}$	4.58	5
12. รุ่งโรจน์วิทยา	130	$\frac{339 \times 130}{2,216}$	19.88	20
13. สรรเสริญอิสลาม	35	$\frac{339 \times 35}{2,216}$	5.35	5
14. เจริญธรรมวิทยา	12	$\frac{339 \times 12}{2,216}$	1.83	2
15. แสงธรรมวิทยามูลนิธิ	53	$\frac{339 \times 53}{2,216}$	8.10	8
16. ส่งเสริมอิสลาม	73	$\frac{339 \times 73}{2,216}$	11.16	11
17. สมบูรณ์ศาสน์	47	$\frac{339 \times 47}{2,216}$	7.18	7
18. จริยศาสน์อิสลาม	18	$\frac{339 \times 18}{2,216}$	2.75	3
19. ประทีปศาสตร์อิสลามวิทยามูลนิธิ	18	$\frac{339 \times 18}{2,216}$	2.75	3
20. ลำไพลศานติวิทย์	66	$\frac{339 \times 66}{2,216}$	11.09	11
21. ทางธรรมวิทยามูลนิธิ	12	$\frac{339 \times 12}{2,216}$	1.83	2
22. มูลนิธิอิติซอมวิทยา	34	$\frac{339 \times 34}{2,216}$	5.20	6
23. บาโจยดูร์ยันอิสลามศึกษา	46	$\frac{339 \times 46}{2,216}$	8.28	8
24. อีรชาดูลอิสลามียะห์	12	$\frac{339 \times 12}{2,216}$	1.83	2
25. ศาสน์สันติธรรม	12	$\frac{339 \times 12}{2,216}$	1.83	2
26. อิสลามวิทยามูลนิธิ	86	$\frac{339 \times 86}{2,216}$	13.15	14

27.ดารุลมะฮ์ดียะห์	61	$\frac{339 \times 61}{2,216}$	9.33	9
28.สายยิตวิทยามูลนิธิ	14	$\frac{339 \times 14}{2,216}$	2.14	2
29.ศึกษาศาสตร์	41	$\frac{339 \times 41}{2,216}$	6.27	6
30.ดารุลมูญาฮ์ดีน	40	$\frac{339 \times 40}{2,216}$	6.11	6
31.สังคมอิสลามวิทยา	126	$\frac{339 \times 126}{2,216}$	19.27	19
32.พัฒนาศาสตร์มูลนิธิ	84	$\frac{339 \times 84}{2,216}$	12.85	13
33.สามัคคีศาสนวิทยา	48	$\frac{339 \times 48}{2,216}$	7.34	7
34.ท่าใหญ่วิทยา	67	$\frac{339 \times 67}{2,216}$	10.24	10
35.ส่งเสริมวิทยามูลนิธิ	67	$\frac{339 \times 67}{2,216}$	10.24	10
36.เจริญศึกษา	25	$\frac{339 \times 25}{2,216}$	3.82	4
37.ธรรมศึกษามูลนิธิ	77	$\frac{339 \times 77}{2,216}$	11.77	12
38.ส่งเสริมศาสนาวิทยามูลนิธิ	157	$\frac{339 \times 157}{2,216}$	24.01	24
39.พัฒนาวิทยามูลนิธิ	14	$\frac{339 \times 14}{2,216}$	2.14	2
40.ส่งเสริมศาสนา	18	$\frac{339 \times 18}{2,216}$	2.75	3
41.มุสลิมศึกษา	35	$\frac{339 \times 35}{2,216}$	5.35	5
42.ศอลาหุดดีน	50	$\frac{339 \times 50}{2,216}$	7.64	8
43.ดารุลอามานมูลนิธิ	25	$\frac{339 \times 25}{2,216}$	3.82	5
44.อูลูมุดดีนมูลนิธิ	15	$\frac{339 \times 15}{2,216}$	2.29	2
45.บำรุงศาสน์	24	$\frac{339 \times 24}{2,216}$	3.67	4
46.ศาสนบำรุง	88	$\frac{339 \times 88}{2,216}$	13.46	13
	2,216	--	338	339

3.2.3 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้จากการคัดเลือกเป็นเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นครูสอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลาโดยมีประสบการณ์ด้านการสอนเป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป
2. มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินโครงการนิเทศการสอน
3. มีความเต็มใจในการให้ข้อมูลและสามารถที่จะเข้าร่วมในการวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรูปแบบ วิธีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 แบบสอบถาม การสร้างและตรวจสอบคุณภาพ

3.3.1.1 แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นรูปแบบเลือกตอบ (Check list) มีจำนวน 3 ข้อ เป็นคำถามที่เกี่ยวกับเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ประยุกต์ตามแนวคิดของลิเกิร์ต (Likert) คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด โดยกำหนดระดับคะแนนเป็น 5 4 3 2 1 ตามลำดับ (พิสนุ พงศ์ศรี, 2554: 127) มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 29 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน 2) ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน และ 4) ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข โดยสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ระดับการให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา 4 ด้าน คือ การวางแผนก่อนการนิเทศการสอน การดำเนินการนิเทศการสอน การประเมินผลการนิเทศการสอน และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

3.3.1.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1: ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศการสอนเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัยในการกำหนดตัวแปรสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2: กำหนดขอบข่ายและสร้างข้อคำถามโดยการพัฒนาตัวชี้วัดของแต่ละด้านให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ตามหัวข้อสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาข้อคำถาม

ขั้นที่ 3: นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะให้สำนวนที่ใช้เป็นแบบคำถาม มีความถูกต้องด้านภาษาเนื้อหา

ขั้นที่ 4: ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 5: นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index : IOC) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2554 : 138) โดยผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิสาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และเป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้านเนื้อหาวิชาจำนวน 2 คน โดยผู้

ทรงคุณวุฒิร่วมตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการให้คะแนนรายชื่อของผู้ทรงคุณวุฒิจะมี 3 ค่า คือ

ค่า +1 คือ ผู้ตรวจสอบแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถใช้วัดค่าตัวแปรที่จะศึกษาได้

ค่า 0 คือ ผู้ตรวจสอบไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถใช้วัดค่าตัวแปรที่จะศึกษาได้หรือไม่

ค่า -1 คือ ผู้ตรวจสอบแน่ใจว่าข้อคำถามนี้ไม่สามารถใช้วัดค่าตัวแปรที่จะศึกษาได้

จากนั้นได้ทำการพิจารณาผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อเป็นไปตามข้อกำหนด คือ มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (สันติบุญพิรมณ์, 2557: 94) ซึ่งถือว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงตรง

ขั้นที่ 6: นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มครูที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน ได้แก่ ครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด. 2545) ซึ่งผลของการทดสอบ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96 และรายด้านได้แก่ ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน เท่ากับ .89 (จำนวน 9 ข้อ) ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน เท่ากับ .87 (จำนวน 5 ข้อ) ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน เท่ากับ .93 (จำนวน 8) และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข เท่ากับ .9 (จำนวน 7 ข้อ)

ขั้นที่ 7: ทำการแก้ไข ปรับปรุงข้อที่มีความบกพร่องที่พบหลังการทดลองใช้ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำเสนอแก่อาจารย์ปรึกษาเพื่อขอคำอนุมัติ นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยต่อไป

3.3.2 แบบสัมภาษณ์ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ

3.3.2.1 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้แนวคำถามตามกรอบประเด็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศการสอนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน การดำเนินการนิเทศการสอน การประเมินผลการนิเทศการสอน และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

3.3.2.2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และความมุ่งหมายของงานวิจัยตามสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มาจัดทำเป็นประเด็นข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบสำนวนการใช้ภาษาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แล้วทำการแก้ไขข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ฉบับสมบูรณ์ ไปสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการการนิเทศการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา จำนวน 5 คน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกโรงในจังหวัดสงขลาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับโรงเรียนที่มีครูได้รับการคัดเลือกเพื่อการสัมภาษณ์

2. นำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมแบบสอบถามและติดตามขอคืนจากแต่ละโรงเรียนด้วยตนเอง ในกรณีที่ไม่สามารถนำส่งแบบสอบถามด้วยตนเองได้นั้น ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยมีการติดต่อเป็นระยะ ๆ พร้อมขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยภายใน 15 วัน ส่วนการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้ทำนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่กำหนด โดยใช้เวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง และได้ขออนุญาตทำการบันทึกการสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้การรับรองว่า ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะได้รับการเก็บเป็นความลับและจะทำการทำลายหลังจากเสร็จสิ้นการวิจัยภายในระยะเวลา 1 ปี

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบ ผลปรากฏว่าแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 มีความถูกต้องและสมบูรณ์ที่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ทำการถอดเทปและบันทึกไว้ในไฟล์โดยจัดแบ่งเป็นไฟล์ละ 1 คน รวมทั้งหมด 5 ไฟล์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการคำนวณค่าความถี่และร้อยละ

3.5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 100)

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับ น้อย
1.0 - 1.50	หมายถึง	มีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.5.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิดในตอนต้นที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยการคำนวณหาค่าความถี่ของข้อเสนอแนะที่อยู่ในรูปข้อความที่สอดคล้องกัน

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการพรรณนาวิเคราะห์ตามประเด็นการสัมภาษณ์พร้อมกับการอ้างอิงคำให้สัมภาษณ์ประกอบเพื่อสนับสนุนข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นที่ได้

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงบรรยายและเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งได้จากแบบสอบถามดังนี้

3.5.2.1 ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

3.5.2.2 ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA / F-test) เนื่องจากมีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

3.5.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดโดยนำเสนอค่าความถี่ ซึ่งเป็นสถิติเชิงบรรยาย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

เนื้อหาในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้มีการนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียน ปรากฏผลตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	99	29.2
1.2 หญิง	240	70.8
รวม	339	100
2. ประสบการณ์สอน		
2.1 1-5 ปี	81	23.9
2.2 6-10 ปี	127	37.5
2.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	131	38.6
รวม	339	100
3. ขนาดโรงเรียน		
3.1 ขนาดเล็ก 1-500 คน	88	26.0
3.2 ขนาดกลาง 501-1500 คน	185	54.6
3.3 ขนาดใหญ่ 1501 ขึ้นไป	66	19.5
รวม	339	100

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการจำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน” พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานะเป็นเพศหญิงมีจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 มากกว่าเพศชายเกือบ 2 เท่า ซึ่งมีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 “สำหรับด้านประสบการณ์การสอนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่”พบว่า “ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนอยู่ระหว่าง 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 131 คน” คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือ 6-10 ปี 127 คน “คิดเป็นร้อยละ 37.5 และมีประสบการณ์สอน 5 -10 ปี 81 คน” คิดเป็นร้อยละ 23.9 ตามลำดับ และจำนวนร้อยละของขนาดโรงเรียน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก 88 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 และโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

การวิเคราะห์ภาพรวมและรายด้านสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ปรากฏผลตามตารางที่ 4-8

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ในภาพรวม

การดำเนินการนิเทศการสอน	ระดับการดำเนินการนิเทศการสอน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน	3.86	0.63	มาก
2. ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน	3.80	0.66	มาก
3. ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน	3.82	0.66	มาก
4. ด้านการนำผลการประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไข	3.83	0.64	มาก
ผลเฉลี่ยรวม	3.82	0.64	มาก

จากตาราง 4.2 พบว่า “สภาพทั่วไปของการดำเนินงานการนิเทศการสอนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม” จังหวัดสงขลา “ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.82, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า” การดำเนินการนิเทศการสอนเรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.63) รองลงมาด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข” ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.64) “รองลงมาด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.66) และด้านการดำเนินการนิเทศการสอน” ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.66)

ตารางที่ 5 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาในด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน

ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียนร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ สรุปสภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานนิเทศการสอน	4.08	0.64	มาก
2. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานนิเทศการสอน พร้อมกำหนดขอบข่ายงานบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศอย่างชัดเจน	4.07	0.70	มาก
3. ผู้บริหารครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนร่วมกัน ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินการนิเทศการสอน	3.79	0.76	มาก
4. ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศ จัดอบรมให้แก่ผู้ที่จะทำหน้าที่นิเทศการสอน เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ	3.72	0.81	มาก
5. ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนจัดเตรียม สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการนิเทศปฏิบัติการนิเทศการสอนอย่างเพียงพอ	3.70	0.82	มาก
6. ผู้นิเทศ และครูผู้สอนร่วมกันตัดสินใจเลือกรูปแบบการดำเนินการนิเทศการสอน พร้อมกำหนดเครื่องมือ ในการประเมินผลการนิเทศการสอนที่หลากหลาย	3.71	0.76	มาก
7. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศการสอนสร้างความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	3.84	0.76	มาก
8. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกัน จัดทำรูปแบบการนิเทศ แผนปฏิทิน วันและเวลา ในการปฏิบัติงานนิเทศการสอนอย่างชัดเจน	3.90	0.77	มาก
9. ผู้นิเทศชี้แจงวัตถุประสงค์ เกณฑ์การสังเกตการสอน และเกณฑ์การประเมิน แก่ผู้รับการนิเทศ ก่อนเข้านิเทศการสอนทุกครั้ง	3.79	0.85	มาก
รวมเฉลี่ย	3.84	0.57	มาก

จากตารางที่ 5 ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยที่ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียนร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ สรุปสภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานการนิเทศการสอน ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.64) รองลงมาคือ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานการนิเทศการสอน พร้อมกำหนดขอบข่ายงาน บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.70) และรองลงมา ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกัน จัดทำรูปแบบการนิเทศ แผนปฏิทิน วันและเวลา ในการปฏิบัติงานการนิเทศการสอนอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.77) “ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติที่น้อยที่สุดคือ” ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนจัดเตรียมสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการนิเทศปฏิบัติการนิเทศการสอนอย่างเพียงพอ ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.82)

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ในด้านการดำเนินการนิเทศการสอน

การดำเนินการนิเทศการสอน	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
10. การจัดอบรม และสัมมนาทางวิชาการในโรงเรียน	3.81	0.82	มาก
11. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนไปดูงานนอกสถานศึกษา	3.82	0.78	มาก
12. ผู้นิเทศสังเกตการสอนใช้รูปแบบกิจกรรม เทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม	3.80	0.80	มาก
13. ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศการสอนตามแผนที่วางไว้ และเปิดโอกาสผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน	3.81	0.72	มาก
14. ผู้นิเทศเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.79	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.81	0.67	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในด้านการดำเนินการนิเทศการสอน “โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่

ปฏิบัติมากที่สุดคือ” ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนไปดูงานนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.82$,S.D. = 0.78) รองลงมา คือจัดโครงการอบรม และสัมมนาทางวิชาการในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.82) และผู้นิเทศดำเนินการนิเทศการสอนตามแผนที่วางไว้ และเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รับรู้แนวทาง รูปแบบของกระบวนการนิเทศการสอนทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ “ส่วนข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ” ผู้นิเทศ เยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลาในด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน

การประเมินผลการนิเทศการสอน	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
15. ผู้นิเทศประเมินผลการนิเทศการสอน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ได้จากการสังเกตการสอน	3.78	0.79	มาก
16. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน โดยการประเมินแบบมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.71	0.85	มาก
17. ผู้นิเทศ จัดประชุมร่วมกัน เพื่อระดมความคิดจากผู้รับการนิเทศในประเมินผลการนิเทศหลังการดำเนินการทุกครั้ง	3.81	0.75	มาก
18. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เปิดใจยอมรับ และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศการสอน และพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพขึ้น	3.83	0.80	มาก
19. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงานนิเทศการสอน เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนครั้งต่อไป	3.72	0.77	มาก
20. ประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอนต่อเนื่อง เป็นระยะๆ เช่นประเมินก่อนการนิเทศ ระหว่างการนิเทศ และหลังการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.86	0.74	มาก
21. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือ สือ และเทคโนโลยีการประเมินที่หลากหลาย	3.91	0.79	มาก
22. ผู้นิเทศแจ้งข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศหลังการประเมินผลการนิเทศการสอน	3.90	0.79	มาก
รวมเฉลี่ย	3.81	0.66	มาก

จากตารางที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือ สื่อ และเทคโนโลยีการประเมินที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.79) รองลงมาคือ ผู้นิเทศแจ้งข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศหลังการประเมินผลการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.79) และประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอนต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ เช่น ประเมินก่อนการนิเทศ ระหว่างการนิเทศ และหลังการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติที่น้อยที่สุดคือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโดยการประเมินแบบมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.85)

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ในด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
23. ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศการสอน นำผลการประเมินการดำเนินงานนิเทศการสอน ไปปรับปรุง แก้ไขปัญหา พัฒนาระบบการนิเทศอย่างเป็นรูปธรรม	3.77	0.79	มาก
24. ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ทบทวนสร้างความเข้าใจร่วมกันแก้ปัญหาทางนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.82	0.79	มาก
25. ผู้นิเทศนำผลการประเมินที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย มาปรับปรุงแผนการนิเทศการสอน คราวหน้า	3.78	0.74	มาก
26. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อหาแนวแก้ไขการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น	3.85	0.74	มาก
27. ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศการสอนปรับปรุงแผนการดำเนินงานนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง	3.88	0.75	มาก
28. ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนสรุป และจัดทำรายงานผลการปรับปรุงให้ผู้บริหาร และครูครูผู้สอนทราบทุกครั้ง	3.86	0.73	มาก
29. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันกำหนด และเลือกประเด็นที่สนใจนำไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนให้เป็นระบบ	3.87	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	3.83	0.64	มาก

จากตารางที่ 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข “โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยที่ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด” คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศการสอนปรับปรุงแผนการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง” ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันกำหนด และเลือกประเด็นที่สนใจนำไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนให้เป็นระบบ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.81) และ ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนสรุป และจัดทำรายงานผลการปรับปรุงให้ผู้บริหาร และครูผู้สอนทราบทุกครั้งหลังเสร็จสิ้นกระบวนการ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ “ส่วนข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด” คือผู้นิเทศการสอนนำผลการประเมินผลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการนิเทศการสอนอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.79)

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

การวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา จำแนกด้านขนาดของโรงเรียนปรากฏผลตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ระดับการดำเนินการนิเทศ การสอน	ขนาดโรงเรียน						F	P
	ขนาดเล็ก (n=88)		ขนาดกลาง (n=185)		ขนาดใหญ่ (n=66)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศ การสอน	3.85	0.56	3.80	0.56	3.94	0.73	1.52	0.21
2. ด้านการดำเนินการนิเทศการ สอน	3.81	0.65	3.75	0.69	3.85	0.63	0.71	0.49
3. ด้านการประเมินผลการนิเทศ การสอน	3.81	0.65	3.79	0.71	3.86	0.61	0.29	0.74
4. ด้านการนำผลการประเมินมา ปรับปรุงแก้ไข	3.83	0.61	3.78	0.68	3.89	0.63	0.81	0.44
ภาพรวม	3.82	0.62	3.78	0.66	3.88	0.65	0.83	0.47

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

4.4.1 ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ปรากฏผลตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงความถี่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ของสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

รายการ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน	1. กำหนดแผนปฏิทินโครงการนิเทศการสอน ตารางการนิเทศการสอนชัดเจน	17
	2. จัดประชุม ชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินนิเทศการสอน เพื่อเป็นระบบ และแนวทางเดียวกัน	15
	3. จัดประชุมร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ สภาพ ปัญหาการดำเนินการนิเทศการสอน	24
	4. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มทักษะการนิเทศแก่ผู้นิเทศ	28
	5. ระบุผู้นิเทศแต่ละสายชั้นให้ชัดเจน	3
	6. ออกแบบเครื่องมือการประเมินการนิเทศให้สอดคล้องกับรูปแบบการนิเทศ	6
2. ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน	1. กำหนดแผนปฏิทินโครงการการนิเทศการสอน ตารางการนิเทศการสอนที่ชัดเจน	17
	2. จัดประชุม ชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อเป็นระบบ และแนวทางเดียวกัน	15
	3. วางแผนกำหนดปฏิทินก่อน และหลังการนิเทศที่ชัดเจน	1
	4. ประชุม เพื่อวิเคราะห์ สภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอน	24
	5. กำหนดปฏิทินการนิเทศการสอนให้ครูผู้สอนได้ทราบ เพื่อให้ครูผู้สอนเตรียมการสอน	21

	6. แบบเครื่องมือการนิเทศการสอน ที่มีเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศการสอนที่ชัดเจน	13
	7. จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอน ให้แก่ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอน	28
	8. ออกแบบเครื่องมือการนิเทศการสอน ที่สอดคล้องกับระดับสายชั้นนั้นๆ	1
	9. แจ้งให้ครูผู้สอนทราบด้วยจะนิเทศเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง	8
	10. ระบุผู้ที่จะทำหน้าที่นิเทศการสอนระดับชั้นต่างๆ ที่ชัดเจน	9
3. ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน	1. ผู้นิเทศควรชี้แจงผลการประเมินการสอนให้ครูผู้สอนได้ทราบ หลังการนิเทศการสอนทุกครั้ง	14
	2. ควรประเมินผลการนิเทศให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้	5
	3. ควรติดตาม กำกับดูแลการประเมินการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง	4
	4. ผู้รับการนิเทศควรรับฟังข้อเสนอแนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น	1
	5. ควรเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศสรุปและประเมินผลร่วมกันทุกครั้งหลังการนิเทศการสอน	8
	6. ควรเป็นการประเมินที่เป็นธรรม ดูจากผลงานที่สำเร็จของครู	16
	8. แนะนำ แนวทางในการปรับปรุงการสอนในครั้งถัดไป	1
4. ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข	1. ปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อเรียงลำดับปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขโดยเร็ว	2
	2. ร่วมกันหาวิธีการแก้ไขปัญหา หากพบว่าผลการประเมินการนิเทศการสอนข้อนั้น ๆ ยังไม่บรรลุเท่าที่ควร	1
	3. ผู้นิเทศ ควรแนะนำผู้ถูกนิเทศ และยอมรับ ฟังความคิดเห็น ของผู้ถูกนิเทศ เพื่อนำไปพิจารณาในการนิเทศครั้งต่อไป	9
	4. บอกจุดเด่น จุดด้อย ที่แน่ชัด ให้กำลังใจครูผู้สอนทุกครั้งหลังการนิเทศ	3
	5. ผู้นิเทศควรชี้แจงเพิ่มเติม แก่ผู้รับการนิเทศเพื่อการแก้ไขและพัฒนาต่อไป	6
	6. ร่วมกันประชุม เพื่อแก้ไข โดยการนำผลที่ได้จากการประเมินโดยรวมมาสรุป แล้วกำหนดทิศทางการนิเทศการสอนต่อไป	2
	7. นำผลการประเมินผลนิเทศการสอน มาปรับปรุง และแก้ไขอย่างเต็มรูปแบบ และสามารถนำไปใช้ได้จริง	12

ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา พบว่า คะแนนความถี่เป็นรายชื่อของแต่ละด้านเรียงลำดับความสำคัญของข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน พบว่า ข้อเสนอแนะ 3 ลำดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอน ให้แก่ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอน 2) จัดประชุม เพื่อวิเคราะห์สภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอน 3) กำหนดปฏิทินการนิเทศการสอนให้ครูผู้สอนได้ทราบ เพื่อให้ครูผู้สอนเตรียมการสอน

ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ข้อเสนอแนะ 3 ลำดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ผู้นิเทศควรใช้วิธีการนิเทศการสอนที่หลากหลาย โดยสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ได้ 2) ผู้นิเทศการสอนควร มีความรู้ เข้าใจเนื้อหาบทเรียนของสาระการเรียนรู้วิชานั้น 3) กล่าวชมเชยก่อนการสะท้อนผลการสังเกต และยกย่องชมเชยซึ่งกันและกัน

ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน ข้อเสนอแนะ 3 ลำดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ควรเป็นการประเมินที่เป็นธรรม ดูจากผลงานที่สำเร็จของครู 2) ผู้นิเทศควรชี้แจงผลการประเมินการสอนให้ครูผู้สอนได้ทราบ หลังการนิเทศการสอนทุกครั้ง 3) ร่วมกันประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากนิเทศการสอน

ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ข้อเสนอแนะ 3 ลำดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) นำผลการประเมินผลนิเทศการสอน มาปรับปรุง และแก้ไขอย่างเต็มรูปแบบและใช้ได้จริง 2) ร่วมกันประชุม เพื่อแก้ไข โดยการนำผลการประเมินโดยรวมมาสรุป แล้วกำหนดทิศทางการนิเทศการสอนต่อไป 3) ผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอนควรรหาแนวทางร่วมกัน เพื่อหาวิธีการปรับปรุง แก้ไขปัญหา ในข้อที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายของขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการสอน

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาได้ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ในประเด็นการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน การดำเนินการนิเทศการสอน การประเมินผลการนิเทศการสอน การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

4.4.2.1 ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน

แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอนคือ ผู้บริหาร ผู้นิเทศการสอน ผู้รับการนิเทศการสอน

และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในกระบวนการนิเทศการสอนต้องเข้าใจ หลักการ วัตถุประสงค์ ความสำคัญของการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจ แนวคิดของการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพของทุกคน ซึ่งผู้รับผิดชอบความให้ความรู้ ด้วยการจัดการอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“ครูผู้สอนที่มีหน้าที่นิเทศ ขาดความรู้ เข้าใจการนิเทศการสอนที่ถูกต้องตาม หลักการ และแนวทางการนิเทศการสอน จึงทำให้ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศ ผู้ นิเทศขาดคุณสมบัติ บทบาทที่ดีและเหมาะสม ดังนั้นผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบ การนิเทศการสอน ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อการดำเนินงานนิเทศการ สอนบ้าง เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาศักยภาพ เพิ่มความชำนาญให้ผู้นิเทศใน บทบาทของผู้นิเทศ สามารถรู้ เข้าใจหลักการ เทคนิคการนิเทศ หรือแนวทางที่ ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือสัมมนา นำไปปรับใช้ในการนิเทศอย่างเต็ม ความสามารถ เพราะการที่ผู้นิเทศมีความเชี่ยวชาญ และมีเทคนิค จะทำให้ ดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนประสบผลสำเร็จและประสิทธิภาพ” (นุรมี : สัมภาษณ์ 2 มี.ค 2564)

นอกจากจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแล้ว การวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการนิเทศการสอนในโรงเรียนทุกคน ควรมีส่วนร่วมในการ ปรีกษา หาหรือ ระดมความ ความคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ สภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอนที่ผ่านมา และรูปแบบ การนิเทศการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็น ว่า

“ การจัดการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียน ในชั้นการวิเคราะห์สภาพ และการวางแผน และรูปแบบการนิเทศการสอนนั้น โดยส่วนใหญ่จะมาจาก ความคิดเห็นของผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอน ซึ่งครูผู้สอน ทั่วไปไม่มีบทบาท หรือโอกาสในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการ วางแผนของกระบวนการ จึงทำให้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่เข้าใจ และไม่เปิดใจ ยอมรับการดำเนินการนิเทศการสอนภายใน ส่งผลให้การดำเนินการนิเทศการ สอนของโรงเรียนยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ดังนั้นภารกิจที่โรงเรียนหรือ ผู้รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญ คือ เปิดโอกาสให้ครูทุกคนควรเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการวางแผนการนิเทศการสอน อาจแบ่งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

หรือแยกตามกลุ่มสายชั้นเรียน เพื่อปรึกษาหารือ วิเคราะห์ร่วมกัน จุดเด่น จุดด้อย จุดที่ต้องพัฒนาของรูปแบบ อื่นๆของโครงการนิเทศการสอน โดยให้โอกาสแก่ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจร่วมกันในการคัดเลือกรูปแบบการนิเทศการสอน ที่ครูผู้สอนต้องการมากที่สุด ด้วยอุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดในโรงเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ”
(ตู่แวนะ : สัมภาษณ์ 15 ก.พ. 2564)

4.4.2.2 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน

แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาด้านการดำเนินการนิเทศการสอน คือ ผู้นิเทศควรใช้วิธีการนิเทศการสอนที่หลากหลาย โดยสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ได้ เพราะถ้ามีผู้นิเทศนำรูปแบบที่หลากหลาย และสร้างบรรยากาศที่ดีในการนิเทศการสอน จะทำให้การดำเนินการนิเทศการสอนประสบความสำเร็จ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“ ผู้นิเทศส่วนใหญ่ ใช้วิธีการนิเทศการสอนแบบซ้ำ ๆ เดิม ๆ ซึ่งบางรูปแบบไม่ตรงกับความต้องการของครูและไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศ จึงทำให้การปฏิบัติการนิเทศการสอนของไม่จริงจัง เพราะรูปแบบเดิม ๆ คือไม่สามารถพัฒนางานสอนของครูให้ดีขึ้นได้ จึงส่งผลครูผู้สอนยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ ด้วย ดังนั้นดิฉันเชื่อว่า ถ้าโรงเรียนนำรูปแบบที่ใหม่ๆ และเทคนิคการนิเทศการสอนที่หลากหลายจากผู้นิเทศที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านทักษะสามารถ ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางการสอนที่ดี สามารถให้การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนมี ประสิทธิภาพ ครูผู้สอนมีความสามารถในการสอนเพิ่มขึ้น และสามารถยกระดับเป้าหมายคุณภาพของนักเรียนได้” (นุรมี : สัมภาษณ์ 3 ก.ค. 2563)

เช่นเดียวกันผู้นิเทศควรจัดบรรยากาศที่ดี เป็นมิตร ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อให้ครูผู้สอนเปิดใจ และยอมรับข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผู้นิเทศมากที่สุด ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“สภาพ การดำเนินการนิเทศการสอนเป็นหัวใจของการนิเทศการสอน เพราะการนิเทศคือการพัฒนาครูผู้สอนให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน

เพื่อให้นักเรียนดี มีคุณภาพ ดังนั้นขั้นนี้ ผู้นิเทศควรสร้าง เต็มเต็มด้วยบรรยากาศที่เป็นกัญยานมิตร สร้างสัมพันธ์ที่ดี ที่คอยให้การช่วยเหลือ เสนอแนะ แนะนำแนวทางต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการปรับปรุง การจัดการเรียน การสอนให้มากที่สุด เพราะการสร้างบรรยากาศที่ดี ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และ ครูผู้สอนทำให้ต่างฝ่าย เปิดใจยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีทัศนคติที่ดี สามารถสร้างขวัญและกำลังใจในการปรับปรุง พัฒนาในการสอนครั้งต่อไปได้” (ฟาอีซ๊ะ : สัมภาษณ์ 17 มี.ค. 2564)

4.4.2.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน

แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัด สงขลาด้านการประเมินผลนิเทศการสอน คือ ควรประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอนร่วมกัน จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ ผู้นิเทศควรชี้แจงผลการประเมินการสอนให้ครูผู้สอนได้ทราบทันที ทุกครั้งหลังการสังเกตการสอนทุกครั้ง เพื่อร่วมกัน สะท้อนผล และวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากนิเทศการ สอน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“ การประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศการสอนทุกครั้งที่ผ่านมา ผู้นิเทศไม่มีการ แจ้งผลการสังเกตการสอนทันที หรือเปิดโอกาสให้มีการสะท้อนผลร่วมกัน อาจ เป็นเพราะทุกคน มีภาระงานอื่นที่ต้องดำเนินการ ทำให้ไม่สามารถติดตามการ ประเมินผลได้ทันที ดังนั้นควรมีการประเมินผล สะท้อนผลร่วมกันทันที หลักจาก สังเกตการณ์สอน เพราะการมีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกๆขั้นตอน สะท้อน ผลร่วมกัน ก่อนการดำเนินการระหว่างดำเนินการ และหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการ นิเทศ ทำให้มีข้อมูลที่หลากหลายสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน และวิชาชีพครูต่อไป ดังนั้นโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามา แสดงความคิดเห็น และรับรู้ ซึ่งอาจจะใช้การเก็บข้อมูลในพูดคุย สะท้อนผลหลัง การดำเนินงาน เพื่อจุดประเด็นสำคัญ ที่มาจากหลายมุมมองของข้อมูล แล้วสรุปผลร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนาในการดำเนินการ นิเทศการสอนครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น สำหรับนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน ครั้งต่อไป” (ฟาอีซ๊ะ: สัมภาษณ์ 17 มี.ค. 2564)

นอกจากดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีการเสนอแนะให้ผู้นิเทศควรแจ้งให้ครูผู้สอนทราบผล การสังเกตการสอนให้ครูผู้สอนทราบ หลังการสังเกตการสอนทันที การประเมินผลการนิเทศการสอน

โดยส่วนใหญ่ขาดช่วงการประเมินผล ไม่สามารถติดตามการประเมินผลการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“ปัญหาของการประเมินผล คือ การประเมินผลที่ขาดช่วง เนื่องจากผู้นิเทศส่วนใหญ่ของโรงเรียนเป็นหัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระที่มีภาระงานเยอะ จึงทำให้ไม่สามารถประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอน และไม่สามารถรายงานผลการดำเนินการนิเทศการสอนที่ต่อเนื่อง ทำให้ครูผู้สอนขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ดังนั้น แนวทางที่สามารถช่วยให้การประเมินผลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ควรมีการร่วมกันประเมินผล และพูดคุยสะท้อนผลหลังสังเกตการสอนทันที ทุกครั้ง เพราะการประเมินผลทันที ทุกครั้ง จะทำให้ทราบปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขที่สำคัญและเร่งด่วน นำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการนิเทศการสอนต่อไป และหากพบว่าผลการประเมินการนิเทศการสอนอยู่ในระดับดีก็สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่ครูผู้สอนได้เช่นเดียวกัน” (รานี : สัมภาษณ์ 28 ม.ค. 2564)

4.4.2.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข คือ ผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอนควรหาแนวทางร่วมกัน เพื่อหาวิธีการปรับปรุง แก้ไขปัญหา ในข้อที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายของทุกขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศการสอน

“เมื่อผลการนิเทศการสอนยังไม่บรรลุเป้าหมาย ตามที่วางไว้ หน้าที่ของบุคลากรทุกคน คือ ตรวจสอบ ทบทวนปัญหาร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา และหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอนว่ามีอะไรบ้าง และควรแก้ไขตรงไหน อย่างไร เพราะ การร่วมกันเสนอประเด็น และตัดสินใจเลือกปัญหาที่ต้องแก้ไขให้ตรงกัน เพราะสามารถทำให้ครูผู้สอนรับรู้ ยอมรับ อดทน ไม่ย่อท้อ และมีความจริงใจพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาก่เกิดขึ้นให้ดีขึ้นเสมอ” (นุदार : สัมภาษณ์ 21 ก.ค. 2563)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องสภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนประเภทสอนศาสนาควบคู่สามัญ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2563 โดยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 2,216 คน จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 46 โรงเรียน และได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างง่ายตามสัดส่วนตามขนาดใช้สูตรของทาร์โยยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 339 คน

เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ฉบับ ผู้วิจัยได้ออกแบบสร้างแบบสอบถาม 3 ตอน ซึ่งตอนที่ 1 เป็นคำถามที่ถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียน ตอนที่ 2 ข้อคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของการดำเนินงานการนิเทศการสอนตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นตารางแบบตรวจสอบรายการ (Check – list) จึงได้แบ่งมาตราส่วนประมาณค่าของระดับความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามที่แยกตามหัวข้อที่ได้กำหนดไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ด้านประเมินผลการนิเทศการสอน และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานนิเทศการสอนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการกำหนดข้อสัมภาษณ์ 4 ด้านที่ครอบคลุม หลักการแนวคิดของการดำเนินการนิเทศการสอน ซึ่งก่อนที่ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ทุกฉบับนั้น ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือนำเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ มีความรู้ด้านเนื้อหาวิชา คุณสมบัติเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิสาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ด้วยการให้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม

นั้นสอดคล้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยที่ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ ให้ได้ทำการพิจารณาผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งเมื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาแล้วได้เท่ากับ 0.81 ลงมติว่าเนื้อหาการใช้ภาษาและโครงสร้างของแบบสอบถามถูกต้อง สามารถนำไปเก็บข้อมูลเพื่อทำการศึกษา งานวิจัยนี้ได้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงไปเก็บข้อมูลก่อนนำไปใช้กลุ่มตัวอย่าง โดยการทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มครูที่มีใช้กลุ่มที่จะกำหนดให้ตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย จำนวน 30 คน ได้แก่ ครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งผลของการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด 29 ข้อเท่ากับ .96 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างมานั้นสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำเสนอแก่อาจารย์ปรึกษาเพื่อขอคำอนุมัติ นำไปเก็บข้อมูลกับครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามด้วยขนส่งเอกชน พร้อมขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยภายใน 15 วัน เมื่อนำแบบสอบถามกลับคืนมา ตรวจสอบความครบถ้วนของจำนวนแบบสอบถามที่ได้ จัดส่งไป ผลปรากฏว่าการตอบแบบสอบถามครบทุกมีจำนวนทั้งสิ้น 339 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาจำนวนค่าความถี่ (frequency) และหาร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และวิเคราะห์ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตารา” (S.D) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการจำแนกตาม เพศ ประสิทธิภาพ และขนาดโรงเรียน” พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานะเป็นเพศหญิงมีจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 มากกว่าเพศชายเกือบ 2 เท่า ซึ่งมีจำนวน 99 คน ได้ค่าร้อยละที่ 29.2 สำหรับด้านประสิทธิภาพการสอนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ

การสอนอยู่ระหว่าง 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 131 คน ได้ค่าร้อยละที่ 38.6 รองลงมาคือ 6-10 ปี 127 คน ได้ค่าร้อยละที่ 37.5 และมีประสบการณ์สอน 5 -10 ปี 81 คน ได้ค่าร้อยละที่ 23.9 ตามลำดับ และจำนวนร้อยละของขนาดโรงเรียน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก 88 คน ได้ค่าร้อยละที่ 26.0 โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 185 คน ได้ค่าร้อยละที่ 54.6 และโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 66 คน ได้ค่าร้อยละที่ 19.5

2. สรุปผลสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลามี 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมมากไปหาด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนก่อนการจัดการนิเทศการสอน ด้านการนำผลการประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไข ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลปรากฏว่าแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยที่ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด” คือ ผู้บริหารครูผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียนร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ สรุปสภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานนิเทศการสอน ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.64) รองลงมาคือ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานนิเทศการสอน พร้อมกำหนดขอบข่ายงาน บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.70) และรองลงมา ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกัน จัดทำรูปแบบการนิเทศ แผนปฏิทิน วันและเวลา ในการปฏิบัติงานนิเทศการสอนอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.77) “ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติที่น้อยที่สุดคือ” ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนจัดเตรียมสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการนิเทศปฏิบัติการนิเทศการสอนอย่างเพียงพอ ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.82)

2.2 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนไปดูงานนอกสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 3.82 ,S.D. = 0.78) รองลงมา คือจัดโครงการอบรม และสัมมนาทางวิชาการในโรงเรียน ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 0.82) และผู้นิเทศดำเนินการนิเทศการสอนตาม

แผนที่วางไว้ และเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รับรู้แนวทาง รูปแบบของกระบวนการนิเทศการสอนทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ “ส่วนข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ” ผู้นิเทศ เยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.78)

2.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก “ซึ่งข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือ สื่อ และเทคโนโลยีการประเมินที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.79) รองลงมาคือ ผู้นิเทศแจ้งข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศหลังการประเมินผลการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.79) และประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอนต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เช่น ประเมินก่อนการนิเทศ ระหว่างการนิเทศ และหลังการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ “ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติที่น้อยที่สุด” คือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน โดยการประเมินแบบมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.85)

2.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยที่ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด” คือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศการสอนปรับปรุงแผนการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง” ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ โรงเรียนพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.81) และ ผู้นิเทศการสอนรายงานความก้าวหน้าให้ผู้บริหารทราบถึงผลการประเมินการนิเทศการสอนรวมถึงแนวทางการแก้ไขทุกครั้งหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการนิเทศ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ “ส่วนข้อที่มีระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด” คือผู้นิเทศการสอนนำผลการประเมินผลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการนิเทศการสอนอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.79)

3. สรุปผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลาเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทางสถิติที่ระดับ.05

4. สรุปผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับ สภาพการ ดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

4.1 ข้อเสนอแนะแนวทางจากแบบสอบถาม

ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน พบว่า ข้อเสนอแนะ 3 ลำดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ควรจัดอบรมการดำเนินการนิเทศการสอน ให้แก่ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอน 2) ควรจัดประชุม เพื่อวิเคราะห์ สภาพ และ ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอน 3) กำหนดปฏิทินการนิเทศการสอนให้ครูผู้สอนได้ทราบ เพื่อให้ครูผู้สอนเตรียมการสอน

ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ข้อเสนอแนะ 3 ลำดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ผู้นิเทศควรใช้วิธีการนิเทศการสอนที่หลากหลาย และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ได้ 2) ผู้นิเทศการสอน ควรมีความรู้ เข้าใจเนื้อหา บทเรียนของสาระการเรียนรู้วิชานั้น 3) ควรมีคำกล่าวชมเชยก่อนการสะท้อนผลการสังเกต และยกย่องชมเชยซึ่งกันและกัน

ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน ข้อเสนอแนะ 3 ลำดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ควรเป็นการประเมินที่เป็นธรรม ดูจากผลงานที่สำเร็จของครู 2) ผู้นิเทศควรชี้แจงผลการประเมินการสอนให้ครูผู้สอนได้ทราบ หลังการนิเทศการสอนทุกครั้ง 3) ร่วมกันประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากนิเทศการสอน

ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ข้อเสนอแนะ 3 ลำดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) นำผลการประเมินผลนิเทศการสอน มาปรับปรุง และแก้ไขอย่างเต็มรูปแบบและเอาไปปรับใช้ได้จริง 2) ร่วมกันประชุม เพื่อแก้ไข โดยการนำผลที่ได้จากการประเมิน โดยรวมมาสรุป แล้วกำหนดทิศทางการนิเทศการสอนต่อไป 3) ร่วมกันหาวิธีการแก้ไขปัญหา หากพบว่าผลการประเมินการนิเทศการสอนข้อนั้นๆ ยังไม่บรรลุเท่าที่ควร

4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางจากแบบสัมภาษณ์

ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอนพบว่า ปัญหาผู้นิเทศไม่มีความรู้ เข้าใจ หลักการ แนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนที่ดี จึงทำครูผู้สอนที่รับหน้าที่ เป็นผู้นิเทศให้ผู้นิเทศขาดคุณสมบัติ บทบาท ที่ดีและเหมาะสม ผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบการนิเทศการสอน ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อการดำเนินงานนิเทศการสอนบ้าง สามารถให้ครูผู้สอนเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานให้ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศการสอน รู้ เข้าใจหลักการ เทคนิค

การนิเทศ สามารถให้ผู้นิเทศนำวิธีการ หรือแนวทางที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือสัมมนา นำไปปรับใช้ในการนิเทศให้เต็มศักยภาพ จะทำให้ดำเนินการนิเทศการสอนประสบผลสำเร็จและ ประสิทธิภาพ เช่น จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ บทบาทการเป็นผู้นิเทศที่ตืนอกจากจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ แล้ว การวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศการสอนในโรงเรียนทุกคน ควร มีส่วนร่วมในการ ปรึกษาหารือ ระดมความคิดความเห็น เพื่อวิเคราะห์ สภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการ ดำเนินการนิเทศการสอนที่ผ่านมา และรูปแบบการนิเทศการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ ของโรงเรียน

ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน พบว่าผู้นิเทศส่วนใหญ่ ใช้วิธีการนิเทศการสอน แบบซ้ำ ๆ เดิม ๆ ซึ่งบางรูปแบบไม่ตรงกับความต้องการของครูและไม่มีปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม กับสภาพปัจจุบัน จึงทำให้การปฏิบัติการนิเทศการสอนของไม่จริงจัง ส่งผลให้การจัดการเรียนการ สอนของครูยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆด้วย ดังนั้นผู้วิจัยเชื่อว่า ถ้าโรงเรียนนำรูปแบบ เทคนิคการ นิเทศที่หลากหลาย โดยผู้นิเทศการสอนมีความเชี่ยวชาญ ด้านทักษะ เทคนิคที่หลากหลาย สามารถ ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางการสอนที่ดี จะทำให้การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศการสอนในโรงเรียนทุกคน ควรมีส่วนร่วมในการ ปรึกษาหารือ ระดมความคิดความเห็น เพื่อวิเคราะห์ สภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอนที่ ผ่านมา และรูปแบบการนิเทศการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน

ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน พบว่า การประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศ การสอนทุกครั้งที่ผ่านมา ผู้นิเทศไม่มีการแจ้งผลการสังเกตการสอนทันที หรือเปิดโอกาสให้มีการ สะท้อนผลร่วมกัน อาจเป็นเพราะทุกคน มีภาระงานอื่นที่ต้องรีบดำเนินการ ทำให้ไม่สามารถติดตาม การประเมินผลได้ทันที ดังนั้นต่อไปควรมีการประเมินผล สะท้อนผลร่วมกันทันที หลักจาก สังเกตการณ์สอน เพราะการมีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกๆขั้นตอน สะท้อนผลร่วมกัน ก่อนการ ดำเนิน ระหว่างการดำเนิน และหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการนิเทศ เพราะการประเมินผลทันที ทุกครั้ง จะทำให้ทราบปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขที่สำคัญและเร่งด่วน ทำให้มีข้อมูลที่หลากหลายสามารถ นำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และวิชาชีพครูต่อไป นำไปใช้เป็นข้อมูลในการ พัฒนาการนิเทศการสอนต่อไป และหากพบว่าผลการประเมินการนิเทศการสอนอยู่ในระดับดีก็ สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่ครูผู้สอนได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นโรงเรียนควรเปิด โอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามาแสดงความคิดเห็น และรับรู้ ซึ่งอาจจะใช้การเก็บข้อมูลในพูดคุย สะท้อนผล หลังการดำเนินงาน เพื่อจุดประเด็นสำคัญ ที่มาจากหลากหลายมุมมองของข้อมูล แล้วสรุปผลร่วมกัน

เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนาในการดำเนินการนิเทศการสอนครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น สำหรับนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานครั้งต่อไป

ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข พบว่า ปัญหาคือ เมื่อพบปัญหาหรือข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน หรือข้อที่ต้องพัฒนา ผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอนควรหาแนวทางร่วมกัน เพื่อหาวิธีการปรับปรุง แก้ไขปัญหา ในข้อที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายของขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการสอน เพราะเมื่อพบผลการนิเทศการสอนยังไม่บรรลุเป้าหมาย ตามที่วางไว้ หน้าที่ของบุคลากรทุกคน คือ ร่วมกันตรวจสอบ ทบทวนปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอนว่ามีอะไรบ้าง และควรแก้ไขตรงไหน อย่างไร เพราะ การร่วมกันเสนอประเด็น และเลือกปัญหาที่ต้องแก้ไขตรงกัน ทำให้ครูผู้สอน มีความอดทน ไม่ย่อท้อ และมีความจริงใจพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ดีขึ้น

การอภิปรายผล

ผลการศึกษางานวิจัยเรื่อง สภาพ และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้อภิปรายในประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจตามข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 การดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

จากการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชณี ลาภรัตนทอง (2553) ได้ทำวิจัยหัวข้อเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า การดำเนินงานนิเทศนิเทศการสอนภายในทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชุตา เขียวช่อม (2562) ได้ทำวิจัยหัวข้อเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงาม พบว่า การดำเนินการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงาม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2554) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยี เชียงใหม่ 5 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนนั้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัย พรณภา มหาวิชา (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมลสังกัดกรุงเทพมหานคร” พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีการบริหารจัดการระบบการดำเนินการนิเทศการสอน ที่มีแผนการปฏิบัติการชัดเจน ซึ่งมีผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความ

ตระหนัก เข้าใจให้มีความสำคัญในการดำเนินการนิเทศการสอน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อร่วมกันออกความคิดเห็น ในการวางแผน วิเคราะห์สภาพปัญหาาร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกันในการเลือกกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินการนิเทศการสอน ซึ่งได้กำหนดรูปแบบการดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาของตน และได้ดำเนินกิจกรรมการนิเทศการสอน แบบให้คำปรึกษาแนะนำการนิเทศการสอน จัดกิจกรรมอบรมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้นิเทศ โดยมีผู้นิเทศการสอนได้ใช้ใช้เทคนิคต่างๆ ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มศักยภาพ หรืออาจเป็นเพราะว่าผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศรับรู้ เข้าใจตรงกันในการกำหนดปฏิทินการนิเทศชั้นเรียน และจัดเตรียมเครื่องมือการประเมินผล เพื่อใช้ในการประเมินผลที่สอดคล้องกับรูปแบบที่กำหนดซึ่งจะส่งผลให้ทั้ง 2 ฝ่ายเข้าใจกันและเกิดการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ด้วยกระบวนการที่เป็นซึ่งสามารถนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.1 ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน พบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่า การวางแผนก่อนการนิเทศการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน เรียงลำดับรายข้อจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียนประชุมร่วมกันเพื่อคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น รวมถึงการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และรูปแบบการนิเทศการสอนที่เหมาะสม รองลงมาคือ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบการนิเทศการสอน พร้อมกำหนดขอบข่ายงาน บทบาทและหน้าที่ ของผู้นิเทศการสอนอย่างชัดเจน และรองลงมา ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดปฏิทิน วัน และเวลาในการปฏิบัติการนิเทศการสอนอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ศิริวัตร ชุมสาย ณ อยุธยา (2554) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยี เชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการศึกษาสภาพปัญหา ปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศ ลำดับที่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อร่วมกันศึกษาสภาพ วิเคราะห์ปัญหา และประมวลปัญหาการดำเนินการนิเทศของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัย พรธณา มหาวิชา (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมลสังกัดกรุงเทพมหานคร” พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของ วัชราน เล่าเรียนดี(2556) โดยมีแนวคิดว่าก่อนจะดำเนินการวางแผนเสนอโครงการนิเทศ ควรร่วมมือกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการแก้ไขปัญหา แล้วนำข้อมูลต่างๆที่ได้ เป็นทางเลือกในการขึ้นการดำเนินการในลำดับต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพิศา พฤษมาศ (2553) พบว่า การประชุมชี้แจง เพื่อทำความเข้าใจก่อนการดำเนินการนิเทศ ระหว่างคณะกรรมการการนิเทศ และครูผู้สอนนั้น เป็นการให้ความรู้ เข้าใจแก่วัตถุประสงค์

เป้าหมายการนิเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน จัดการการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียน ด้วยภายใต้หลักการมีส่วนร่วม หลักการปรึกษา หรือชูรอ ซึ่งเป็นการค้นหาข้อแนะนำความคิดเห็นที่เหมาะสมจากผู้ที่มีประสบการณ์ หลังจากนั้นนำมาพิจารณาเพื่อหาข้อสรุปที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด (นิเลาะ แวอูเซ็ง, 2559: 20)

ผลวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ได้ตระหนัก สร้างความเข้าใจร่วมกัน เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จัดการการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียน ด้วยภายใต้หลักการมีส่วนร่วม หลักการปรึกษา หรือชูรอ ซึ่งเป็นการค้นหาข้อแนะนำ ความคิดเห็นที่เหมาะสมจากผู้ที่มีประสบการณ์ เพราะการดำเนินการนิเทศการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยมุมมองความรู้ ความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่าย เข้ามีส่วนร่วม แล้วนำมาบูรณาการองค์ความรู้ มีการเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เหมาะสมและคุ้มค่าที่สุด โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนก่อนการดำเนินการนิเทศการสอน หลังจากนั้นนำมาพิจารณาเพื่อหาข้อสรุปที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุดโดยเริ่มจากร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหา และยอมรับกับสถานการณ์แต่โรงเรียนกำลังเผชิญอยู่ โดยการร่วมกัน กำหนดแนวทางต่าง ๆ ที่จะปฏิบัติเพื่อสู่เป้าหมาย โดยได้เริ่มวางแผน แต่งตั้งผู้ที่มีความสามารถมาเป็นคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการการนิเทศการสอน พร้อมกับกำหนดขอบข่ายรับผิดชอบอย่างละเอียด และจัดอบรมพัฒนาผู้นิเทศ เพิ่มศักยภาพของตนเพื่อทำหน้าที่นิเทศการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา นั้น ได้จัดการศึกษาที่มีแนวคิด เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ เป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังนั้นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลาจึงได้มีการบริหารจัดการการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียน เพราะการดำเนินการนิเทศการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยมุมมองความรู้ ความคิดเห็นจากหลายๆฝ่าย เข้ามีส่วนร่วม แล้วนำมาบูรณาการองค์ความรู้ มีการเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เหมาะสม และคุ้มค่าที่สุด โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนก่อนการดำเนินการนิเทศการสอน การดำเนินการนิเทศการสอน การประเมินผล การนิเทศการสอน และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาดูแล ติดตามผล ช่วยเหลือสนับสนุนกระบวนการนิเทศการสอนเพื่อให้การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีการพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรียงลำดับรายชื่อจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนไปดูงานนอกสถานศึกษา คือจัดโครงการอบรม และสัมมนาทางวิชาการในโรงเรียน และผู้

นิเทศดำเนินการนิเทศการสอนตามแผนที่วางไว้ และเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รับรู้แนวทาง รูปแบบของกระบวนการนิเทศการสอนทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่ได้กำหนดกิจกรรมการนิเทศการสอนมีรูปแบบการดำเนินที่หลากหลาย เพื่อใช้ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งนี้ ควรคำนึงและคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนให้มากที่สุด ซึ่งการพาครูผู้สอนไปดูงานนอกสถานศึกษา การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการจัดสัมมนาทางวิชาการนั้น นับเป็นกิจกรรมของขั้นการดำเนินการนิเทศการสอนเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยจริยา แดงอ่อน (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า รูปแบบการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิยา เทียนวรรณ (2559) มีหัวข้อวิจัย คือ “การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนราชินี” ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศได้ใช้เทคนิคสังเกตการสอนที่หลากหลาย โดยใช้หลักการนิเทศแบบประชาธิปไตย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีย์รัตน์ หลิมเล็ก (2558) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง “ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ซึ่งผู้นิเทศ มีทักษะในการดำเนินการนิเทศ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยต้องแจ้งให้ผู้ถูกนิเทศรับรู้ในเวลาอันรวดเร็ว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชฎาภรณ์ อ้นพลพ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ยังสอดคล้องกับแนวคิดของจุไรรัตน์ สุตรุ่ง (2552) การนิเทศสอนด้วยการใช้วิธีการ เทคนิคต่างๆ ที่หลากหลายนั้น จะทำให้ครูผู้สอนสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นด้วย

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เพราะ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ได้มีการแต่งตั้งผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม อ่อนโยน เป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำ มีความสามารถและเชี่ยวชาญในการนิเทศการสอนโดยการสร้างบรรยากาศที่ดี ในการดำเนินงานนิเทศการสอน และให้เกียรติครูผู้สอนที่อยู่ได้บังคับ บัญชาด้วยความจริงใจ และยังเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนทุกคนเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น จึงทำให้ครูผู้สอนเห็นด้วยในรูปแบบการนิเทศการสอนที่โรงเรียนได้ดำเนินการ ถึงแม้ผู้นิเทศอาจยังใช้เทคนิคการสอนที่ไม่หลากหลายเท่าใดนัก และการจัดกิจกรรมการนิเทศในชั้นเรียนไม่ได้ต่อเนื่องก็ตาม แต่ด้วยบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการทำงานร่วมกันอย่างจริงจังนั้น สามารถทำให้ผู้นิเทศการสอนการดำเนินการนิเทศการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น เพราะผู้นิเทศได้ให้คำแนะนำอย่างจริงจังโดยคำนึงถึงประสบการณ์สอน และความรู้ของครู และเมื่อหากเกิด

สถานการณ์ที่ทำให้เป็นอุปสรรค หรือไม่เป็นไปตามแผนการที่โรงเรียนได้เตรียมไว้ ผู้ก็ยังสามารถปรับแผนการดำเนินการนิเทศการสอน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างสถานศึกษาแบบประชาธิปไตย ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจ เพื่อให้เขาเหล่านั้นรู้สึกรักและผูกพัน รู้สึกภูมิใจที่ได้มีโอกาสพัฒนาสถานศึกษา และมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน จึงทำให้การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนนั้น สามารถทำให้ผู้นิเทศการสอน และครูผู้สอนที่รับการนิเทศการสอนสามารถสร้างทัศนคติที่ดีแก่ผู้รับการนิเทศเปิดใจยอมรับ จึงทำให้ทั้งสองฝ่ายต่างยอมรับความคิดเห็นของกันและกันอย่างเต็มใจ ทำให้กิจกรรมการนิเทศการสอนนั้นสำเร็จ ลุล่วงและเต็มไปด้วยรอยยิ้มอันประทับใจแก่สมาชิกครูทุกคนในโรงเรียน

1.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือ สือ และเทคโนโลยีการประเมินที่หลากหลาย ผู้นิเทศแจ้งข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศหลังการประเมินผลการนิเทศการสอน และประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอนต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ เช่น ประเมินก่อนการนิเทศ ระหว่างการนิเทศ และหลังการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎาภรณ์ อัมพลพ (2558) พบว่า สภาพการศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ ซึ่งพบว่า ผู้บริหารการศึกษาได้จัดการนิเทศภายในด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้ขั้นตอน และวิธีการประเมินผลจากการสังเกตการสอนที่หลากหลาย และให้ผู้นิเทศการสอนเสนอผลการสังเกตการสอนหลังการเยี่ยมชั้นเรียน ให้ข้อเสนอแนะแบบกัลยาณมิตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิยา เทียนวรรณ (2559) การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนราชินี (บพศัดย่อ) พบว่า โรงเรียนใช้แบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่ใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสามารถของโรงเรียนให้มากที่สุดเป็นเครื่องมือประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายใน และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2550) ได้กล่าวว่า การประเมินผลที่ดีนั้น ต้องประเมินตั้งแต่ขั้นวางแผน ขั้นดำเนินการ หลังการดำเนินโครงการ ว่าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลานั้น มีผู้บริหารที่เข้าใจ แนวคิด หลักการของกระบวนการประเมินผลที่ซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้ง จึงสามารถส่งเสริมการร่วมมือกันในการออกแบบเครื่องมือ อุปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยีที่สร้างขึ้นมาอย่างหลากหลาย จะใช้ในการวัดระดับผลสำเร็จของการดำเนินผลการนิเทศการสอนให้สอดคล้องกับบริบท

หรือสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผ่านการร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นของ ซึ่งต่างฝ่ายต่างเคารพในความเห็น ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน พร้อมจัดบันทึกผลการประเมินผลเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างละเอียด ตั้งแต่เริ่มกระบวนการ ระหว่างการดำเนินงานจนเสร็จสิ้นการดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ สามารถเป็นข้อมูลที่น่าไปสู่การปรับปรุง พัฒนาต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งโรงเรียนได้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนทำหน้าที่ ติดตามเพื่อตรวจสอบ และทำการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ซึ่งถ้าหากผลการนิเทศดังกล่าว มีปัญหา อุปสรรคที่ไม่สำเร็จ หรือบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ก็จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสังต์ อุทรานันท์ (2550) ทำให้แนวคิดของการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยกระบวนการประเมินที่การเปิดโอกาสให้ความร่วมมือกัน รับผิดชอบต่อข้อมูลแสดงระดับผลสำเร็จของการดำเนินงาน จึงทำให้ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนของโรงเรียน ที่ประกอบด้วย ผู้นิเทศ และครูผู้สอนที่เป็นผู้รับการนิเทศ ต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศการสอน เพื่อร่วมกันนำเสนอ สรุปผลการดำเนินการในส่วนที่สำเร็จเป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนต่อไป ที่จะเป็นข้อมูลสารสนเทศนำไปตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดนำมาใช้ในครั้งต่อไป

1.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศการสอนปรับปรุงแผนการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันกำหนด และเลือกประเด็นที่สนใจนำไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนให้เป็นระบบ ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนสรุป และจัดทำรายงานผลการปรับปรุงให้ผู้บริหาร และครูผู้สอนทราบทุกครั้งหลังเสร็จสิ้นกระบวนการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา แยมจำเมือง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขได้มีการพิจารณาข้อมูลโดยการตรวจสอบอย่างรอบคอบ และแยกแยะสภาพปัญหา จัดลำดับปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยเรียงข้อที่มีความสำคัญ ทบทวนลงมือแก้ไขซ้ำๆ มีการวัดพฤติกรรมอย่างละเอียด จนสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับนิเลาะ แวอุเซ็ง (2559: 218) ที่ได้อธิบายว่าหลักการมูรอกอบะห์ และมูฮาซาบะฮ์ ซึ่งหมายถึง การตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมิน เพื่อนำผลชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการนิเทศมาประเมินทั้งหมด มาตรวจสอบตามเครื่องมือที่ได้ออกแบบไว้ แล้วนำมาสะท้อนผลร่วมกันว่าผลการดำเนินการนิเทศการสอนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร โดย

ร่วมมือกันแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่ต้องนำไปปรับปรุงคราหน้าให้ดียิ่งขึ้นกับอัมพร กัญญ บัวครอง (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการ เรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ราชบุรี เขต 2 พบว่า ขั้นตอนการนำผลการดำเนินงานนิเทศในโรงเรียน นั้น ผู้บริหารได้มีการพิจารณาเพื่อสะท้อนภาพการดำเนินงานนิเทศที่ผ่านมา นำไปวิเคราะห์เพื่อหา แนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนาศ อัสตงพงพนา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนชนโยเซฟคอนเวนต์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนชน โยเซฟคอนเวนต์ ได้มีวิธีการประเมินผลการนิเทศการสอน โดยการให้ผู้นิเทศรายงานหลังการสังเกต การสอนแก่คณะกรรมการหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมเพื่อร่วมกันประชุมอภิปรายให้ ข้อเสนอแนะการปรับปรุง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เพราะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามจังหวัดสงขลา ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอน และครูผู้สอนในโรงเรียนมีความ เข้าใจ และให้ความสำคัญกับการดำเนินการนิเทศการสอนที่ต้องอาศัยกระบวนการที่ต่อเนื่อง ยอมรับ ผลการปฏิบัติการตามรายงานผลการดำเนินการที่ผ่านมาให้ทุกคนทราบหลังเสร็จสิ้น เพราะ กระบวนการกำกับดูแล ตรวจสอบผลการดำเนินงานร่วมกันทันทีนั้น จะทำให้เกิดการติดตามผลการ ประเมินอย่างต่อเนื่อง ที่อาศัยความเข้าใจร่วมกัน แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกเรื่องที่ต้องนำไป ปรับปรุง โดยการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องแก้ก่อนและหลัง จึงทำให้โรงเรียนตระหนัก และให้ความสำคัญ เพื่อให้ระบบการจัดการงานบริหารภายในโรงเรียนเป็นไปตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีวัตถุประสงค์การศึกษาที่เป็นลักษณะการจัดการศึกษาที่ให้ผู้บริหาร ครูผู้สอนมีการพัฒนาศักยภาพของตนเพื่อจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงได้ ดำเนินขั้นตอนการประเมินผลนี้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล หาแนวทางและเลือกสิ่งที่จะควรพัฒนา และ ปรับปรุงการดำเนินงานนิเทศการสอนครั้งต่อไปให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้กระบวนการนิเทศการ สอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้น ได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างจริงจัง และรวดเร็ว เพราะ โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ระบบการบริหารภายในให้เป็นระบบที่เข้มแข็ง ให้สอดคล้องกับ การพัฒนาโรงเรียนในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา จำแนกขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้ง 3 ขนาด มีระดับการดำเนินการที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หะมะสูติง มามะ (2556) ที่ศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร แซ่หลี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนเอกชนอำเภอสะเดา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา พบว่าผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนเอกชนอำเภอสะเดา จำแนกครูผู้สอนตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เพราะหน่วยงานต้นสังกัดได้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการบริหารจัดการภายในของสถานศึกษา ส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการโครงการนิเทศไว้ในแผนปฏิบัติของโรงเรียน โดยเฉพาะการนิเทศการสอน เพราะการนิเทศการสอนเป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนการทำงานของโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลของสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลาได้กำกับ ดูแลโรงเรียนในสังกัด ขณะเดียวกันก็ยังระบุนิเทศภายในสถานศึกษาไว้แผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้ไว้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบการนิเทศการสอน และครูผู้สอน ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตระหนักในหน้าที่และเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น พร้อมเปิดใจยอมรับการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต้นสังกัดที่ได้ระบุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนานักเรียนของตนให้ได้ตามมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพร้อมที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนของตน เป็นคนดี มีความรู้ทางศาสนาและทางโลก โดยสามารถดำรงชีวิตประจำวันตามวิถีอิสลามภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมได้ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้ ด้วยบทบาทภาระหน้าที่ของตนด้วยความบริสุทธิ์ใจ อันเป็นหลักคุณธรรมของผู้บริหาร และครูผู้สอนศาสนาอิสลาม ดังนั้นการที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้ดำเนินการนิเทศการสอนที่มาจากกระบวนการที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการปรึกษาหารือ เพื่อการ

วางแผนการดำเนินการนิเทศการสอนแบบร่วมกัน เปิดใจ แสดงความคิดเห็นยอมรับความคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการนิเทศการสอน คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนทุกคน เพราะการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินการนิเทศการสอนนั้น จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร และครูผู้สอนทุกคน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนครู และขนาดของโรงเรียน จึงส่งผลให้สภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ไม่แตกต่างกัน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา โดยสรุปผลการวิจัยทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน พบว่า โรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอน ให้แก่ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน เพราะ ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่นิเทศ ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ เข้าใจการนิเทศการสอนที่ถูกต้องตามหลักการ และแนวทางการนิเทศการสอน จึงทำให้ขาดผู้ที่มีความสามารถ มีเชี่ยวชาญด้านนิเทศ ดังนั้นผู้วิจัย มีความเห็นว่า ผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบการนิเทศการสอน ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคของการปฏิบัติตนให้เป็นผู้นิเทศที่เหมาะสม เพราะ ถ้าผู้นิเทศคือ บุคคลที่คอยช่วยเหลือครู โดยการชี้แนะ เสนอแนะให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของตนให้ดีขึ้นสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้นิเทศการสอน เป็นสิ่งสำคัญในการเติมเต็ม เพิ่มความชำนาญให้ผู้นิเทศในบทบาทของผู้นิเทศ สามารถรู้ เข้าใจหลักการ เทคนิคการนิเทศ หรือแนวทางที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือสัมมนา นำไปปรับใช้ในการนิเทศอย่างเต็มความสามารถ เพราะการที่ผู้นิเทศมีความเชี่ยวชาญ และมีเทคนิค ซึ่งจะส่งผลให้ดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนประสบผลสำเร็จและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่ ใช้วิธีการนิเทศการสอนแบบซ้ำ ๆ เดิม ๆ ซึ่งบางรูปแบบไม่ตรงกับความต้องการของครูและไม่มีปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศ จึงทำให้การปฏิบัติการนิเทศการสอนของไม่จริงจัง ดังนั้นผู้วิจัย มีความเห็นว่า เพราะรูปแบบที่โรงเรียนได้ดำเนินการนิเทศส่วนใหญ่ อาจเป็นรูปแบบเดิม ๆ จึงไม่สามารถพัฒนางานสอนของครูให้ดีขึ้นได้ จึงส่งผลครูผู้สอนยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ด้วย ดังนั้นถ้าโรงเรียนควรนำรูปแบบการนิเทศการสอนที่ใหม่ ๆ โดยการนำกิจกรรมการนิเทศการสอนที่มีหลากหลาย นำไปใช้ในการนิเทศ ผ่านเทคนิคการนิเทศการสอนที่หลากหลายจากผู้นิเทศที่มีความเชี่ยวชาญ จะสามารถสร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจให้ครูผู้สอน นำข้อเสนอแนะที่ได้รับ ไปปรับปรุงและพัฒนาการสอนของตนให้

ดีขึ้นได้ และสามารถยกระดับคุณภาพของผู้เรียนได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้นิเทศควรใช้เทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการจัดการศึกษาปัจจุบันได้

3.3 ด้านประเมินผลการนิเทศการสอน เนื่องจากผู้นิเทศส่วนใหญ่เป็นหัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระที่มีภาระงาน จึงทำให้บางครั้งไม่สามารถสะท้อนผลการนิเทศการสอนได้ทันที ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้นิเทศควรมีการร่วมกันประเมินผล และพูดคุยสะท้อนผลหลังสังเกตการสอนทันทีทุกครั้ง เพราะจะทำให้ครูผู้สอนทราบปัญหาที่ตนต้องปรับปรุงแก้ไข และสามารถนำไปปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนต่อไป หากพบว่าผลการประเมินการนิเทศการสอนอยู่ในระดับดีก็สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่ครูผู้สอนได้เช่นเดียวกัน

3.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข พบว่า ผู้รับผิดชอบการนิเทศการสอน ครูผู้สอนควรหาแนวทางร่วมกัน เพื่อหาวิธีการปรับปรุง แก้ไขปัญหา ในข้อที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายของทุกขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศการสอน เพราะ ผู้วิจัยมีเห็นว่า เมื่อผลการนิเทศการสอนยังไม่บรรลุเป้าหมาย ตามที่วางไว้ หน้าที่ของบุคลากรทุกคน คือ ตรวจสอบ ทบทวนปัญหา ร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา และหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอนว่ามีอะไรบ้าง และควรแก้ไขตรงไหน อย่างไร เพราะ การร่วมกันเสนอประเด็น และตัดสินใจเลือกปัญหาที่ต้องแก้ไขให้ตรงกัน เพราะสามารถทำให้ครูผู้สอนรับรู้ ยอมรับ อดทน ไม่ย่อท้อ และมีความจริงใจพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ดีขึ้นเสมอ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลจากการวิจัยสภาพ และแนวทางการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีประเด็นข้อเสนอแนะจากการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากการศึกษาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ค้นพบผลการศึกษานโยบายการดำเนินการนิเทศการสอน ที่เป็นประโยชน์ซึ่งทำให้ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศการสอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน สามารถนำผลการศึกษาดังกล่าว ไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนากระบวนการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจึงขอเสนอผลของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ผลการวิจัยของด้านการดำเนินการนิเทศการสอนที่มีระดับคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เพราะ ผู้บริหาร ผู้นิเทศการสอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน ขาดความรู้ เข้าใจ ขาดความเชี่ยวชาญ และทักษะการปฏิบัติการนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจ รูปแบบกิจกรรมของการดำเนินการนิเทศ ซึ่งจัดการกิจกรรมการนิเทศนิเทศแบบเดิม คือ การใช้วิธีการสังเกตการสอนอย่างเดียว จากสภาพดังกล่าวจึงส่งผลให้ด้านดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัย จึงขอเสนอแนะประการสำคัญที่สามารถให้ด้านดังกล่าว มีการตรวจสอบปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหาร ผู้นิเทศต้องมีผู้ที่มีความรู้ เข้าใจในหลักการ นำแนวคิดของการนิเทศการสอนที่มีอยู่หลากหลายมาปรับใช้ในการนิเทศ และข้อปฏิบัติทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นิเทศ ได้แก่ ศึกษาแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการนิเทศ พัฒนาค้นหาเพื่อพัฒนาศักยภาพ เพิ่มความเชี่ยวชาญ จนสามารถนำเทคนิคที่มีอยู่หลากหลายไปใช้ในชั้นการดำเนินการ ซึ่งรูปแบบเทคนิคที่ใช้ในการให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนนั้น ผู้นิเทศการสอนควรคำนึงถึงความพร้อม ความสามารถ ประสบการณ์ของผู้นิเทศและครูผู้สอนให้มากที่สุด เพราะสามารถเลือกรูปแบบ กิจกรรมการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบทความพร้อม ตามความสามารถของบุคลากรและเทคโนโลยี ของโรงเรียนให้มากที่สุด ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการนำเสนอรูปแบบ แนวทางการดำเนินงานการนิเทศการสอนที่ต้องการ ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการเพิ่มพลังการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนเปิดใจยอมรับความคิดเห็นสิ่งที่ควรปรับปรุง ด้วยการนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ของต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

1.2 ผลการวิจัย พบว่า การวางแผนก่อนการนิเทศการสอนอยู่ในระดับน้อยสุด คือ ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนจัดเตรียม สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศการสอนอย่างเพียงพอ ดังนั้น ผู้วิจัยขอจึงขอเสนอแนะแนวทางให้แก่ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในกระบวนการนิเทศการสอน ร่วมกันจัดทำ เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่างที่เอื้อต่อการจัดการดำเนินการนิเทศการสอน ให้มีความพร้อมในการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็น สื่อ เครื่องมือ กำลังคน ให้เพียงพอต่อการดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์การนิเทศ เพราะถ้าการดำเนินการนิเทศ จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น อยู่ที่การเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ สื่อ เครื่องมือ

1.3 ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินการนิเทศการสอนอยู่ในระดับน้อยสุด คือผู้นิเทศสังเกตการสอนใช้รูปแบบกิจกรรม เทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้บริหาร ผู้นิเทศการสอน ผู้เกี่ยวข้องในการจัดโครงการนิเทศการสอน ควรศึกษาแนวคิด ร่วมกันหารูปแบบกิจกรรมการนิเทศการสอน เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน และเป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนแล้ว จะทำให้ชั้นการปฏิบัติการนิเทศการสอนที่เต็มด้วยบรรยากาศความ

เป็นกัลยาณมิตร ต่างฝ่ายเปิดใจยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันแล้ว ก็จะทำให้การดำเนินการนิเทศการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายทุกประการ

1.4 ผลการวิจัย พบว่า การประเมินผลการนิเทศการสอนที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน โดยการประเมินแบบมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนั้นผู้นิเทศการสอน ผู้รับมีส่วนเกี่ยวข้องการจัดการนิเทศการสอน ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นในทุกกระบวนการ มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่มุ่งพัฒนา ไม่ใช่การประเมินเพื่อตัดสินถูก หรือผิด แต่เป็นลักษณะการประเมินการดำเนินการ การประเมินผลการจัดการเรียนการจัดการเรียนการสอน เช่น ประเมินก่อนการดำเนิน ประเมินระหว่างการประเมิน และประเมินผลหลังดำเนินการ เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ในการปรับปรุงแก้ไขแผนการดำเนินการนิเทศการสอนต่อไป

1.5 ผลการวิจัย พบว่า การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ผู้นิเทศการสอนนำผลการประเมินผลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการนิเทศการสอนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ผู้ประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอน ควรตรวจสอบผลการประเมินผล โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ คุณภาพการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อวิเคราะห์ผลที่บรรลุเป้าหมายแล้ว และผลที่ยังไม่บรรลุผล นำไปหารือตรวจสอบ ทาหรือ ในประเด็นสำคัญที่ต้องปรับปรุงแก้ไข พัฒนาแล้วออกแบบแผนการปฏิบัติงานต่อไปให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลให้การดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การนิเทศการสอนด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษานำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทักษะการนิเทศการสอนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู รูปแบบการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีต่อการดำเนินงานนิเทศการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลประสิทธิภาพของการการนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรรทอง จิระเดชากุล. (2550). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ ฯ : อักษร
- กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา. (2551). *คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กลุ่มพัฒนาการศึกษา. (2562). *สนับสนุนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ร.10*. สำนักงานการศึกษาภาค 17 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2555). *การนิเทศในสถานศึกษา*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิตติมา ปรีดีดิลก. (2553). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ ฯ : อักษร.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันเทคโนโลยี.
- จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (2552). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ ฯ : แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : บั๊ค พอยท์.
- ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์. (2538). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- ศิริบุญ สุวรรณศิริ. (2532). *การวิจัยการประเมินผลโครงการพัฒนาวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม*. กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิอาเซีย.
- ซารี มีศรี. (2538). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์โสภณการพิมพ์.
- ดวงกมล สิ้นแพ้ง. (2553). *การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ : การจัดการเรียนสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). *ความเป็นมือ อาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : ข้าวฟ่าง.
- นิเลาะ แวอูเซ็ง. (2551). *การบริหารการศึกษาในอิสลาม (โครงการแปลและเรียบเรียงตำราอิสลามลำดับที่ 25)*. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

- นิเลาะ แวอุเซ็ง. (2559). *การจัดการศึกษาในอิสลาม แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- พิพัฒน์. จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนสุข อุดม. (2556). *การพัฒนาหลักสูตร*. สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์. (2556). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553*. (2556). ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์ : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์จำกัด.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). *การจัดและการบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มารุต พัฒนา. (2561). *การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : จริยสุนิหวงศ์การพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. (2560). *การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : บริษัทธนาเพรส จำกัด.
- รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2557). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5 สงขลา : เทมการพิมพ์.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช*. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วาสนา กิรติจำเริญ. (2555). *นานาสาระ การจัดการเรียนรู้การสอน*. นิตยสาร สสวท.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์. กรุงเทพฯ : ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัทสถาตา ฟับลิเคชั่นจำกัด.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย. (2554). *พระมหาคัมภีร์อัลกรุอ่านฉบับแปลไทย*. กรุงเทพฯ : สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2540). *หนังสือรวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเอกชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สงัด อุทรานันท์. (2559). *การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2544). *หนังสือรวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชน*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *ผู้บริหารสถานศึกษา มีอาชีพ.*

กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถาบันปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้.* กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* นนทบุรี : 21 เซ็นจูรี จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *บทวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน.* กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ : ปู้คพอย์.

อัญชลี ธรรมะวิจิฎกุล. (2552). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.* กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

อিবรอเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2546). *ประวัติการศึกษาอิสลาม.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี: บัณฑิตอุทิศพิมพ์.

อิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย. (2555). *มุสลิม ร็อบบานีย์ครูผู้สร้างชาติ.* มหาวิทยาลัยฟาฏอนี : สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม.

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

กาญจนา เปรมภักษา. (2555). *ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

กฤษดา สิมมะโน. (2552). *ปัญหาการนิเทศการสอนของครูเครือข่ายและครูแกนนำในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มที่ 3* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอนห์.

กาญจนา ชิดสิน. (2558). *การจัดการนิเทศการสอนของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา, วิทยาลัยครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- จรรยา แต่งอ่อน. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- ชวนพิศ คาคสนิท. (2554). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยงค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ชุติมา จำยิ้มเมือง. (2554). *กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนใน กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ซอผีเฝ้าะ หวังหลี่. (2556). *การดำเนินงานวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*
- ณัฐธัญญา กอวิจิตร. (2557). *การนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- นันทิยา เทียนวรรณ. (2559). *การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนราชินี. สาขาวิชาการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร, คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พรรณพิศา พฤษมาศ. (2553). *ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษา. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา.*
- พัชรินทร์ ช่วยศิริ. (2554). *การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของประดิษฐ์พลี. สารนิพนธ์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- พรรณภา มหาวิชา. (2557). *กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมลสังกัด กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- พนมนคร มีราคา. (2560). *ครูต้องมีลักษณะอย่างไรในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.*
- พิชชา ทอดทิ้ง. (2559). *สภาพปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในโรงเรียนของรัฐจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*
- รัชณี ลากรัตนทอง. (2553). *การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านวางฝาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญา ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

- รัชฎาภรณ์ อัมพลพ. (2558). การดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิชชุดา เขียวช่อม. (2561). การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทวิทยาเขตทัพหลวงแจงงาม. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา. (2554). การดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยีเชียงใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ธันวาคม 2554 - พฤษภาคม 2555.
- ศศิการณ โปธิ์ลังกา. (2552). รูปแบบนิเทศการศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สุภาพร แซ่ลี. (2562). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนอำเภอสะเดา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุรีย์รัตน์ หลิมเล็ก. (2558). ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หะมะสูติง มามะ. (2556). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์. (2559). การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยกลุ่มจังหวัด 5 ชุบศึก. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. วารสารครุพิบูล ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2559).
- อับดุลชอมา โต๊ะอาลิม. (2550). สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (อิสลามศึกษา) ของวิทยากรอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อัมพรกัญญ์ บัวครอง. (2553). การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ราชบุรี เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว 6802.08/ว 1472

คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูดะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

16 พฤศจิกายน 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอิรชาดูลอิสลามียะห์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

2. ข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1ชุด

ด้วยนางสาวคอดีฎะห์ แบจะ รหัสนักศึกษา 6120420107 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา” โดยมี รศ.ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ คณะวิทยาการอิสลาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหัมมัดรอฟลี แวะหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2259

โทรสาร 0 733

ที่ อว 6802.08/ว 1473

คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

16 พฤศจิกายน 2563

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อมูล

เรียน นักวิชาการศึกษานักงานเอกชนอำเภอสะบ้าย้อย

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

2. ข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวคอดีษฐ์ แบจะ รหัสนักศึกษา 6120420107 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา” โดยมี รศ.ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ คณะวิทยาการอิสลาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2259

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ อว 6802.08/ว 1473

คณะวิทยาการอิสลาม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

16 พฤศจิกายน 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อมูล

เรียน นักวิชาการอิสลามศึกษาชำนาญการสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอหรือเสาะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

2. ข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1ชุด

ด้วยนางสาวคอดีฎะห์ แบจะ รหัสนักศึกษา 6120420107 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา” โดยมี รศ.ดร.นิเลาะ แวอุซัง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ คณะวิทยาการอิสลาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2259

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ อว 6802.08/ว 1473

คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

2 ธันวาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอิรชาตุลอิสลามียะห์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวคอดีฎะห์ แบจะ รหัสนักศึกษา 6120420107 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา” โดยมี รศ.ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรของท่าน โดยการตอบแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดให้ข้อมูลในครั้งนี เพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2259

โทรสาร 0 7334 8726

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพ และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศการสอน
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

3. แบบสอบถามนี้เป็นการศึกษาเชิงวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ใช้เพื่อการวิจัย
เท่านั้น ข้อมูลทั้งหมดจะเป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม แต่จะเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

4. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกๆ ท่าน
เป็นอย่างสูง

นางสาวคอดีญะห์ แบจะ

นักศึกษาปริญญาโท

ตอนที่ 1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อที่ตรงกับผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

เพศ

( ) 1. ชาย

( ) 2. หญิง

ประสบการณ์สอน

( ) 1. 1-5 ปี

( ) 2. 6-10 ปี

( ) 3. มากกว่า 10 ปี

ขนาดของโรงเรียน

( ) 1. ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 1 – 500 คน

( ) 2. ขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 501 –1,500 คน

( ) 3. ขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน 1,501 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 ระดับการดำเนินงานตามสภาพจริงของนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อความที่ตรงกับ สภาพ และแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเห็นว่าการดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเห็นว่าการดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเห็นว่าการดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเห็นว่าการดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเห็นว่าการดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	หัวข้อ	ระดับการดำเนินการ				
		1	2	3	4	5
	ด้านการวางแผนก่อนการนิเทศการสอน					
1	ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียนร่วมประชุม เพื่อวิเคราะห์ สรุปลภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานนิเทศการสอน					
2	แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานนิเทศการสอน พร้อมกำหนดขอบข่ายงาน บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศอย่างชัดเจน					
3	ผู้บริหารครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ร่วมกัน ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการดำเนินการนิเทศการสอน					
4	ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศ จัดอบรมให้แก่ผู้ที่จะทำหน้าที่นิเทศการสอน เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านกรนิเทศให้มีประสิทธิภาพ					
5	ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนจัดเตรียม สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการนิเทศปฏิบัติการนิเทศการสอนอย่างเพียงพอ					
6	ผู้นิเทศ และครูผู้สอนร่วมกันตัดสินใจเลือกรูปแบบการดำเนินการนิเทศการสอน พร้อมกำหนดเครื่องมือ ในการประเมินผลการนิเทศการสอนที่หลากหลาย					
7	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศการสอนสร้างความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน					
8	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกัน จัดทำรูปแบบการนิเทศ แผนปฏิทิน วันและเวลา ในการปฏิบัติงานนิเทศการสอน อย่างชัดเจน					
9	ผู้นิเทศชี้แจงวัตถุประสงค์ เกณฑ์การสังเกตการสอน และ เกณฑ์การประเมิน แก่ผู้รับการนิเทศ ก่อนเข้านิเทศการ					

	สอนทุกครั้ง					
	ด้านการดำเนินการนิเทศการสอน					
10	จัดโครงการอบรม และสัมมนาทางวิชาการในโรงเรียน					
11	สนับสนุนให้ครูผู้สอนไปดูงานนอกสถานศึกษา					
12	ผู้นิเทศสังเกตการสอนใช้รูปแบบกิจกรรม เทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม					
13	ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศการสอนตามแผนที่วางไว้ และเปิดโอกาสผู้รับการนิเทศ มีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน					
14	ผู้นิเทศ เยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง					
	ด้านการประเมินผลการนิเทศการสอน					
15	ผู้นิเทศประเมินผลการนิเทศการสอนตามสภาพจริง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ได้จากการสังเกตการสอน					
16	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน โดยการประเมินแบบมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้					
17	ผู้นิเทศ จัดประชุมร่วมกัน เพื่อระดมความคิดจากผู้รับการนิเทศในประเมินผลการนิเทศหลังการดำเนินการทุกครั้ง					
18	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เปิดใจรับฟัง โดยยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศการสอน และพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพขึ้น					
19	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงานนิเทศการสอน เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการนิเทศการสอนต่อไป					
20	ประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอนต่อเนื่อง เป็น					

	ระยะ ๆ เช่นประเมินก่อนการนิเทศ ระหว่างการนิเทศ และหลังการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
21	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินผลร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือ สื่อ และเทคโนโลยีการประเมินที่หลากหลาย					
22	ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอน รายงานผลการประเมินการนิเทศการสอนให้ผู้บริหาร และผู้รับการนิเทศทราบเป็นระบบ					
	ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข					
23	ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศการสอน นำผลการประเมินการดำเนินงานนิเทศการสอน ไปปรับปรุง แก้ไข ปัญหา พัฒนาระบบการนิเทศอย่างเป็นรูปธรรม					
24	2. ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ทบทวนสร้างความเข้าใจร่วมกันแก้ปัญหาทางนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
25	3. ผู้นิเทศนำผลการประเมินที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย มาปรับปรุงแผนการนิเทศการสอนคร่าวหน้า					
26	4.ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อหาแนวแก้ไขการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น					
27	5. ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศการสอนปรับปรุงแผนการดำเนินงานนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน					
28	6. ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศการสอนสรุป และจัดทำรายงานผลการปรับปรุงให้ผู้บริหาร และครูครูผู้สอนทราบ ทุกครั้งหลังเสร็จสิ้นกระบวนการ					
29	7. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันกำหนด และเลือกประเด็นที่สนใจนำไปปรับปรุง พัฒนาระบบการนิเทศการสอนให้เป็นระบบ					

ตอนที่ 3 แบบถามเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

คำชี้แจง โปรดให้เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในประเด็น ต่อไปนี้

1. การวางแผนก่อนการนิเทศการสอน

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

2. การดำเนินการนิเทศการสอน

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

3. การประเมินผลการนิเทศการสอน

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้
นางสาวคอดีษฐ์ห์ แบจะ
นักศึกษาปริญญาโท วิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผลการตรวจหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Consten Validity)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ระดับการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	หัวข้อ	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	0	+1	+1	0.67	16	+1	+1	+1	1.00
2	+1	+1	+1	1.00	17	+1	+1	+1	1.00
3	+1	+1	+1	1.00	18	0	+1	+1	0.67
4	+1	+1	+1	1.00	19	+1	+1	+1	1.00
5	+1	0	+1	0.67	20	+1	+1	+1	1.00
6	+1	+1	+1	1.00	21	+1	+1	+1	1.00
7	+1	+1	+1	1.00	22	+1	+1	+1	1.00
8	+1	+1	+1	1.00	23	+1	+1	+1	1.00
9	+1	+1	+1	1.00	24	+1	+1	+1	1.00
10	+1	+1	+1	1.00	25	+1	+1	+1	1.00
11	+1	+1	+1	1.00	26	0	+1	+1	0.67
12	+1	+1	+1	1.00	27	+1	+1	+1	1.00
13	+1	+1	+1	1.00	28	0	+1	+1	0.67
14	+1	+1	+1	1.00	29	+1	+1	0	0.67

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	หัวข้อ	คะแนนการพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
15	+1	+1	+1	1.00					

